

Riksdagens protokoll

2007/08:100

Tisdagen den 22 april

Kl. 13.00 – 15.59

18.00 – 22.32

Protokoll
2007/08:100

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 16 april.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:569

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:569 Regeringens satsning Vidareutbildning av lärare

av Marie Granlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är att jag vid tidigare svarstillfällen har redan inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 15 april 2008

Utbildningsdepartementet

Lars Leijonborg

Interpellation 2007/08:571

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:571 Könsdiskriminerande reklam

av Hillevi Larsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredag den 25 april.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade åtaganden som inte går att flytta på.

Stockholm den 15 april 2008

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:572

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:572 Omfördelning av medel från gymnasiet till grundskolans tidigare årskurser
av Mats Pertorft (mp)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 19 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 14 april 2008

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2007/08:573

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:573 Barnombudsmannens årliga rapport och förekomst av kollektiv bestraffning i svensk skola
av Mats Pertoft (mp)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 19 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 14 april 2008

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2007/08:575

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:575 Vattenfalls betydelse för svensk basindustri
av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 maj 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 10 april 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2007/08:576

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:576 Åtgärder för att behålla jobben i Vin & Sprit i Sverige
av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 10 april 2008
Näringsdepartementet
Mats Odell (kd)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Prot. 2007/08:100
22 april

---

3 § Svar på interpellation 2007/08:544 om regeringens arbetsformer

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Patrik Björck har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att regeringen i större utsträckning än i dag företräds i den offentliga debatten av mig och andra medlemmar i regeringen. Han har vidare frågat mig om jag avser att vidta åtgärder när det gäller regeringens arbetsformer så att det blir möjligt för mig att oftare delta i riksdagens interpellationsdebatter och därigenom stärka riksdagens viktiga demokratiska uppdrag som regeringens kontrollmakt.

Riksdagens arbete med att granska regeringen och dess arbete är en viktig del i vårt parlamentariska styrelseskick. Därför är det för mig som statsminister självklart att från regeringens sida underlätta och möjliggöra denna granskningsprocess. En aktiv dialog mellan riksdag och regering är och förblir en viktig del i detta arbete.

Mot den bakgrunden är det naturligt för mig och regeringen som helhet att delta i såväl frågestunder, återrapporteringar som interpellationsdebatter. Till detta kommer konstitutionsutskottets viktiga arbete och möjligheten att ställa skriftliga frågor. Som statsminister har jag även en dialog med riksdagens ledamöter vid statsministerns frågestund, som regelbundet hålls i kammaren.

I sammanhanget kan det vara värt att påminna om att parlamentarismen bland annat vilar på grundprincipen att regeringen svarar gemensamt för den förda politiken. Av den orsaken är det inte avgörande vilket statsråd som besvarar till exempel en interpellation.

Regeringen anser att det är viktigt att debatten mellan ledamöterna i riksdagen och regeringen hålls levande. Jag kan därför försäkra Patrik Björck att regeringen fortsatt kommer att prioritera arbetet med att svara på interpellationer. Som statsminister sätter jag därtill stort värde i mitt deltagande vid statsministerns frågestund.

Jag kan även försäkra Patrik Björck att regeringen fortsatt kommer att vara mycket aktiv i den offentliga debatten i stort och ständigt kommer att eftersträva en dialog med alla människor i vårt land. Det är min förhoppning att även oppositionen vill bidra till detta för att stärka det demokratiska samtalet i Sverige.

Anf. 2 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Den interpellation som jag har ställt innehåller de två frågor som statsministern har gått igenom. Anledningen till att jag tycker att det ska bli spännande att ha den här debatten med statsministern är att man i en interpellationsdebatt har möjlighet att föra en riktig debatt. Man

kan gå igenom svar och ställa motfrågor och få tillbaka svar och på det sättet komma vidare. Det är det som skiljer interpellationsdebatter från till exempel skriftliga frågor eller statsministerns frågestund där det blir en väldigt kort fråga och ett kort svar.

Det är därför jag tycker att det är så viktigt att statsministern finns med i de här debatterna som förs på ett annat sätt och kan gå lite djupare.

Man kan titta på de olika punkterna i svaret. Jag vill visa på den här punkten: I sammanhanget kan det vara värt att påminna om att parlamentarismen bland annat vilar på grundprincipen att regeringen svarar gemensamt för den förda politiken.

Så säger statsministern i svaret. Vidare säger han att det då inte är avgörande vilket statsråd som besvarar till exempel en interpellation.

Det är en sådan synpunkt som jag skulle vilja få lite närmare genomgången i den här debatten.

Nu är det så lyckligt att ännu ett statsråd har slagit sig ned här inför kommande interpellationsdebatter.

Om jag till exempel hade ställt en interpellation till regeringen om lagen om anställningsskydd och det inte var arbetsmarknadsministern som svarade på den utan i stället vice statsministern hade jag då fått samma svar? Jag är inte så säker på att jag hade fått det.

Det är en debatt som vi också kommer att lyfta upp här i kammaren sedan om det verkligen är oviktigt vem som företräder regeringen. Jag är helt övertygad om att om jag ställer en interpellation till regeringen om lagen om anställningsskydd kommer jag att få svaret av arbetsmarknadsministern inte av vice statsministern. Det finns två skäl till det. Det är arbetsmarknadsministern som ska svara på den typen av interpellationer, och man har en djup spricka i regeringen i sakfrågan, vilket gör att det inte hade varit särskilt lustfyllt för regeringen att släppa fram vice statsministern i den frågan.

Det är något som jag skulle vilja sätta fingret på. Det kan inte vara helt betydelselöst vem som besvarar interpellationer i kammaren. Det måste finnas en tanke med vem som gör det och det måste finnas interpellationer som det är rimligt att statsministern svarar på.

Statsministerns *track record* i kammaren när det gäller interpellationer visar att det under första året av den här mandatperioden ställdes 20 interpellationer till statsministern. Statsministern svarade på två. Andra året av mandatperioden har det hittills ställts tolv interpellationer och det här är den första som statsministern svarar på.

Det ger inte intrycket att man är så entusiastisk att ge sig ut i debatten som det sägs i svaret. Det ger snarare intrycket att man vill undvika debatt och helst inte vara med.

Den andra delen gäller den offentliga debatten i pressen om regeringen deltar eller inte. Det ska jag be att få återkomma till i mitt nästa inlägg och då visa på att det inte bara är oppositionen som har den här synpunkten. Pressen är också orolig för att regeringen och statsministern drar sig undan offentlig debatt och inte vill delta.

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag fick en liknande interpellation förra året av Berit Andnor som den Patrik Björck har framställt i år. Jag svarade vid det tillfället och jag svarar i år. Därmed skiljer jag mig också från en tredje gång då vi i arkivet kan finna att en liknande fråga har framställts, nämligen av moderaten Per Bill till Göran Persson under hans tid som statsminister.

Det var en interpellation som då besvarades av Pär Nuder. Det svar som Pär Nuder då gav får väl sägas vara urmodern till hur man ska se på statsministerns närvaro och hur han eller hon ska ta interpellationsdebatter.

Det är där formuleringen kommer om att regeringen gemensamt står bakom interpellationssvar och att det därför inte är att betrakta som särdeles viktigt vilket statsråd som ger svaret respektive inte.

Det faktum att det inte heller var Göran Persson som gav det svaret gör naturligtvis att vi måste ställa oss frågan: Är det någonting som har hänt som är kraftigt avvikande mot hur tidigare statsministrar har agerat i riksdagen när det gäller interpellationssvar?

Det är en rätt tydlig förändring i den ökade närvaron i interpellationsdebatter under min statsministertid jämfört med hur det var under Göran Perssons tid som statsminister.

Under perioden 1998–2002 framställdes 61 interpellationer till Göran Persson, och han besvarade 0. Under mandatperioden 2002–2006 framställdes 62 interpellationer, och han besvarade 6 – alla i princip som en följd av bland annat interpellationsdebatten mellan Pär Nuder och Per Bill.

Det innebär att jag efter 18 månader som statsminister har klarat av halva det beting Göran Persson tillryggalade under tio och ett halvt år som statsminister.

Patrik Björck har alltså inte riktigt fakta på sin sida när det gäller hur det här har behandlats tidigare. Det grundar sig i just detta att det inte behöver vara ett enskilt statsråd som är avgörande för huruvida det är kvalitet i svaret eller inte.

Här nämns statsministerns frågestund. Låt mig i det sammanhanget säga att det i Pär Nuders svar också gjordes klart att statsministerns frågestund tillkom just som en utökad möjlighet att ställa frågor till statsministern. Jag minns den diskussionen – jag var själv gruppleddare och satt med i de diskussionerna. Det krav som Socialdemokraterna ställde var att det skulle vara mycket hög partinivå på dem som ställde frågorna till Göran Persson; det skulle i princip vara partiledare. Det skulle ses som just ett underlag för att kunna få den typ av direkt kommunikation som Patrik Björck efterfrågar.

Jag har sedan jag tillträdde som statsminister varit med vid statsministerns frågestund 14 gånger och besvarat 254 frågor – en av dem från Patrik Björck.

Det har inte saknats möjligheter att framställa frågor eller att ta debatten med mig under dessa tillfällen, eller för övrigt under de omfattande utfrågningar som jag varit med om i EU-nämnden inför Europeiska rådets möten och naturligtvis inför den granskning som jag är underställd i konstitutionsutskottet.

Jag tror helt enkelt att det inte finns någon substans bakom påståendet att det inte skulle finnas möjligheter eller närvaro från min sida när det gäller riksdagens arbetsformer. Det för naturligtvis över frågan till den andra delen av Patrik Björcks frågor. Där lovade Patrik Björck att återkomma, så jag ska lyssna på vad han har att säga innan jag svarar.

Anf. 4 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Göran Persson svarade inte på interpellationer, sade Fredrik Reinfeldt i sitt svar nu. Jag vet inte riktigt – det var inte det jag frågade om, vad som står i arkiven, utan vad jag frågade om var regeringens arbetsformer i dag. Men det är en väldigt vanlig metod från regeringens sida att läsa ur arkiven. Jag har bland annat mött ett statsråd i en interpellationsdebatt som läste protokoll som var 18 år gamla. Det kan väl ha ett visst historiskt intresse, men jag har svårt att se vad det har att göra med den här interpellationen.

Sedan säger statsministern att jag inte har fakta på min sida när jag påstår vad som har hänt tidigare. Jag vet inte vilket påstående det är som jag har framfört i den här debatten som skulle sakna fakta bakom sig, men det skulle vara spännande att höra.

Vad jag lovade att återkomma till var att det inte bara är oppositionen som har synpunkter på regeringens förhållningssätt i debatten, utan också journalisterna har reagerat. För ett år sedan var det ett antal artiklar i olika tidningar, och där pratade man om att ”Tysta ministrar hotar öppenheten”, som var en rubrik. ”Nya regeringen flyr från debatten” var en annan rubrik.

Nu i vår, när regeringen hållit på i snart två år, kom det ytterligare: ”Varför tackar regeringen nej?” Sedan var det en stor artikel i Expressen där man går igenom punkt för punkt när regeringen har backat ur debatter sent, aldrig kommit, aldrig svarat eller inte svarat upp. Det här beskriver Sveriges samlade journalistkår från Expressen, svensk tv, Sveriges Radio, Ekot och journalisternas egen tidning Journalisten som ett stort demokratiskt bekymmer, som ett problem.

Då kan man inte bara vifta bort det så här lättvindigt. Jag tycker att det finns anledning för statsministern att ifrågasätta det här.

När statsministern i sitt svar försäkrar mig att regeringen fortsatt kommer att prioritera det här arbetet blir jag lite bekymrad, eftersom man hittills inte har gjort det. Då tolkar jag det här svaret som att man kommer att fortsätta som förut, vilket alltså inte har varit någon vidare lovvärd insats när det gäller den demokratiska debatten och öppenheten.

Någonstans skulle jag ändå vilja ha ett svar där man säger att man har noterat vad som har skett, att det kanske inte har varit det bästa, och med lite ödmjukhet säger att man ska bättra sig. Det hade känts betydligt trevligare, med tanke på hur historien ser ut. Då menar jag denna regerings historia, och inga andra regeringars historia. Det kan säkert finnas anledning att debattera vad som har gjorts bra och dåligt av tidigare regeringar historiskt. Men nu ansvarar statsministern för sin regering och sin

regerings arbetsformer, och då känns det väl mer adekvat att diskutera dem.

Jag vet inte om det var på samma sätt tidigare, men statsministern har väl också någon statistik på hur många journalister som hävdade att den tidigare regeringen aldrig ställde upp på debatter, i tv-soffor eller liknande. Det kanske finns – jag vet inte – men vi får säkert höra någon sådan statistik i så fall.

Återigen: Även om statsministerns pressekreterare har tagit fram den typen av statistik skulle jag vilja att ministern tog ansvar för sitt eget fögderi, sin egen regering och sitt eget görande och låtande och tog den här kritiken på allvar.

Det tas också upp i interpellationssvaret att konstitutionsutskottet har ett viktigt arbete. Vad man kan fundera över när man har sett i tidningar och tv i dag på morgonen är om det finns någon allmän typ av inställning till kontrollmakten i regeringen och regeringens närstående medarbetare om att konstitutionsutskottet, interpellationsdebatter eller annat inte är så viktigt. Vad jag förstår vägrar ju den tidigare statssekreteraren att komma till en utfrågning i konstitutionsutskottet. Det är kanske ett tecken på hur man från regeringens sida ser på och har sett på den här typen av frågor under de år som har gått.

Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Patrik Björck har ställt en viktig interpellation till statsministern. Själv har jag ställt två interpellationer till statsminister Fredrik Reinfeldt som båda har besvarats av andra ministrar.

I svaret till Patrik Björck anger statsministern att ”regeringen svarar gemensamt för den förda politiken”, och ”av den orsaken är det inte avgörande vilket statsråd som besvarar till exempel en interpellation”.

Det är möjligt att det stämmer. Det finns säkert ett antal interpellationer som man egentligen inte borde ha riktat mot statsministern. Jag skrev själv en som handlade om fördelningspolitik, och statsministern valde att fördela den till Anders Borg. Jag tror att det var korrekt.

Min senaste interpellation som jag ställde till statsminister Fredrik Reinfeldt handlade om underlaget för utnämning av ny generaldirektör till Affärsverket svenska kraftnät. Anledningen till att jag riktade den till statsministern, fru talman, var att han i en tv-intervju hade gett en helt annan uppgift än vad ett annat statsråd, nämligen Maud Olofsson, hade gett i en radiointervju om just den utnämningen. Därför tyckte jag att det var relevant att ställa en interpellation för att få reda på vad just statsministern hade haft för underlag i rekryteringsprocessen när man beslutade att utse Mikael Odenberg till ny generaldirektör för Affärsverket svenska kraftnät.

Nu valde man från regeringens sida att överlämna frågan till Maud Olofsson. Jag utgår från att Maud Olofsson gjorde sitt bästa för att besvara min fråga, men jag upplevde att jag inte fick något riktigt korrekt svar. Vad hade statsministern? Hade man haft olika underlag?

Det är därför som jag nu tycker att det är så viktigt att ha den här debatten om interpellationen som instrument för att ställa frågor och kunna få ta en debatt med statsministern när det är relevant, fru talman. Jag upplevde det.

Prot. 2007/08:100
22 april

Svar på
interpellationer

Därför tycker jag att det är viktigt att vi framdeles diskuterar hur man ska hantera interpellationsinstrumentet men också diskuterar vikten av att inte bara hänvisa till gårdagen. Därför tycker jag att det är intressant att höra om statsministern har några synpunkter generellt sett om det är fel att ställa interpellationer till honom. Vi är flera som har riktat interpellationer till statsministern, fru talman, och då vore det viktigt att få ett svar: Nej, själva interpellationerna ska i huvudsak riktas till de andra statsråden, och jag besvarar frågor vid frågestunden. Det, fru talman, skulle jag vilja ha svar på med anledning av den här interpellationen.

Anf. 6 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag kan ha viss förståelse för att statsministern överlåter interpellationer som gäller enskilda sakärenden till ansvarigt statsråd att svara på. Men det har ett demokratiskt värde om statsministern emellanåt besvarar interpellationer som gäller den allmänna inriktningen av regeringens politik.

Statsministern är den person som är ytterst ansvarig och också den som i medborgarnas ögon symboliserar regeringens politik. Därför är det rimligt att statsministern i ökad utsträckning visar närvaro i kammaren även i samband med interpellationsdebatter. Sådant som fördelningspolitik, där den stora delen av resurserna i regeringens hittills lagda budgetar har gått till de mest välbeställda i vårt land, är sådant som det är av intresse att höra statsministerns åsikt om. Arbetslinjen, som nu enligt regeringens egna prognoser knäcks och vänds i ökad arbetslöshet, är en annan fråga av strategisk art.

Hur ser statsministern på det livslånga lärandet som en konkurrensfaktor för svenskt näringsliv i relation till nedskärningarna inom vuxenutbildningen? Hur ser statsministern på kraven på ett svenskt Natomedlemskap långsiktigt? Det här är viktiga principiella frågor om den svenska linjen. Det skulle vara intressant om ledamöterna ibland kunde få ha en sådan inriktningsdiskussion med statsministern.

Det finns alltså många frågor av nationell och generellt övergripande natur som statsministern från tid till annan borde kunna ta sig tid att debattera med ledamöterna. Kammarens frågestunder ger snabba och kortfattade svar och är inte av den informativa karaktär som en interpellationsdebatt i kammaren kan vara. Men jag säger också att frågestunderna är bra. Det här var något som Björn von Sydow tog initiativ till när han var talman, med medverkande av Göran Persson, som var statsminister på den tiden. Det tycker jag att man ska hålla Göran Persson räkning för.

Interpellationsdebatterna har dock ett annat djup i sammanhanget. Kammardebatterna tv-sänds också ofta, och om statsministern närvarar ökar det naturligtvis tittarvärdet och stärker det demokratiska samtalet, för att använda statsministerns egna ord.

Sedan vill jag ta upp detta om diskussionen om företrädaren. Ibland kan det nog – om jag får våga mig på ett gott råd i sammanhanget – vara en dålig måttstock. För min del försökte jag inte efterlikna min företrädare när jag var kommunstyrelseordförande i Borlänge. Han försökte inte efterlikna sin. Man ska vara sig själv, hitta sina egna arbetsformer, och man ska inte leva i skuggan av någon annans verk. Därför är jag lite förvånad över statsministerns sätt att argumentera när det gäller interpellationsdebatter.

Vi gör alla våra val här i livet. Om statsministern inte tycker att det har ett värde att åtminstone ibland ta interpellationsdebatter i vissa principiellt viktiga frågor är det ett ställningstagande. Tre debatter, som man har nämnt här, är liksom inget att vara imponerad av. På den här punkten, när det gäller interpellationsdebatter, väljer statsministern bort riksdagens folkvalda ledamöter. Man kan då diskutera på så kallad hög partinivå. Alla ledamöter som sitter i den här församlingen är valda på exakt samma mandat, och våra röster har exakt samma värde när vi trycker på knappar. Det är en rätt bra ingång när man bedömer hur man ska svara på frågor.

Jag skulle vilja fråga statsministern: I vilka ärenden är statsministern beredd att medverka i interpellationsdebatter?

Anf. 7 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för att vi får ha den här diskussionen. Det var väldigt bra att statsministern ville komma till en interpellationsdebatt med Patrik Björck. Till en debatt med mig ville han inte komma när jag ställde frågor om hur regeringen sköter sitt arbete med jämställdhetsfrågor. Då valde statsministern att lämna över frågan. Jag hade gärna debatterat detta med statsministern eftersom det ändå är han som är regeringsbildare, och det är han som har valt att inte ha hälften kvinnor i regeringen, utan det är viktigare med hälften moderater.

Det andra skälet till att jag just med statsministern ville diskutera genusperspektivet i regeringen var att det var fler kvinnliga ministrar som fick avgå för att de inte hade betalt tv-licens eller fuskat med skatten när det gällde barnflickor, medan det fanns manliga ministrar som hade begått samma typ av skattefusk och samma typer av misstag men som inte behövde avgå. Det hade varit intressant att få diskutera detta, och det skulle vara roligt att få höra de kommentarerna nu.

Det fanns också ett tredje skäl till den interpellation som jag framställde, och det gällde just den kontrollmakt som interpellationerna är en del av. Den sorgliga historien med den tidigare statssekreteraren blev aktuell just för denna kontrollmakt vid statsministerns frågestund, som för övrigt infördes av den förre talmannen Björn von Sydow. Genom denna kontrollmakt uppdagades det att statsministern inte hade förtroende för sin tidigare statssekreterare. Alltså är det viktigt att delta i och använda sig av kontrollmakten, och då är interpellationerna ytterligare en sådan. Det är trist att statsministern tidigare har valt att inte delta.

Statsministern hänvisar hela tiden till sin företrädare. Det är väl jättebra att Göran Persson är en förebild för Reinfeldt, men man måste inte alltid göra som företrädaren. Om Patrik Björck ställer frågor om hur den nuvarande regeringen sköter sig är det inte så att han saknar fakta om hur den förra regeringen skötte sig.

Om Reinfeldt ser upp till Persson så mycket må det väl vara hänt. Men Fredrik Reinfeldt kritiserade Göran Persson för att han inte deltog i interpellationsdebatter. Då kan han sedan inte gärna säga: Ja, men min företrädare gjorde det ju inte, och därför behöver inte heller jag göra det.

Enligt mitt sätt att se det deltar man i de interpellationer som man anser vara viktiga. Jag är besviken på statsministern som inte har velat diskutera jämställdhetsfrågor här med mig i kammaren tidigare. Nu har vi alla möjligheter. Nu kan statsministern få svara på varför det är så

viktigt med hälften moderater i regeringen och inte med hälften kvinnor, varför det är hårdare press på de kvinnliga ministrarna så att de avgår när de har begått skattefusk med barnflickor och inte betalat tv-licens, medan manliga inte behöver göra det och varför statsministern negligerar de här frågestunderna. Jag vill ändå påminna om att det var vid ett sådant tillfälle som han fick retirera när det gällde den statssekreterare som han inte hade förtroende för.

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det mest anmärkningsvärda vi har hört här i dag är väl egentligen att Peter Hultqvist berömmar Göran Persson. Det är väldigt ovanligt att man hör socialdemokrater göra det nu för tiden. Men det kanske säger något om Peter Hultqvist.

Hela upplägget från fyra socialdemokrater i rad är alltså att vi nu ska glömma det som har varit, att det har funnits socialdemokratiska regeringar i det här landet som har behandlat riksdagen på ett visst sätt.

Vi har varit med om detta förut. Socialdemokrater som förlorar makten upptäcker att riksdagen finns. Helt plötsligt blir det viktigt att börja diskutera riksdagens arbetsformer. Det är som om ingen av oss har något minne, som att vi inte har suttit i den här kammaren, i gruppledarsamtal med era ledande företrädare, år ut och år in och hävdat värdet av att någon gång försöka visa ett intresse eller försöka utveckla riksdagens arbetsformer. De svar jag ger läser jag högt ur de svar som Pär Nuder har gett på precis samma frågor då Göran Persson själv inte har velat ta debatten.

Det är inte att leva i efterträdarens skugga. Det är att göra annorlunda. Jag är här där Göran Persson inte var i precis samma diskussion. Jag har på 18 månader klarat av halva det beting som Göran Persson tillryggalade på tio och ett halvt år som statsminister. Ni har inget underlag i argumenten, och det är kanske trots allt det viktigaste.

Det är klart att det spelar roll vad som har hänt tidigare. I vilket sammanhang anser vi inte att det skulle spela roll hur vi har förhållit oss till detta genom historien? Det är väl självklart att vi med tanke på att Göran Persson har fått 123 interpellationer och valt att avstå från att svara på 117 har en fantastisk lista med Monica Greens sätt att resonera. Som högst ansvarig för socialdemokratin ansåg Göran Persson att 117 ämnen inte var tillräckligt mycket värda för att han skulle vara här i riksdagen och debattera dem.

Skulle det inte ha någon relevans? Vi talar inte om 18 år tillbaka i historien. Det handlar i princip om det som skedde för bara två tre år sedan.

Jag respekterar att ni upptäcker riksdagen när ni inte har makten, men ni måste föra konsekventa resonemang som också har bäring på hur ni i så fall betar er i majoritet. Och tro inte att vi inte har kämpat för att föra den här typen av resonemang!

Statsministerns frågestund, som flera refererar till, tillkom bland annat just för att säkerställa att det skulle få ställas frågor av allsköns art, som också har nämnts här i dag. Jag har för riksdagen nu också sammanfattat att jag har svarat på 254 sådana frågor vid 14 frågestunder, vilket visar att jag mycket brett har varit på plats här för att fullgöra min del när

det gäller att ta del i den offentliga debatten. Det avser jag också att fortsätta göra.

Men resonemang som bygger på att det inte skulle kunna göras referenser eller att man förstår att en logik har övergått till en annan har jag ingen respekt för. Det måste självklart bedömas på precis samma sätt nu som det har bedömts tidigare. Och sanningen är att det nu svaras på fler interpellationer från mig än vad som gällde tidigare. Dessutom finns det omfattande andra möjligheter att i partiledardebatter och i andra sammanhang möta mig.

Man kan vända detta mot det nuvarande socialdemokratiska ledarskapet. Med det här sättet att resonera om hur viktiga interpellationer är undrar jag hur Mona Sahlin har visat att hon tycker att interpellationsdebatter i Sveriges riksdag är viktiga, sedan hon tillträdde som Socialdemokraternas partiordförande. Det handlar om *en* interpellation. Det kanske säger något om vad ni egentligen tycker, eller åtminstone de som leder Socialdemokraterna.

Anf. 9 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag tror ändå någonstans att detta var en viktig debatt. I svaret verkar det som att vi är överens. Statsministern säger att det här är viktiga frågor och att man tar dem på allvar.

Om man då ska gå vidare på något sätt och utveckla det här kanske man ändå ska fundera över den andra delen i frågan.

Det är möjligt att statsministern inte kommer att delta i mer än tre interpellationsdebatter till, eller vad det nu var, för att upprätthålla någon sorts märklig logik som jag inte riktigt förstod. Låt gå för det! Det är upp till statsministern. Men jag ställde en fråga till, om konsekvensen av en regering som är djupt splittrad och oenig och om varför vissa ministrar svarar på vissa frågor.

Det är naturligtvis logiskt. Men med den logik som statsministern anför, att det inte spelar någon som helst roll vilken minister som svarar på vilken fråga, ska det bli spännande. Då skulle jag faktiskt kunna tänka mig att ställa en interpellation till vice statsministern om regeringens uppfattning om till exempel lagen om anställningsskydd och verkligen se fram emot den debatten med glädje, just med tanke på den här logiken, att det inte har någon som helst betydelse vem som svarar på frågorna. Men vi får se. Vi får väl återkomma och pröva regeringens intentioner på den punkten.

Sedan gällde det den oro som inte bara riksdagsledamöterna känner över regeringens frånvaro utan som också den samlade svenska journalistkåren känner. Jag hänvisade till ett antal artiklar i ett tidigare inlägg som statsministern inte berörde.

Jag hade väntat mig någon lista på alla debatter som Göran Persson inte hade varit med i eller alla morgonsoffor som Göran Persson hade tackat nej till, men jag fick inte den. Pressekreterarna på Regeringskansliet kanske inte har hittat den listan. Vad vet jag? Men oavsett vad Göran Persson gjorde eller inte gjorde är det oroväckande att regeringen inte ställer upp i den offentliga debatten och vågar ta debatten med politiska motståndare utan bara använder ensidig kommunikation via debattartiklar och annat. Det skulle vara kul att höra statsministerns kommentar till det.

Anf. 10 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Som relativt ny riksdagsledamot – jag kom in hösten 2006 – har jag svårt att förhålla mig till vad som har hänt tidigare.

Jag försöker naturligtvis lära mig uppdraget efterhand och konstaterar att jag ibland har ställt interpellationer till fel personer. Men när det gällde interpellationen om vilket underlag som statsministern hade vid utnämningen av ny generaldirektör till Affärsverket svenska kraftnät tyckte jag att det faktiskt borde beröra statsministern och att jag borde ha fått ett svar därifrån.

Jag kommer att fortsätta att ställa interpellationer i frågor och ämnen som jag anser är viktiga för den politiska debatten för att klargöra för Sveriges medborgare vad skillnaderna är mellan de olika politiska partierna, så att man också får tydliga svar på varför regeringen gör eller inte gör på ett visst sätt.

Jag vill också understryka skillnaden mellan interpellationsdebatter och frågestund. Det kan nämligen vara svårt att förstå för dem som bara lyssnar på den här debatten varför vi inte är nöjda med att bara ställa frågor till statsministern.

Fru talman! Jag kan då berätta hur reglerna ser ut. Om jag ställer en fråga till en minister på frågestunden får jag möjlighet att ställa en följdfråga, det vill säga jag kan få ett svar igen. När jag ställer frågor till statsministern, som jag gjorde apropå ministrar som hade anlitat svartarbete personer och som inte hade betalat tv-licens och så vidare, fick jag aldrig någon möjlighet att ställa en följdfråga. Jag fick alltså ett svar. Därmed kan man inte ha en längre debatt, vilket man kan ha i en sådan här interpellationsdebatt. Då kan man få fram ett mycket tydligare svar. Det handlar om att man kan ställa följdfrågor. Det är därför som vi som är med i den här debatten i dag faktiskt poängterar vikten av att ha en ordentlig interpellationsdebatt.

Men jag tycker också att det är relevant att jag, när jag ställer mina interpellationer, funderar på om jag ställer dem till rätt minister. Det avser jag att göra, och jag avser att vara väldigt tydlig med att jag tror att jag riktar dem till rätt person.

Anf. 11 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Statsministern hänger fast vid sin oerhörda insats i att ha lyckats svara på tre interpellationer, varav två handlar om varför han inte svarar på interpellationer och en handlar om etikarbetet i regeringen.

Det man egentligen vill diskutera och debattera med statsministern är väl kanske linjerna i politiken, fördelningsfrågor, arbetslinjen, livslångt lärande, Nato – de frågor som kanske har en djupare bäring på samhällsutvecklingen. Man kanske egentligen inte vill ha debatter om varför statsministern inte vill ta debatter om interpellationer, där det givna svaret är att han skyller på Göran Persson.

Jag står fast vid att jag tyckte att det var bra att Björn von Sydow med benäget bistånd av Göran Persson ordnade statsministerns frågestunder.

Statsministern säger själv här: Som statsminister sätter jag därtill stort värde i mitt deltagande vid statsministerns frågestund.

Kan man inte hålla Göran Persson och Björn von Sydow räkning för det här? Är inte det bra? Det jag har sagt är positivt. Då kommer statsministern med någon sorts halvförklenande omdöme om mig som person.

Det må vara hänt, men jag tycker att det är lite dålig substans i argumenten.

Det var en hänvisning till att Göran Persson och Pär Nuder var någon sorts urmoder till hanteringen av det här. Måste du leva i skuggan av någon urmoder? Om nu Björn von Sydow och Göran Persson ordnade frågestunderna skulle inte statsministern kunna flytta fram ämbetets positioner genom att oftare medverka i interpellationsdebatter?

Jag kräver inte någon närvaro här för jämnan eller att statsministern ska svara på interpellation efter interpellation. Men statsministern kanske kunde svara på ett antal under ett år som handlar om någonting som har med linjen i politiken att göra. Det tycker jag skulle vara ett sätt att utveckla statsministerns närvaro och det demokratiska samtalet.

Anf. 12 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Nu blev jag lite förvånad. Jag vet inte om statsministern försöker vara sarkastisk eller någonting över att socialdemokrater ger sina tidigare partiledare beröm. Jag vet inte om det är sarkasm eller vad det är.

Det är väl inte konstigt att vi tycker att det är bra att Göran Persson tog Sverige ur krisen och att han hade ordning och reda på ekonomin. Det var en så stark ekonomi att vi till och med nu håller oss kvar i en god ekonomi. Det brukar åtminstone Anders Borg berömma Göran Persson för. Det är väl inte konstigt att vi tycker att han har varit duktig på många sätt. Det tycker i alla fall inte jag.

Sedan säger Fredrik Reinfeldt att han inte har någon respekt för riksdagsledamöter som ställer sådana frågor som vi gjorde. Vi har nämligen fel, enligt statsministern. Jag tycker att det är ganska cyniskt av en statsminister att säga så, att han inte har någon respekt för sådana riksdagsledamöter för att de inte tycker som han.

Jag tycker att statsministern faktiskt ska visa oss respekt. Vi ställer de frågor som vi tycker är viktiga för kontrollmaktens räkning.

Jag har tidigare ställt frågor till statsministern om genusperspektivet och om jämställdhetsarbetet i regeringen, eftersom jag tycker att det är väldigt anmärkningsvärt att kvinnliga ministrar har fått avgå för att de har fuskat med barnflickor och tv-licens men att de manliga ministrarna, som har gjort samma misstag, inte har avgått. Det hade jag velat diskutera med statsministern. Nu har statsministern möjlighet att svara mig.

Jag vill inte att statsministern då säger: Monica Green visar jag ingen respekt för, för hon har ingen trovärdighet. Hon har en tidigare partiledare som gjorde så och så. Därför behöver jag inte svara Monica Green.

Jag tycker att det är statsministern som visar väldigt dålig respekt inför riksdagsledamöterna och oss som kontrollmakt.

Anf. 13 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag ställde själv en interpellation till Fredrik Reinfeldt. Den överlämnades till Anders Borg. Det handlade om offentlighetsprincipen och kungahuset. Anledningen till att jag ställde den var att jag ville ha ett svar på om offentlighetsprincipen gäller för kungahuset eller inte. Det var med tanke på att statsministern har uttalat att offentlighet råder för kungahuset. Såsom reglerna ser ut råder inte full offentlighet. Det var

även ett uttalande från statsministern att vi kan följa varje skattekrona vad den går till. Det gäller faktiskt inte kungahuset.

Nu talar jag ju i egen sak. Jag ville naturligtvis ha svar på min interpellation av statsministern. Jag tror att vi många känner så. Det finns ett skäl att vi vänder oss just till statsministern. Därmed blir det lite svårt att förstå att nästan inte en enda interpellation besvaras av statsministern. Jag förstår att alla interpellationer kan vara svårt att hantera, men lite fler interpellationer hade varit väldigt positivt.

Jag sitter även i EU-nämnden. Jag måste säga att där är otroligt god närvaro av hela regeringen i de ärenden som berör de olika ministrarna. Även statsministern har en god närvaro. Jag hade önskat att man hade kunnat utsträcka det till att gälla hela riksdagsarbetet.

Statsministerns frågestund finns visserligen. Det är väldigt positivt att den möjligheten finns. Men det är trots allt ett begränsat antal som har möjlighet att ställa frågor, och det blir väldigt korta svar. Man har ingen möjlighet att följa upp svaret.

Interpellationer är ett utmärkt sätt att fördjupa debatten. Man kanske skulle ha statsministerns interpellationsdebatt och ha den kanske inte varje vecka eller varje månad men en eller ett par gånger om året. Det tror jag skulle vara väldigt välgörande.

Jag tror att det inte bara är riksdagen och ledamöterna som vinner på att vara offentliga i debatten utan även regeringen. Det är i många sammanhang som statssekreterare skickas fram i den offentliga debatten. Det upplever vi i utskotten i riksdagen också. Jag tror att alla skulle vinna på att statsråden helt enkelt var mer närvarande i debatten. Det ger dem också möjlighet att förklara sin politik och ha ett meningsutbyte där det även ges möjlighet att följa upp och svara på de frågor som framställs.

Det skulle vara positivt om man kunde utvidga det här. Jag är rädd att om ingenting görs kommer det att fortsätta på det här sättet. Det kanske blir ytterligare någon interpellationsdebatt med statsministern innan valet. Kanske kommer den än en gång att handla om ämnet varför statsministern inte deltar mer i utbytet med ledamöterna, inte minst i interpellationsdebatter. Jag tror att det vore väldigt positivt om det även kunde vara mer sakpolitiska debatter.

Det är visserligen så att regeringen är gemensamt ansvarig. Men i våra frågestunder är det faktiskt det statsråd som är ansvarigt för ett visst område som svarar på frågorna. Statsministern har ändå ett övergripande ansvar. Det kommer man inte helt undan. Jag tycker att det finns tillfällen där det övergripande ansvaret slår in. Sedan finns det andra tillfällen där det är mer lämpligt att sakstatsråden, så att säga, rycker in.

Men precis som i EU-nämnden, låt statsministern delta mer i debatten!

Anf. 14 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill säga till interpellanterna att den här interpellationen handlar om regeringens arbetsformer. Jag är fullt införstådd med att ni tar exempel på frågor som ni har ställt tidigare, men ni kan i dag inte begära svar av statsministern på de interpellationer som har varit överlämnade till andra ministrar.

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag kan naturligtvis känna en sorts respekt för att Eva-Lena Jansson säger att hon är nyvald 2006 och inte känner till historien. Det är många andra dock som är väldigt kunniga och minns många år av diskussioner.

Ett tips kan vara att någon av de många socialdemokrater som har varit här och visat stor kraft bakom sin vilja till mer interpellationer ställer frågan till en socialdemokratisk riksdagsgrupp och ber någon i ledningen att beskriva hur Socialdemokraterna har resonerat under de många år då man stadfäste det sätt att hantera riksdagen som vi i stor utsträckning frångår. Vi är mer närvarande här än vad tidigare statsminister var just när det gäller interpellationsdebatter på det sätt jag har beskrivit.

Jag har på 18 månader nu tillryggalagt hälften av de svar som statsminister Göran Persson gav på tio och ett halvt år. Det är inte att följa efter någon. Det är att gå före i en utveckling där han hade en annan riktning.

Eva-Lena Jansson glömde ett besked när det gäller replikväxling under statsministerns frågestund, vem som konstruerade det på det sätt som hon beskrev. Din egen partiledning var den som företrädde uppfattningen att så ska statsministerns frågestunder se ut, så ska diskussionen föras här i kammaren.

När det gäller offentlig debatt ska jag naturligtvis tacka ja till alla socialdemokratiska propåer om att vi bör synas ännu mer i den offentliga debatten. Men även där finns det naturligtvis en historia. Jag ska inte dra fram alla morgonsoffor och allt som Patrik Björck nämnde, men vi känner den socialdemokratiska doktrinen i det här fallet.

Man kan i princip säga att det fanns en tid före 2005, före Banke-rydmötet, då Socialdemokraterna i princip inte ställde upp på offentliga debatter om de inte fick styra vem de fick möta. Ofta drog man sig ur när det handlade om en politisk motståndare. Jag vet en del om detta, eftersom jag själv var kriminalpolitisk talesman. Jag var utsatt för det många gånger, kan jag säga.

Sedan kom förändringen 2005 när opinionssiffrorna svängde i en för Socialdemokraterna ofördelaktig riktning. Då tog man mer av offentlig debatt. Tror ni att något är nytt under solen i politiken och att ni inte har ett parti som har utövat alla former av metoder för att frånhålla sig offentlig debatt av det slag som ni ropar efter här i dag? Jag känner att vi är oändligt mycket längre fram än vad era företrädare har varit i det hänseendet.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellationerna 2007/08:498 och 508 om kreditgarantiföreningar

Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Marie Engström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att ge stöd till uppbyggnad av kreditgarantiföreningar.

Ulla Andersson har ställt frågor om småföretagens kreditmarknad till Mats Odell. Då det är jag som inom regeringen ansvarar för frågorna har interpellationen överlämnats till mig.

Frågorna handlar om huruvida regeringen avser att göra en översyn av landsbygdens och särskilt småföretagens kreditmarknad för att klarlägga situationen när det gäller kreditvillkor och tillgång till riskkapital. Ulla Andersson har också frågat om jag avser att ta initiativ till samordning av de statliga stöden för småföretagens utveckling och om detta i så fall kommer att ske i samarbete med kreditgarantiföreningarna och Almi Företagspartner AB.

Regeringen har satt upp det ambitiösa målet att Sverige ska bli ett av världens bästa länder att starta och driva företag i. Att starta företag ska vara ett självklart alternativ för alla, unga som gamla, kvinnor och män och oavsett etnisk bakgrund. Mycket måste göras för att Sverige ska kunna behålla och utveckla sin konkurrenskraft.

För att detta ska bli verklighet behövs ett bättre företagsklimat. Det måste bli mer lönsamt och mindre krångligt att vara företagare. Tillväxtpotentialen måste fullt ut tas till vara så att människor kan starta företag som växer och ger jobb i alla delar av landet. Att förbättra finansieringsmöjligheterna för entreprenörer och företag är en viktig del av arbetet med att utveckla ett företagsklimat som avgör om Sverige i framtiden kommer att vara internationellt konkurrenskraftigt och ligga i toppen av välfärdslistan.

För att förbättra finansieringsmöjligheterna för små företag har regeringen genomfört en rad åtgärder. Låt mig nämna några exempel: avskaffat förmögenhetsskatten för att frigöra kapital till investeringar i nyföretagande och affärsutveckling, förbättrat Almi Företagspartner AB:s mikrolån och stärkt innovationsfinansieringen för att nå fler kvinnor. Regeringen har utrett förmånsrätten, som förra regeringen försämrade och som fått negativa kapitalförsörjningseffekter, och återkommer med förslag i den delen. Vidare kommer de framtida statliga finansieringsinsatserna att utredas och förslaget om att införa statliga lånegarantier att prövas. Utredaren ska samråda med berörda offentliga och privata finansieringsaktörer. Både kreditgarantiföreningarna, Almi Företagspartner AB, och de fristående sparbankerna är naturliga parter i ett sådant samråd.

Företagens möjligheter att skapa eget kapital måste också förbättras. Ett större eget kapital underlättar även möjligheterna att få tillgång till externt kapital. För att se över tillgången på privat kapital kommer även möjligheterna till uppskjuten kapitalvinstbeskattning, riskkapitalavdrag och etableringskonton att utredas.

En väl fungerande privat kapitalbildning och väl fungerande kapitalmarknader är de viktigaste förutsättningarna för kapitalförsörjningen i näringslivet. Det finns emellertid brister och en roll för staten att spela bland annat när det handlar om investeringar i tidiga skeden. Regeringen avser att undersöka ett flertal olika alternativ för att förbättra långivningen, framför allt till mindre företag med begränsad tillgång till säkerheter. Ett exempel är stödet till att starta och driva lokala och regionala kreditgarantiföreningar, som regeringen via Verket för näringslivsutveckling, Nutek, nu stöttat sedan 2002.

Kreditgarantiföreningarnas verksamhet är lokala och regionala och bygger på såväl privat som offentligt engagemang. På flera håll har kärnverksamheten med kreditgarantiföreningar kompletterats med stöd och rådgivning till företag och företagare. Den nationella paraplyorganisationen Sveriges kreditgarantiförening, SKGF, har i dag 14 medlemmar, och ytterligare fyra är på väg in. Utöver dessa finns även Övre Norrlands Kreditgarantiförening. Stödet till uppbyggnad av denna verksamhet har gett ett bra utfall, och de regionala föreningarna täcker stora delar landet. Regeringen har i regleringsbrevet till Verket för näringslivsutveckling gett myndigheten i uppdrag att stödja verksamheten även under innevarande år.

Anf. 17 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har under vintern och våren tagit upp en rad frågor som gäller landsbygdsutveckling. Vi har tagit initiativ till en aktuell debatt om denna, och vi har skrivit en lång rad interpellationer. Min interpellation och Ulla Anderssons interpellation är ett led i det arbete som vi tycker är mycket viktigt och som handlar om finansiering för framför allt mindre och medelstora företag.

Kreditgarantiföreningarnas syfte är kanske i första hand att verka i regioner som inte är storstadsregioner utan regioner utanför storstäder där tillgången på kapital kanske inte är så självklar och inte så lätt som i andra sammanhang.

Det som är unikt med kreditgarantiföreningar är att det ges möjlighet till rådgivning. Man kan få mentorskap och den typen av stöd från andra företagare.

Kreditgarantiföreningar är någonting som är väldigt ungt i Sverige jämfört med hur det är i andra länder. Kreditgarantiföreningar har funnits nere i Europa i ett stort antal år. Många gånger har det där varit ett unikt samarbete där staten och det privata näringslivet har samarbetat. Riktigt den formen har vi inte utvecklat här i Sverige. Men det vi håller på och utvecklar här är unikt och väldigt bra, med utgångspunkt i just våra förhållanden.

Jag kommer från Värmland. Där har vi en kreditgarantiförening som är väldigt expansiv och som till volymen kanske är den absolut största i dag i Sverige när det gäller beviljade lånegarantier. Förra året beviljades lånegarantier för över 30 miljoner kronor. I år planerar man för en fördubbling av den summan, alltså 60 miljoner kronor. Det ska jämföras med att den centrala kreditgarantiföreningen i Sverige hittills har lämnat garantier för 44 miljoner kronor. Egentligen är det inga stora summor vi pratar om.

Jag tror att man när vi startade med stödet till kreditgarantiföreningarna förväntade sig att mer skulle hända. De själva är kanske lite bekymrade. Det är inte meningen att verka negativ. Min fråga till ministern handlar snarare om hur vi från politiken kan stötta så att man kan bygga vidare på det här konceptet som trots allt är väldigt bra. Det är därför jag tar olika exempel från mitt hemlän som jag vet har kommit längst i arbetet med att utveckla kreditgarantiföreningen.

För den enskilde låntagaren kan det handla om att så att säga behöva ta en lägre personlig borgen när man ska gå till sin bank. Det betyder att egna säkerheter kan frigöras.

Jag tycker att det här kan vara ett viktigt alternativ till att, som jag vet att Maud Olofsson skulle vilja göra, ändra förmånsrätten. Kreditgarantiföreningarna vänder sig ju i första hand till företag som har begränsad tillgång till säkerheter. Kanske vore det bättre att satsa på utbyggda kreditgarantiföreningar än att gå in och ändra i förmånsrätten.

Anf. 18 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Först vill jag tacka näringsministern för svaret.

Att driva företag är självklart komplicerat men ger också möjligheter. Kanske är det lite extra komplicerat på landsbygden i och med att man där befinner sig långt från kapitalmarknaden. Man har inte riktigt samma tillgång till infrastruktur och annat som de har som finns i en storstad, och man är i stort behov av att ha ett nätverk omkring sig.

Villkoren för småföretagarna på landsbygden hänger självklart ihop med samhällsutvecklingen i dess helhet. Så är det väl för alla. Därför är det väsentligt att se på frågan i det perspektivet och utifrån vad som nu händer på landsbygden. Det är sammanslagningar, och myndigheter lägger ned sina kontor så samhällsservicen försämras. Man har liksom ingen helhetsbild av hur det här slår i ett regionalt perspektiv. Och inte vet vi vad som kommer att hända med apoteken. Bensinmackar försvinner och så vidare. Man har också genom EU öppnat för utökade ränteskillnader mellan landsbygd och stat.

Det finns alltså en hel del frågor som berör företagandet på landsbygden – frågor som inte direkt har med företagens kreditvillkor att göra. Om man vill leva på landsbygden måste det finnas goda förutsättningar, och för att företag ska ha en kundbas lokalt eller kunna utvecklas lokalt lär det behöva finnas en samhällsservice som fungerar väl.

Marie var inne på en hel del av problemen kring kapitalförsörjningen och tagit upp sådant som att man kanske måste belåna sin fastighet för att kunna starta ett företag, vilket kanske är ett väldigt stort intrång i familjens liv och så vidare. Vi vet också att IT-försörjningen på landsbygden än i dag inte riktigt fungerar som den borde.

Näringsministern har i ett svar sagt att staten har en roll att fylla där det privata kapitalet inte räcker till eller inte ens har ett intresse. Det tycker jag är väldigt positivt.

Jag har tagit del av direktiven till den utredning som näringsministern hänvisar till. Lite olika politiska uppfattningar har vi så klart; det kan man utläsa av underlaget. Men det finns också en hel del bra i utredningsdirektiven, till exempel att man binder ihop frågan med det regionala perspektivet och ser över samordningen av de statliga stöden till småföretagen. I dag finns där en väldig bredd. I sig kan det vara bra, men det kan också vara svårt för en företagare att orientera sig och veta vart han eller hon ska vända sig och så.

Det finns ytterligare en fråga som jag sett att näringsministern inte har med här men som jag tror har en väldigt stor betydelse för företagens villkor. Egentligen är det inte direkt näringsministerns ansvarsområde, men kreditmöjligheterna för småföretag berörs. Det gäller sparbankernas situation. Vi ser en utökad sammanslagning av små sparbanker till större. Man tappar en del av det lokala perspektivet och därmed också möjligheterna att få lokalkännedom.

Sparbankerna, som i dag finns i ungefär 130 kommuner, har ju haft som sin roll att finnas i det lokala samhället och därmed att möjliggöra lån på villkor som kanske inte är desamma som i en större stad.

Helt nyligen ville Swedbank inte teckna avtal med 17 av de minsta sparbankerna. Det gör att det blir problem för de små företagen. Därför tycker jag att det kunde ha varit bra att också titta på sparbankernas utveckling – de har ändå varit en god lösning för många småföretag – alltså på vad som händer där och på hur möjligheterna för krediter på landsbygden berörs om nu sparbankernas villkor kraftigt förändras och försämras. Jag tänkte höra hur näringsministern ser på en utredning där man tittar på sparbankernas lokala betydelse och deras utveckling och hur det påverkar småföretags kreditvillkor.

Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att det är bra att Vänsterpartiet engagerar sig i landsbygdsutvecklingsfrågor. Vi hade behövt det stödet under den förra perioden med Socialdemokraterna i regeringsställning eftersom många av de försämringar vi ser på landsbygden är ett resultat av tolv års socialdemokratiskt styre.

Jag ser att vi behöver aktivera oss mycket. Det är därför regeringen har bestämt sig för att ta fram en landsbygdsstrategi. Vi har gått igenom alla förslag som finns för att utveckla landsbygden positivt. Vi har tagit intryck av Landsbygdsriksdagen i Lycksele där det fanns många bra idéer. Det är välkommet med goda idéer oavsett från vilket parti de kommer. Därför välkomnar jag också ert engagemang.

Jag känner igen rätt mycket av diskussionen om kreditgarantiföreningar från mitt arbete på landsbygden. Det gäller två delar, dels Landshypotek, dels Föreningsbanken. Båda dessa utvecklades ur att fattiga bönder på landsbygden inte fick låna pengar. Det var så det började en gång i tiden. Mycket av idén var att man måste se både till person och till affärsidé när man lånar ut pengar. Mycket av den lokala närvaron var också en affärsidé som fungerade väl eftersom man betalade tillbaka mycket.

Det känner man också igen från den diskussion som vi nu har om mikrokrediter. Nobelfredspristagaren Muhammad Yunus arbete, Percy Barneviks arbete i Hand in Hand och vårt arbete med kvinnolån och mikrokrediter är samma sak. Man måste se både affärsidén och personen och skapa förutsättningar också för de människor som saknar förmögenhet och inte har de allra bästa kontakterna men har ett driv i att utveckla en affärsidé. Det är bra att vi har en diskussion om finansiering.

Jag välkomnar också utveckling av kreditgarantiföreningar, för det jag möter där är ett engagemang. Det kommer av ett engagemang för bygden och regionen, och därför ser man att man måste göra något själv. Det är faktiskt både offentligt och privat. På vissa håll är Almi mycket engagerat, på andra håll är det andra offentliga organ. Men det är också många privata företag som är engagerade, och det är mycket bra att man tar ett lokalt och regionalt ansvar.

Vi stöder detta genom Nutek. Vi har sagt åt dem att fortsätta följa utvecklingen och fortsätta hjälpa till att göra detta så stabilt som möjligt. Det finns också en diskussion med strukturfonderna om hur man kan hitta medfinansiering och annat så att man har resurser att göra saker.

Den utredning som finns om förmånsrätten är viktig, men den är inget alternativ till detta. Förmånsrätten är ett sätt att klara bättre säkerheter för företag som går till banken. Vi kan se resultatet av förändringen av förmånsrätten som skedde under den socialdemokratiska regeringen och som Vänsterpartiet röstade för. Det har lett till att småföretagare på landsbygden har haft svårt att låna pengar. Det var därför vi tillsatte den utredning som nu kommer med förslag om att återställa den särskilda förmånsrätten till hundra procent. Det är särskilt landsbygden som har stor nytta av det.

Vi behöver samordna stöd och rådgivning. Det är besvärligt för många företagare att veta vart man ska vända sig. Från tid till annan måste vi också från samhällets sida gå igenom våra strukturer, effektivisera och göra dem mer kundvänliga. Jag hoppas att det ska resultera i det också i detta stycke.

Anf. 20 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag ska kommentera det svar jag fick av Maud Olofsson lite mer. Jag hann inte göra det i mitt första inlägg. Jag ska också tacka för svaret, vilket jag inte gjorde.

När det gäller stödet till kreditgarantiföreningarna säger Maud Olofsson att Nutek har i uppdrag att lämna stöd. Det är mycket riktigt. Vi introducerade detta stöd under den förra mandatperioden; det är ett administrativt stöd som man ger. Men för att utveckla verksamheten tror jag att man är i behov av ytterligare stöd. Det här bygger mycket riktigt på ideella insatser av näringslivsfolk och privatpersoner. Det är människor från både fackföreningar och arbetsgivarorganisationer som är engagerade. Men det är väldigt mycket ett ideellt arbete, och i det viktiga kontaktskapandet och mentorarbetet behöver man ytterligare stöd. Det är viktigt att vi i politiken kan ge det stödet. Att skapa garantier för att stötta företag lyckas man med själv, vilket är jättebra.

Det finns en utredning, som Maud Olofsson skriver om, som ska se över eventuella statliga garantier. Men det är väl bra så länge vi inte behöver gå in med statliga garantier och kan hitta en verksamhet som klarar sig ändå? Det kan vi nog vara överens om över partigränserna. Men det betyder inte att det inte kan behövas statliga garantier i vissa sammanhang.

Om vi ska stötta mindre företag och om företag ska växa behövs det fler åtgärder. Det handlar inte bara om att stötta kreditgarantiföreningar. I svaret finns det en lång rad åtgärder.

Ska vi debattera förmånsrätten var det meningen att bankerna skulle ta mer initiativ till att göra rekonstruktioner och att vi skulle få färre konkurser. Faktum är att det görs fler rekonstruktioner i dag och att antalet konkurser har minskat sedan vi ändrade förmånsrätten till 55 procent. Men den debatten ska vi kanske ta lite senare när ert förslag kommer.

När det gäller beskattningssidan och att förbättra möjligheten att skapa eget kapital, som Maud Olofsson säger, och uppskjuten kapitalvinstbeskattning och så vidare är det mycket möjligt att man behöver göra ytterligare insatser där. Men redan i dag har man möjlighet att göra ett underskottsavdrag mot inkomst av tjänst vid nystartad näringsverksamhet. Man har också möjlighet att göra uppskov med skatteinbetalning i ett inledningsskede.

Man får också komma ihåg att man hela tiden måste göra en avvägning. Det måste finnas någon typ av affärsmässighet i ett företag. Staten får gå in och stötta lagom mycket, så att säga. Bär det sig inte, så gör det inte det.

Det är bra att Maud Olofsson medger att det finns brister. Det gäller till exempel stödet till företag i ett tidigt uppstartsskede. Det behövs mycket större insatser av så kallat såddkapital. Det är något som vi från Vänsterpartiet har fört fram och kommer att fortsätta föra fram ända tills vi blir nöjda.

Men som sagt, jag skulle vilja ha svar på den konkreta frågan hur regeringen ytterligare kan stödja uppbyggnaden av fler kreditgarantiföreningar.

Anf. 21 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Det är en härlig dag. Det är vår och sol och vi får diskutera landsbygdens utveckling. Det är alltid positivt, eller hur? Det är ändå tre miljoner människor som lever på landsbygden i dag. Vi hoppas att de ska bli fler, kunna leva ett bra liv och ha den livskvalitet det innebär att ha tillgång till naturen. Men det handlar också om att ha en samhällsservice som fungerar på landsbygden för att det ska gå att ha ett fungerande liv.

Men utvecklingen är oroväckande. Maud Olofsson tar upp att det skedde försämringar av samhällsservicen från statens sida under förra mandatperioden. Det gjorde det, och det tycker vi var beklagligt. Man kunde ha gjort mycket annorlunda. Men utvecklingen fortsätter när både Försäkringskassan och Skatteverket lägger ned lokala kontor. Det finns ett mönster i detta. När samhället drar sig undan försvinner också annan service som medborgarna är i behov av. Därför är det mycket olyckligt att det inte finns något helhetsgrepp som de olika myndigheterna nu vidtar. Man skulle kunna stanna upp och titta på vad det får för konsekvenser för landsbygden som helhet.

Vi har föreslagit ett moratorium för att vi ska få grepp om vad som sker och om det är bra för landsbygdens framtida utveckling eller inte. Vi tror inte att det är det, men man skulle kunna stanna upp och se vidare på den frågan. Det hänger också ihop med möjligheten att starta och driva företag och att få tillgång till kapital.

Likadant är det på bostadssidan. Det är allt svårare att få låna till att bygga ett hus ute på landet, vilket också gör det svårare att låna till ett företag eftersom man många gånger måste ta sin bostad som garanti för ett lån. Bostadskreditnämnden har kommit med ett mycket bra förslag, att staten ska kunna gå in och garantera en viss del av lånet för att man ska kunna bygga sig en ny bostad även ute på landsbygden. Vänsterpartiet har stött förslaget och väckt en motion om det, men vi har tyvärr fått avslag på den. Men det kanske också är något som regeringen tittar vidare på utifrån de här frågorna.

Sedan har Vinnova, Forska och väx, forskning och utveckling kring småföretag och medelstora företag ett mycket viktigt uppdrag. Jag tror att man skulle kunna titta vidare på just företags villkor på landsbygden och se om det är något särskilt där som vi skulle kunna göra i större utsträckning för att stimulera fram en utveckling av småföretagande. Det kanske

inte är lika lätt att till exempel koppla ihop med mentorer, skapa nätverk, kluster och så vidare på landsbygden som det är i en större stad.

Nu är vi på väg in i en konjunkturedgång, vilket kommer att få konsekvenser för kapitaltillgången på finansmarknaden. Det har ju varit en högkonjunktur, och det har självklart underlättat finansieringsmöjligheterna för företag. Men nu när konjunkturen går nedåt vet vi inte riktigt hur det kommer att påverka möjligheterna för små och medelstora företag. Därför är det viktigt att skynda på. Jag vet att den utredning som Maud Olofsson tar upp i sitt svar har fått i uppdrag att jobba hela året ut. Det känns lite oroligt. Jag vill därför fråga om man kanske kan tidigarelägga något förslag som redan är på gång. Finns det några sådana planer från regeringen sida med anledning av konjunkturedgången?

Till sist vill jag ta upp ytterligare en fråga, den om Sparbanken. Maud Olofsson var lite inne på den men svarade inte riktigt. Jag vet att sparbankerna finns med i utredningen som en samtalspartner men inte frågan hur läget ser ut för de lokala sparbankerna: Vad behöver göras? Behöver vi ändra i sparbankslagen eller är det något annat som vi kan göra för att säkra tillgången till lokala sparbanker med den lokala kännedom som de har för att täcka det behov som små företag på landsbygden har av det?

Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag är naturligtvis otroligt bekymrad över den utveckling som skedde på landsbygden under den förra regeringens tid.

Till skillnad från den förra regeringen har vi en strategi för hur man ska kunna möta den här nedläggningen. Mats Odell, som är ansvarigt statsråd, har tillsammans med Sven Otto Littorin, Cristina Husmark Pehrsson och andra departementsansvariga pratat med de ansvariga myndigheterna och sagt: Sätt er ned och samordna er verksamhet. Ni behöver inte sitta i olika kontor och ha kostnader för det, utan sätt er ned och samarbeta också med andra. Det ger en bättre och effektivare verksamhet, men det ger också större möjligheter att ha en lokal närvaro. Det var det här som aldrig skedde förut, att försöka hitta lösningar för att göra den statliga verksamheten effektivare och mer samordnad. Detta har landsbygdsborna frågat efter hur länge som helst.

Vi ser också gärna att statliga myndigheter samordnar sig med kommuner, med regioner, med privata alternativ, med den ideella sektorn, så att man får en bättre närvaro och en bättre service. Här är det bra saker på gång, men vi är långt ifrån färdiga. Men skillnaden mellan nu och då är att vi har en motstrategi där vi redovisar vad vi kan göra för landsbygdens framtid.

Det är viktigt att jobba med generella åtgärder, även om man ibland också måste jobba med specifika. Låt mig nämna några.

Förmögenhetsskatten säger många, inte minst Vänsterpartiet, är en skatt som bara de rika får betala. Men sanningen är att de som är rika flyttar ut pengarna någon annanstans, medan de som har små förmögenheter får betala förmögenhetsskatt här hemma.

Poängen med att avskaffa förmögenhetsskatten är att man ska ha pengarna här hemma i Sverige och investera dem i Sverige. Jag brukar säga att vi behöver fler rika fastrar och mostrar som kan låna ut pengar till grannar och släktingar, så att småföretagen också den vägen ska kunna få tillgång till kapital.

Skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare har exakt samma syfte, nämligen att vanliga människor med vanliga inkomster ska kunna spara en krona på banken ifall man skulle vilja starta ett företag och kunna ha ett eget kapital när man går till banken.

Förmånsrätten är den tredje delen, nämligen att ha en rättvisa. Ja, jag håller med om att vi har haft mindre konkurser. Men priset har varit att väldigt många småföretagare på landsbygden aldrig har fått möjligheten att låna pengar. Då måste vi utvärdera och se om det här är rätt eller om det är fel. Jag tycker att det finns anledning att ha en bättre förmånsrätt.

När det gäller kreditgarantiföreningar har vi Nutek som stöder dessa. Men strukturfondsresurserna är ju en resurs som i dag gör det möjligt att ta ett regionalt ansvar för finansieringen. Den möjligheten finns via strukturfonderna, och jag vet att den diskussionen pågår. Almi finns med i dessa diskussioner, och detta ligger under mitt ansvarsområde. Vi gör alltså en hel del saker för att stödja den här delen. Jag tror att kreditgarantiföreningarna har ett mervärde i sig just därför att det finns ett lokalt engagemang. Jag tar historien, som jag sade, om mina erfarenheter av bankväsendet.

Det som vi ser nu och som är spännande, tycker jag, är att vi minskar de regionala klyftorna. Arbetslösheten minskar i de tidigare utsatta områdena. Nyföretagandet ökar. Vi ser också att fastighetsvärdena ökar, vilket är otroligt positivt. Det har att göra med att sysselsättningen ökar.

När det gäller Sparbanken är inte bankerna mitt ansvarsområde. Framför allt tycker jag att det är sparbankerna själva som måste ha en diskussion i sin relation till kunderna, och en sådan diskussion bör varje bank ha. Det som jag bär ansvar för är att försöka se till att det finns generella villkor som är bra för företagen, att göra det enklare, roligare och lönsammare att starta företag, men också, när det behövs, sätta in specifika åtgärder. Och sådana åtgärder tycker jag att jag har genomfört när det gäller just kreditgarantiföreningarna.

Anf. 23 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Bakgrunden till min fråga om kreditgarantiföreningarna är att jag själv har besökt dem och ställt frågan: Vad tycker ni att politiken ska hjälpa till med? Vilken typ av stöd vill ni ha?

Ja, till stöd till administrationen, men det kanske är i den andra delen som det behövs stöd just nu. Sedan kan man ju arbeta på olika sätt i olika delar av landet. Men jag har faktiskt lovat att lyfta fram just det som jag har gjort i den här interpellationsdebatten.

Jag ska se om jag hinner kommentera något av det som Maud Olofsson sade i förra inlägget.

Att det är viktigt med generella åtgärder kan jag skriva under på. Men jag tycker nog att regeringen har visat upp väldigt mycket selektiva åtgärder som jag tycker, och många med mig, har bidragit till mycket krångel och besvär många gånger.

När det gäller förmögenhetsskatten har ni ett uttalat syfte att öka riskkapitalet i och med att ni tog bort förmögenhetsskatten. Jag tror att ni övervärderar värdet av att ta bort förmögenhetsskatten i det avseendet. Men vi får väl se, detta kan ju naturligtvis utvärderas. Vi har olika syn på förmögenhetsskatten. Vi vet trots allt att det var någonstans mellan 65

och 70 procent i decil 10, alltså de som tjänar mest, som betalade förmögenhetsskatt när vi hade den.

När det gäller service och samordning av myndigheter är det en fråga som bollas lite grann fram och tillbaka. Diskussionen har varit het ett tag nu sedan man velat skapa olika typer av serviceinrättningar. Det man säger många gånger från myndigheternas sida är: Det som vi gör nu är i enlighet med hur vi tolkar de regleringsbrev som vi har fått från regeringen. Det är också något att fundera över.

Anf. 24 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag tänkte också på att Maud Olofsson säger att man nu har en motstrategi och tar upp den lokala närvaron där olika myndigheter går samman. Jag kan ta ett exempel hemifrån, en liten kommun med några tusen invånare. Där innebär det att man kommer att få en timmes samhällsservice i veckan. Tidigare fanns det två olika kontor där man kunde få hjälp också med väldigt svåra ärenden. I dag är man hänvisad till en timme, och då är det hjälp med de enklaste uppgifterna, typ de som man har på lokala medborgarkontor. Det här tycker jag är värt att belysa och ta upp.

Sedan tar näringsministern också upp skattesänkningar, och jag kan inte låta bli att bemöta det. Hon talar om att spara en krona på banken. Nu har vi sett att två tredjedelar av skattesänkningarna har gått till den rikaste tredjedelen. Tittar man då på hur det ser ut kan man säga att de på landsbygden inte är de som har de största inkomsterna. Man kan till och med titta på hur fastighetsskatten fördelades. Jag tror att det var en person i Hofors som fick sänkt fastighetsskatt medan alla andra låg kvar på ungefär samma nivå eller fick höjd fastighetsskatt. Jag menar att det finns en struktur i detta som gör att man på landsbygden faktiskt inte tillhör de här miljonärerna som har tjänat så mycket på skattesänkningarna.

Näringsministern tar också upp strukturfondernas betydelse. Visst är de viktiga, men man skulle alltid kunna diskutera alternativ till dem. Nu är det så att vissa regioner påverkas väldigt mycket av nedläggningar av till exempel sågverk och pappersindustri. De strukturfonderna har ju inte blivit mer påfyllda än andra regioners. Jag kan ta mitt eget län som exempel. Det leder till problem när man måste ställa om. Många arbetstillfällen går förlorade, men man har inga mer resurser.

Till sist vill jag säga att en del av de generella villkor som Maud Olofsson tar upp också kommer i en egen utredning. Det är socialförsäkringssystemet för småföretagare. Det är självklart oerhört viktigt att se över. När man har startat ett företag tar det många gånger väldigt lång tid att bygga upp ett kapital så att man kan möta en konjunkturnedgång. Då kanske a-kassa och sådana möjligheter för småföretagare behöver ses över.

Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först säga att jag tycker att det är väldigt bra att få ha den här diskussionen. Jag tackar verkligen för båda de här interpellationerna, för jag tror att det är många som tycker att det är viktigt med kreditgarantiföreningar, service på landsbygden och småföretag. Jag

tycker verkligen att det är trevligt och bra att ni tar upp detta. Jag pratar gärna om det.

Låt mig bara när det gäller samordning av service säga att vi precis har börjat. Vi kommer att få följa det här och se vilken typ av service det handlar om. Blir det en försämrad service, eller hittar man andra vägar att möta medborgaren? Vi har rätt att ställa krav på likvärdig service över hela landet.

Jag vill också säga att 75 procent av jobbskatteavdraget har gått till låg- och medelinkomsttagare. Och de finns på landsbygden i första hand. Det är där de lägsta inkomsterna finns.

Anledningen till att fastighetsskattereformen inte är en reform som vänder sig till dem som bor på landsbygden är att fastighetsskatten där inte har varit ett problem. Vi har försökt lösa ett problem. Låginkomsttagare på öar och i skärgårdar måste flytta från hus och hem därför att grannen har sålt sitt hus. Man måste också se vilka olika åtgärder det är fråga om.

I grunden tycker jag att det som nu händer på landsbygden är otroligt positivt. Klyftorna minskar. Arbetslösheten minskar. Nyföretagandet ökar. Det finns en framtidstro på landsbygden som är väldigt positiv, inte minst när vi ser vilka möjligheter som finns på energi- och klimatområdet. När det gäller att producera nya bränslen, att producera ny energi och även att producera livsmedel, som nu är högaktuellt, ser vi att råvaror, resurser och engagemang finns på landsbygden.

Jag har jobbat länge med landsbygdsfrågorna, men jag tror aldrig att jag har känt en sådan positiv stämning just för landsbygdens vidkommande som just nu. Då gäller det att vi från offentlig sida och den privata och ideella sektorn samarbetar så att det blir så bra som möjligt.

Tack för ert engagemang! Hälsa kreditgarantiföreningarna att jag tycker att de gör ett bra jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:500 om Fennoskankabeln

Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Ulla Andersson har frågat mig dels om jag kommer att ta initiativ till att bereda frågan ytterligare innan beslut tas så att såväl markägarnas som LRF:s underlag finns med, dels om jag kommer att förorda nedgrävda kablar i framtiden.

Bakgrunden till Ulla Anderssons frågor är att Affärsverket svenska kraftnät, numera Svenska kraftnät, tillsammans med Fingrid Oyj, som är den finska motsvarigheten, avser att bygga en likströmsförbindelse mellan Sverige och Finland. Dragningen över land planeras som luftledning. Eftersom det är fråga om en utlandsförbindelse är det regeringen som prövar ansökan enligt ellagen. Prövningen är nu genomförd och regeringen har i beslut den 17 april 2008 beviljat tillstånd till den aktuella förbindelsen.

I det här läget är det naturligtvis inte aktuellt att ta några initiativ till att bereda ärendet ytterligare. Som svar på Ulla Anderssons fråga avser

jag emellertid att beskriva vilket beslutsunderlag regeringen har haft att granska.

Jag kan konstatera att berörda markägare och Lantbrukarnas riksförbund, LRF, liksom övriga remissinstanser har fått tillfälle att framföra sina synpunkter på utbyggnaden och att lämna underlag vid flera tillfällen. Det har skett bland annat i samråd om miljökonsekvensbeskrivningen, i remiss av ansökan och i remiss av Energimarknadsinspektionens yttrande till regeringen. Regeringen har i sin prövning haft tillgång till hela underlaget i ärendet. Det fanns därför inte skäl att inför beslutet inhämta ytterligare underlag.

När det gäller frågan om jag kommer att förorda nedgrävning av kablar i framtiden vill jag framföra följande. Svenska kraftnät har till uppgift att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem. Svenska kraftnät ska, mot den bakgrunden, bygga nätet på det sätt som bäst svarar mot de krav och behov som ska uppfyllas.

Det är Svenska kraftnäts uppgift att i varje projekt göra en helhetsbedömning av bland annat påverkan på miljön och naturresursanvändningen samt systemteknik och ekonomi. I bedömningen ska även beaktas synpunkter som framförs vid de samråd som genomförs inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen. Jag känner mig trygg med de avvägningar som Svenska kraftnät gör och förutsätter att markkabel dras där detta är den bästa lösningen. Ett aktuellt exempel är den planerade Sydvästlänken, där Svenska kraftnät har bedömt att det är möjligt att pröva ny teknik med en kombination av luftledning och markkabel.

Som svar på Ulla Anderssons fråga vill jag därför säga att jag inte kommer att förorda någon generell nedgrävning av kablar i framtiden.

Det finns särskilda bestämmelser för hur markägare ska ersättas för det intrång som uppkommer. För närvarande pågår en översyn av ersättningsreglerna i expropriationslagen. I uppdraget ingår bland annat att se över hur bestämmelserna tillämpas samt att bedöma om de leder till rimliga resultat och är lämpligt utformade. Regeringen har i juni 2007 preciserat uppdraget i ett tilläggsdirektiv. Ett delbetänkande, SOU 2007:29, har redovisats och uppdraget kommer inom kort att slutredovisas. Jag ser fram emot att ta del av utredningens förslag.

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Tack för svaret, näringsministern! I början av mars månad blev jag inbjuden till ett möte av Lantbrukarnas riksförbund som skulle träffa berörda markägare och diskutera dels kabeldragningen, dels ersättningsfrågor. Efter det mötet ställde jag den här interpellationen den 12 mars. Jag måste beklaga att det har tagit väldigt lång tid att få svar. Min förhoppning var självklart att vi skulle ha den här debatten innan regeringen hade fattat beslut i frågan. Även om jag inte kan påverka det beslut som nu är fattat kan vi kanske ändå diskutera frågan för att se hur sådana frågor ska hanteras i framtiden.

Den här kabeln, som kommer från Finland, går upp vid Forsmark och går vidare till Finnböle. Det är ett sju mil långt område och en sju mil lång kabel som berör väldigt många. Det kanske är färre än vanligt vid ett så här långt område, men det beror på att Sveaskog och Bergviksskog

också är stora markägare. Men det är ett 70-tal markägare som är berörda.

Nu har jag försökt läsa på och titta närmare på hur man hanterat markägarnas förslag där de för fram att man skulle kunna gräva ned kabeln för att ta mindre skog i anspråk och även för det estetiska intrycket.

Jag har gått igenom tre sådana här luntor som den jag har med mig här. Jag vet inte om näringsministern har ännu fler luntor och ännu mer underlag. Men jag kan inte ens se att frågan är utredd. Det gör mig lite fundersam, eftersom det ändå har kommit ett förslag som markägarna gärna ville att ni skulle titta på.

Däremot har det kommit förslag på vad det skulle kosta. Men vi har inte fått ta del av hur man har beräknat den summan. Jag ska återkomma till detta.

Det finns självklart olika skäl till att man engagerar sig och föreslår en nedgrävning av kabeln, men det man tog upp på det möte jag deltog i var i alla fall koldioxidutsläppen och den klimatdebatt som har varit. Ska vi verkligen göra oss av med mer skog än vi faktiskt behöver? Man tog upp skogens betydelse för biodrivmedel. Man tog upp skogens betydelse för jobb och pappersindustrin så klart. Man tog också upp skogen som regional resurs. Utifrån det tyckte man på det här mötet att 60 hektar skogsmark kanske inte skulle behöva tas i anspråk om det gick att söka andra lösningar. Man hade en lång rad förslag på hur det skulle gå att använda befintliga ledningsgator i stället. Man tog också upp Sydlänken, där det faktiskt hade varit möjligt att ta en annan väg.

När det gäller Sydlänken var markkabeln i början ca 30 procent dyrare än en luftledning. Men i fallet med Fennoskan säger man från Svenska kraftnäts håll att prisskillnaden är 300 procent. Vad de har beräknat detta på har vi inte något underlag för, som jag sade tidigare. Vi har inte heller något underlag för vad det skulle betyda om det skulle vara möjligt att gräva ned kabeln på vissa ställen. Det Svenska kraftnät hänvisar till är att man ska ha hela skyddshöljet på kabeln även på land, fast skyddshöljet är till för att ankare inte ska kunna fastna i den på havsbotten. Det verkar lite onödigt att ha en sådan kraftig kabel på land. Vi har också hört från experthåll att det inte är nödvändigt och att man skulle kunna göra på ett annat sätt.

Jag ska komma tillbaka till ersättningsfrågorna, men jag tänkte höra med näringsministern: Har näringsministern något annat underlag där man verkligen visar vad en nedgrävd kabel hade kunnat innebära både för markägare, självklart, och för miljön? Det kunde också gälla att titta på kostnaderna och vad dessa beräknade kostnader i så fall bygger på. Jag har inte kunnat se det i de underlag som har varit ute på remiss. Om det finns sådana underlag tycker jag att man skulle ha redogjort för dessa för dem som faktiskt är berörda, så att de hade kunnat titta på dem och antingen tyckt att det här var en bra utredning, och att vi kan nöja oss med det, eller att man har gjort fel och att vi hade kunnat ta fram alternativ.

Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag beklagar först och främst att svaret har fått vänta. Det finns praktiska förklaringar till detta, men det är klart att det hade kunnat vara bra att kunna lämna svaret innan beslutet var fattat.

Låt mig först säga att jag tror att vi ska vara klara över att det är en tekniskt komplicerad fråga. Det är ingen slump att frågan har legat länge på regeringens bord – och också hos Svenska kraftnät. I grunden är det så att ska vi kunna ha en bättre, väl fungerande nordisk elmarknad måste vi ha kablar. Dessa kablar måste dras någonstans. Jag vill ha en fungerande nordisk elmarknad, och den här kabeln har räknats som en av de strategiska kablarna för att kunna öka överföringen mellan Sverige och Finland. Vad är meningen med här kablarna? Jo, det är att varje land inte behöver bygga toppkapacitet hela tiden, utan vi kan hjälpa varandra när det är hög förbrukning och starkt tryck i ett land men kanske inte i ett annat. Vi måste också se på vad syftet är med de här kablarna.

Teknikutvecklingen går naturligtvis framåt, och Sydvästlänken är ju ett sätt att pröva en ny teknik för nedgrävning av kablar. Men vi måste vara ärliga också i det fallet och säga att det finns frågetecken kring den här nya tekniken. Det gäller säkerheten, hur man ska kunna klara olika överföringar och annat. Det tycker jag också är viktigt att säga; att när vi nu tar ett nytt tekniksteg kan det vara bra att se vad det får för resultat och hur det fungerar i praktiken.

När jag har tittat på bedömningen av det här har jag kunnat konstatera att den kabel som ska gå på land i största utsträckning går på redan befintlig mark som är tagen i anspråk. Det finns redan kablar upphängda. Man hänger i samma stolpar. Det är på en liten, kort sträcka som man gör nytt. Det är så jag har sett på det, och jag har ställt det i relation till den ökande kostnad som man har beräknat för att gräva ned.

Sedan vill jag gärna säga att det är väldigt viktigt att man har samråd. Jag kan bara se från de redovisningar som är gjorda att det har skett väldigt mycket samråd. Sedan kan det vara så att man inte är överens i saksfrågan. Då hjälper ju inte samrådet, för man har olika åsikter. Det måste vi också ha respekt för. Jag vill säga att jag tycker det är viktigt att vi kommer fram när det gäller expropriationslagen. Den kritik som riktas mot utbygganden handlar ju också om ersättning till enskilda markägare. Där hoppas jag att utredningen nu kommer med lite konkreta förslag. Ska vi kunna bygga ut ledningar, ska vi kunna få människor att ställa upp med mark, med allt det intrång som det innebär, måste det också finnas en rimlig ersättning till markägarna.

Det måste alltså finnas förståelse för att vi behöver stora infrastrukturprojekt av den här arten. Vi får pröva oss fram med ny teknik. Jag är helt säker på att tekniken kommer att utvecklas framöver och prövas på olika ställen. Och det tredje viktiga instrumentet är att ha en expropriationslagstiftning som också gör att markägarna känner att de blir rättfärdigt och rättvist behandlade. Det är den balansen och de delarna som är viktiga att ha med i det här.

Anf. 29 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Låt mig tydliggöra ännu en gång att det inte är någon som ifrågasätter kabeln över huvud taget. Man har full förståelse för att kabeln ska dras och för syftet med kabeln. Det är inte det diskussionen handlar om. Diskussionen handlar om hur vi använder den skog som vi har i dag på bästa sätt. Är det genom att avverka den och göra breda ledningsgator? Visst är det så att det redan finns ledningsgator där, och de ska breddas ytterligare. Man kan inte hänga upp i samma stolpar, för

det fungerar inte tekniskt. Så man ska sätta upp nya stolpar bredvid och bredda ledningsgatorna ytterligare. Om man då ska bredda ledningsgatorna handlar det om ungefär 30 meter till, medan en nedgrävd kabel hade tagit ungefär 10 meter mark i anspråk. Därmed hade man kunnat ta mycket mindre skog i anspråk.

Det jag finner märkligt är att man inte har utrett frågan på ett sådant sätt att man kan följa den och se på brister, kostnader eller annat öppet, så att alla människor kan hänga med i en diskussion. Sedan kan man ändå komma fram till olika ställningstaganden. Det är helt självklart i en demokrati. Det tycker jag är en brist i underlaget i övrigt. Sedan har det varit samråd, visst, på många håll.

Om jag ska gå över till ersättning till enskilda markägare är de signaler som jag har fått att man från Svenska kraftnäts sida har haft en bra inställning och försökt finna bra lösningar. Om man till exempel jämför med Banverkets arbete i fjol i mitt hemlän är det stor skillnad på diskussion och möjligheter, om jag säger så. Men ändå är det ju så att skogsägarna ser ut att få ersättning för inkomstbortfall, liksom om man avverkar skogen, vad det innebär om man avverkar den i förtid och så vidare. Men sedan? Frågan om hur man ersätter framtida inkomstbortfall finns ju inte med. Hur ersätts det försämrade fastighetsvärdet? Framtida jobb som det här kunde ha skapat ersätts ju inte heller. Och för samhället som helhet: Vad innebär minskad skog för koldioxidutsläpp och så vidare? Det är ju över huvud taget inte med i diskussionen.

Det blir väl mer så att ersättningen kanske blir bättre än vad Banverket en gång betalade. Den begränsar skadan, men det är inte mer än så. Det är ju ingen bra ingång om man vill ha en utvecklad infrastruktur i ett samhälle. Då är det ju så, som Maud Olofsson är inne på, att man faktiskt måste ha berörda människor med sig för att underlätta ett sådant arbete. För vi hoppas väl på ytterligare infrastruktursatsningar av olika slag, alltifrån järnväg till om vi eventuellt behöver bygga ut vindkraft eller vad det nu är. Då ska man ju kunna hantera frågan på ett bra sätt för dem som faktiskt får sina liv påverkade. Det tycker jag att det finns en hel del frågetecken kring.

Frågan är återigen: Har Maud Olofsson sett någon utredning kring nedgrävd kabel och vad det skulle innebära – alternativt att man har tagit bort det här skyddshöljet? Även om det är en teknisk fråga så har man ändå teknisk kompetens hos Svenska kraftnät. De hade kunnat titta på de olika alternativen och lägga fram ett kostnadsförslag som alla hade kunnat titta på. Jag skulle vilja höra om hon har gjort det och hur hon ser på det här med ersättning för framtida inkomstbortfall på förädlingsvärdet på skogen och så vidare, alltså hur näringsministern ser på de frågorna.

Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att det är skönt att höra att vi är överens om att vi har ett behov av att bygga det här. Jag tycker egentligen att det har fått vänta alldeles för länge, för vi behöver den här överföringskapaciteten så att vi kan få en väl fungerande marknad. Jag tror också att det lokalt finns en stor förståelse. Det är min bild.

Det underlag som har tagits fram för att vi ska kunna fatta det här beslutet har ju tagits fram av Svenska kraftnät. Där har man beaktat olika aspekter. Man har beräknat kostnader. Man har beräknat de olika alterna-

tiven. När jag ser på detta har jag litat till det Svenska kraftnät har tagit fram som underlag. Vi har redan befintliga ledningsgator. Ja, vi måste bredda dem, men det är ändå en förhållandevis liten kostnad och ett förhållandevis litet intrång när det redan finns en ledningsgata.

När jag tittar framåt vet jag inte hur teknikutvecklingen kommer att vara. Förmodligen kommer det att ske mycket positiva saker här som både gör det kostnadseffektivare och mer säkert framöver och som kan förändra situationen. Men jag har att ta ställning till det här ärendet i dag.

När det gäller ersättningsfrågorna finns det, som jag säger, en utredning som tittar på det här. Syftet är ju att skydda äganderätten. Jag tycker att det är väldigt positivt om Vänsterpartiet också är ett parti som slåss för att skydda äganderätten. Det är klart att från den enskilde markägarens synpunkt är det ju så att om man ska ställa upp med mark till vägar, järnvägar, elnät och annat är det viktigt att det både är rättssäkert och uppfattas som rättvist. Vi kommer att granska förslagen noggrant när de kommer från utredningen och sedan återkomma till frågan. Det är viktigt att vi, när samhället har ett intresse av att bygga olika sorters infrastruktur, också möter det med respekt för de enskilda markägarna och lokalbefolkningen. Jag är helt säker på att när vi i framtiden talar om ledningsgator och alternativt nedgrävda ledningar kommer det att se annorlunda ut. Men just här och nu har jag bedömt att för att komma fram i den här delen med den kostnad som detta innebär är beslutet riktigt.

Anf. 31 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag förstår att diskussionen förs om teknikutveckling. Det är bra med tanke på att vi kommer att ha väderförändringar med stormar, nederbörd och så vidare. Det påverkar ju våra ledningar. Den modell vi har i dag är kanske inte den bästa med tanke på de resultat vi har sett med strömavbrott och så vidare under de senaste åren. Just därför skulle man kunna titta på även denna kabel på ett lite annorlunda sätt. Vad jag förstår har näringsministern inte haft något annat underlag än det jag har tagit del av, och därför är det många frågetecken runt de kostnadsberäkningar som Svenska kraftnät har gjort och som, vad jag har förstått, är Vattenfalls beräkningar från början. Man säger att det blir 200–300 procent dyrare. Varför det skulle vara så mycket dyrare med Fennoskankabeln än med Sydvästlänken framgår inte. Det är beklagligt.

Jag berättade i inledningen att mötet hade varit i byn Lövåsen. Det är ett av de samhällen som kommer att få en elkabel alldeles bakom husknuten, 200–300 meter in i skogen. Det är inte så trevligt estetiskt sett att leva i en sådan miljö. Sedan finns alltid en oro för strålning. Nu är det här en likströmskabel, vilket har mindre effekt, men det forskningen vet i dag kan ifrågasättas om tio år. Självklart funderar man. Därför är det viktigt att titta på teknikutvecklingen och finna alternativa lösningar.

Sedan var det frågan om markägarna. Den här gången är det en elkabel. Ibland är det en järnväg eller en väg. Det gäller att ha ett helhetsgrepp. Ibland är det för att skydda miljö och skog. Det är oerhört viktigt. Därför måste vi ha ett helhetsperspektiv när vi tittar på ersättningsfrågor, också för hur inkomster för berörda påverkas i framtiden.

Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först än en gång tacka för den viktiga debatten. Det är bra om vi kan diskutera hur vi förhåller oss till nödvändiga infrastrukturprojekt. Det här är ett enskilt projekt, men det principiella berör många. Hur ska vi bygga ut kablar framöver? Hur ska vi klara säkerheten? Då är det viktigt att leda utvecklingen så att ny teknik tas fram. Det är därför som Sydvästlänken blir intressant. Där ser vi en ny teknik utvecklas.

Den här kabeln utgör inte bara en kostnadsfråga. Det handlar också om driftssäkerhet och möjligheten att få snabba underhållsinsatser. Där är man inte riktigt "hundra" över hur det ska klaras av vid nedgrävning. Det finns också med när man tittar på vilken kabeldragning som ska väljas.

I grunden är det bra att vi har en diskussion om funktionalitet, miljöspekter, säkerhet och ekonomisk ersättning. Vi kommer att behöva återkomma till det därför att det finns ett antal andra strategiska investeringar som kommer att behöva göras. Jag hoppas verkligen att vi i största samförstånd med både lokalbefolkning och dem som ska bygga detta kommer att hitta bra och modern teknik. Vi får ny kunskap allteftersom, och den ska vi naturligtvis ta till oss. Då blir det mer och mer kostnadseffektivt.

Jag tackar för att jag har fått chansen att utveckla tankarna om denna kabel.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2007/08:529 om statlig styrning av Vattenfall AB

Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Per Bolund har frågat mig om jag kommer att verka för att Vattenfall tar fram en plan för en fullständig avveckling av såväl kolbrytning som kolkraftsproduktion så fort som möjligt. När det gäller denna fråga måste vi ha klart för oss att energiförsörjningen i många länder, däribland Tyskland, är beroende av kolkraft. Tyska politiker har också i bred enighet beslutat att fortsätta att använda brunkol. Varken Vattenfall eller dess ägare kan ensidigt styra över det tyska beroendet av brunkolet. Däremot kan och bör Vattenfall driva verksamheten i denna del utifrån högsta möjliga standard. Jag kommer alltså inte i dagsläget att verka för en sådan avvecklingsplan som frågan gäller.

Per Bolund har vidare frågat mig om jag kommer att verka för ett förtydligande av tillägget till Vattenfalls bolagsordning att bolaget ska vara ledande i energiomställningen, i enlighet med Riksrevisionens förslag. I denna del vill jag påminna om att Sverige är det land inom EU som har högst andel förnybar energi, omkring 40 procent av den totala energianvändningen.

Vattenfall bedriver sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Som företrädare för ägaren förväntar jag mig att bolaget kan leverera en marknadsmässig avkastning, och jag ser gärna att bolaget investerar i förnybar energi och är ledande i den utvecklingen. Jag förutsätter att även denna

verksamhet bedrivs på affärsmässiga grunder och att man ställer om till mer miljövänlig energi i takt med att behoven av ny kraft finns eller mindre miljövänliga energikällor kan bytas ut. Dessutom redovisar Vattenfall från och med i år tydligare i årsredovisningen sina framsteg inom förnybar energi.

Jag vill också ta tillfället i akt och påminna om att Vattenfall faktiskt gör en hel del inom det förnybara området i både Sverige, Danmark och Tyskland. Vattenfall investerar i Norden de kommande tio åren 82 miljarder i ny elproduktion. Av dessa kommer den absolut största delen, 41 miljarder, från vindkraft. Vattenfall har nyligen tagit i drift världens tredje största vindkraftspark till havs, Lillgrund utanför Malmö. Även i Tyskland undersöker Vattenfall möjligheterna att bygga större vindkraftsparker till havs. Som ett första projekt planeras, tillsammans med partner, tolv stora vindkraftverk på ca 5 megawatt per verk i Borkum West i Nordsjön. Sammantaget är Vattenfall i dag en av Europas största vindkraftsproducenter.

Vattenfall har också ett nittiototal biobränsleeldade värme- och kraftvärmeverk och är därmed en av världens största köpare och användare av biobränsle. Vattenfall gör även många stora nyinvesteringar inom biobränsleområdet. I Hamburg har Vattenfall byggt ett kraftvärmeverk som baseras på returträ och rivningsvirke, och i tyska Sellessen nära Cottbus och i svenska Motala har kraftvärmeverk baserade på biobränsle invigts. I Danmark byggs för närvarande två kraftvärmeverk som ska drivas med halm. Det görs alltså mycket stora ansträngningar för att ställa om till en högre andel förnybar energi – men det tar också tid, inte minst med tanke på tillståndsprocesser. Som vi alla vet tog det tio år att bygga vindkraftsparken Lillgrund – från ansökan till byggnation.

Jag kommer alltså inte att verka för ett förtydligande av det tillägg till bolagsordning som frågan gäller.

Slutligen har Per Bolund frågat mig om jag på Vattenfalls årsstämma kommer att ta initiativ till att Vattenfall ges tydliga mål för en årlig reduktion av koldioxidutsläppen. Här vill jag poängtera vikten av att vi tillsammans agerar på flera fronter för att minska utsläppen av koldioxid. Investeringar i förnybar energi är en viktig del. Energieffektivisering är en annan. Men det går inte att komma ifrån att vi också måste minska utsläppen i befintliga anläggningar, och inte minst gäller detta kolkraft. Under de närmaste tre åren ska utsläppen minska med 3 miljoner ton koldioxid dels i form av energieffektiviseringar i befintliga anläggningar, dels genom nyinvesteringar.

Vattenfall tog också inför förra årsstämman fram en målsättning att minska utsläppen av koldioxid med 50 procent fram till 2030 jämfört med 1990 års nivå. Jag tänker därför inte ta några sådana initiativ.

Anf. 34 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag får tacka ministern för svaret, även om jag måste erkänna att jag är besviken på näringsministerns inställning.

Av svaret framgår att regeringen inte tänker göra någonting för att skynda på omställningen av Vattenfall till ett bolag med förnybar energiproduktion. Det är en skrämmande passiv hållning som inte på något sätt stämmer överens med regeringens fagra tal i många sammanhang om att arbeta med klimatet främst på internationell nivå. Här finns en prakt-

chans att arbeta med internationell klimatpolitik genom ägandet i Vattenfall – men den tas inte.

Det är uppenbart för vem som helst som vill titta efter att Vattenfall i dag inte rör sig i en hållbar riktning. Det allra mest tydliga exemplet är att Vattenfalls utsläpp av koldioxid – den värsta klimatgasen och det största bidraget till klimatförändringarna – har ökat under vart och ett av de senaste fem åren. Mellan 2003 och 2006 ökade Vattenfall sina utsläpp med 20 procent. Det motsvarar 15 miljoner ton. Det är en ökning som är lika stor som de svenska utsläppen från hela bostadssektorn och från hela el- och värmesektorn tillsammans. Bara ökningen av utsläppen från Vattenfall under dessa år står för nästan en fjärdedel av de totala svenska utsläppen.

Låt oss se vidare. Året efter, mellan 2006 och 2007, ökade Vattenfalls energiproduktion från fossila bränslen kraftigt – och därmed även utsläppen. För mig är det fullständigt oförståeligt hur ministern kan stå här och säga sig vara nöjd med Vattenfalls verksamhet, samtidigt som utsläppen bara ökar och ökar år för år.

Om man tittar på Vattenfalls planer för framtiden framgår det att man planerar att öka sina utsläpp även i framtiden. Om man tittar på de investeringar som har gjorts under de senaste åren ser man att Vattenfall under 2006 och 2007 inte investerade en enda krona i förnybar energi i Tyskland. Det framgår tydligt av den senaste årsredovisningen för 2007.

Samtidigt som man inte investerade en enda krona i förnybar energi investerade man nästan 3 miljarder kronor i fossil energi, i fossilkraft, under 2007.

Inför framtiden finns det planer från Vattenfall på minst tre nya kol-kraftverk i Tyskland, i Boxberg, Hamburg och Berlin. Tillsammans skulle dessa tre verk ge utsläpp på 18 miljoner ton per år. Det är mer än de samlade utsläppen från hela Sveriges bilpark som man planerar för framöver.

Jag måste säga att det är ett skarpt skifte i svaret som jag får från ministern jämfört med det som ministern drev innan hon blev minister, alltså före valet.

I en artikel på Svenska Dagbladets Brännpunkt skrev ministern själv i februari 2005 i en debattartikel:

Jag kan inte tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till, även om det sker i andra länder.

Sedan fortsatte hon:

Regeringen kan inte vänta sig vårt stöd för en energiöverenskommelse som inte omfattar styrning av de statliga företagen för att nå miljömålen.

Nu står ministern här bara tre år senare och säger att regeringen inte ska göra någonting för att styra Vattenfall bort från brunkol och klimatpåverkan, trots att man i statistiken tydligt ser att Vattenfalls utsläpp bara ökar och ökar.

Jag skulle vilja fråga ministern hur hon tror att en väljare som läste den här artikeln 2005, och kanske med den som grund lade sin röst på Centerpartiet i valet, känner sig nu. Hur tycker ministern själv att hon har uppfyllt det vallöfte som hon gav?

Även om man tittar på Riksrevisionens granskning av Vattenfall framgår det där att till och med majoriteten i Riksrevisionens styrelse an-

ser att regeringen bör skärpa och förtydliga kraven på Vattenfall. Man måste förtydliga de direktiv som Vattenfall har fått när det gäller förnybar energiproduktion.

Det finns många andra skäl att faktiskt gå in och titta på Vattenfalls direktiv och se om man inte kan styra upp dem på olika sätt. Vi har föreslagit tre olika sätt att göra det på. Men ministern avslår samtliga på ganska oklara grunder.

Jag skulle därför vilja höra hur ministrernas uppfattning har ändrats sedan den här artikeln kom 2005 där hon faktiskt sade att det var viktigt att styra Vattenfall.

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att investeringar i kolkraft i Tyskland inte har skett under min regeringsperiod. Det har däremot skett under den period då Per Bolunds parti stödde Socialdemokraterna. Det var då alla dessa investeringar skedde. Det var då som man expanderade i Tyskland.

Sedan försöker jag att i svaret förklara att Vattenfall följer de regelverk som finns i Tyskland. Där är vi noga med att Vattenfall som ett statligt bolag verkligen ska följa de lagar och regler som Tyskland sätter upp, precis som man får göra i andra länder.

När vi diskuterar energi på Europainivå kan man se att olika länder har valt olika strategier för energiförsörjningen. Vi har valt vår strategi, Tyskland har valt sin strategi, och Storbritannien har valt en annan strategi. Jag tycker inte att jag har anledning att överpröva den strategi som Tyskland har valt. Däremot tycker jag att det är bra om Vattenfall kan bidra till att förbättra kolkraften i Tyskland om man har den möjligheten när man nu äger dessa tillgångar. Det är också det som Vattenfall gör.

När det gäller styrningen av Vattenfall sker den, precis som jag har svarat tidigare i kammaren, genom ägardirektiv och genom att vi tillsätter styrelser. Utöver det har regeringen också sagt att alla statliga bolag ska genomföra hållbarhetsredovisningar. Vad är syftet med en hållbarhetsredovisning? Jo, det är att man inför aktieägarna, i detta fall medborgarna, inför medierna och inför politikerna ska kunna redovisa hur man har jobbat med hållbarhetsfrågorna. Då tar vi inte ställning till enskilda tekniker, utan vi ställer krav på dessa statliga bolag att de faktiskt ska kunna redovisa hur de på ett aktivt sätt bidrar för att förbättra miljön. Genom det strukturerade arbetet får vi också de statliga bolagen, inte bara Vattenfall utan alla våra statliga bolag, att redovisa sina arbetssätt och sina resultat. Då kommer utsläppen av till exempel koldioxid att vara en sådan del.

Det är därför som jag är glad över att Vattenfall sätter upp dessa tydliga mål, och vi kommer att följa upp det. Det är alldeles givet. Jag hoppas att Per Bolund också kommer att följa upp det, också i dialog med Vattenfall.

Jag tror att det är väldigt viktigt att säga att jag som ägare ska styra med principer och inte gå in i enskilda satsningar som Vattenfall gör, därför att det blir en alldeles omöjlig uppgift för en styrelse och en vd att hantera. Det gjorde inte den förra regeringen, och det tänker inte den nuvarande regeringen göra heller. Vi ska styra med ägardirektiv där vi säger att Vattenfall ska vara ledande i omställningen till det förnybara

energisystemet. Vi styr med hållbarhetsredovisningar som Vattenfall har påbörjat tidigare än andra bolag, och vi styr genom att vi har en styrelse som också har kompetens just när det gäller miljöfrågorna eftersom vi vet att Vattenfall kommer att granskas på det sättet. På det sättet har vi skärpt de diskussioner och den dialog som vi har med Vattenfall eftersom vi naturligtvis vill kunna vara stolta över Vattenfall eftersom det är ett statligt ägt bolag och eftersom riksdagen också har sagt att det ska vara kvar i statens ägo. Därför vill vi också kunna känna stolthet över det.

Anf. 36 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag vill också kunna känna stolthet över Vattenfall. Det är också därför som jag har väckt den här interpellationen. Men tyvärr kan jag inte känna stolthet i dag. Det är väldigt tråkigt. Jag har svårt att förstå hur ministern kan göra det.

Det fanns en del felaktigheter i ministrerns anförande som jag måste ta upp. Ministern sade att det var Miljöpartiet som tillsammans med Socialdemokraterna såg till att det blev investeringar i tysk kolkraft. Det stämmer inte. Jag tror att ministern kommer ihåg väldigt väl att det var Socialdemokraterna, Vänstern och Centerpartiet som hade ett energisamarbete under den förra mandatperioden. Det var också inom ramen för detta energisamarbete som man från Vattenfalls sida beslutade att investera i tysk kolkraft. Miljöpartiet var inte med om det beslutet, utan det var Centerpartiet som främst var ansvarigt för det. Tvärtom motsatte vi oss dessa planer.

Sedan talade ministern väldigt mycket om hållbarhetsredovisningar. Det är bra att man tar fram underlag. Men hållbarhetsredovisningen är bara ett underlag, och det finns ingen mening med att ta fram information om man inte använder sig av informationen. Det är precis det som jag tycker att ministern borde göra på årsstämman nu på tisdag.

Om man inte kan dra slutsatser av årsredovisningarna och miljöredovisningarna, till exempel att de årliga koldioxidutsläppen har ökat år från år, för att faktiskt ändra den inriktningen är hållbarhetsredovisningarna inte vatten värda. Det är först när man använder informationen i dem som de blir värdefulla. Men det vägrar ministern att göra, och det är det som är så otroligt sorgligt.

Ministern sade i sitt anförande att man kommer att följa upp hållbarhetsredovisningarna. Kan hon beskriva hur hon ska göra det? En logisk slutsats vore att följa upp dem just i form av styrningen av bolaget på bolagsstämman. Men det vill ministern inte göra. I vilken form kommer ministern att följa upp hållbarhetsredovisningarna? Det vore intressant att höra.

Ministern säger också att man ska styra genom principer. Det är precis det som vi är ute efter. Det är precis dessa principer som man borde lägga fast. Det är det som vi också har föreslagit. Vi har föreslagit tre olika principer som man skulle kunna lägga fast och som inte alls är att detaljstyra, utan det är helt öppet för bolaget hur man vill uppfylla dessa principer.

Vi har exempelvis föreslagit att man ska ha en årlig minskning av koldioxidutsläppen, vilket är fullständigt rimligt i en värld där alla nu kämpar för att minska koldioxidutsläppen och klimatpåverkan. Men Vattenfall har i stället en verksamhet som stadigt ökar koldioxidutsläp-

pen. Vore det inte rimligt att ge Vattenfall i uppdrag att faktiskt ha en årlig minskning av koldioxidutsläppen och på det sättet faktiskt se till att de gör det? Men exakt hur de ska minska koldioxidutsläppen kan vara upp till bolaget självt. Men ministern vill inte ha någon sådan styrning av Vattenfall.

Ministern sade också att man styr med hållbarhetsredovisningarna. Men det är inte en styrning att kräva en redovisning. Än så länge har vi inte sett någon som helst styrning från den nuvarande regeringens sida. Däremot lyckades Miljöpartiet genom hårt arbete att få in en passus i bolagsordningen för Vattenfall om att man ska vara ledande i omställningen till ett hållbart energisystem.

Nu har Riksrevisionen i sin granskning sagt, och även dess styrelse har sagt det, att man behöver precisera vad som egentligen är innebörden i denna passus eftersom Vattenfall till exempel inte har tolkat det som att deras dotterbolag är berörda av den.

Det andra förslaget som vi har är att man faktiskt preciserar detta. I och med att hela Riksrevisionens styrelse säger att det behövs tycker man att det vore rimligt att regeringen också gick in och faktiskt gjorde en sådan ändring.

Ministern hänvisar till att Tyskland är beroende av brunkolet. Så är det i dag. Det är precis det som är problemet. Men Tyskland är också en del av EU och har faktiskt tagit på sig det EU-mål som finns på lång sikt att man ska minska koldioxidutsläppen med 60–80 procent till 2050. Då är frågan: Vad ska Vattenfalls roll vara i det? Borde inte Sveriges regering ge Vattenfall i uppdrag att medverka i den utvecklingen och faktiskt ta fram en plan för hur man kan avveckla brunkolsanvändningen och stenkolsanvändningen i Tyskland? Det ligger precis i linje med det EU-mål som Tyskland också har ställt sig bakom. Jag kan därför absolut inte se att det finns någon konflikt här. Det är snarare så att regeringen genom att visa lite mod skulle kunna bidra till Tysklands omställning.

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig ta sakfrågan först. Investeringarna i Tyskland skedde under den tid Miljöpartiet stödde den socialdemokratiska regeringen. Det här var inte någon fråga för energisamtal – det här var en fråga om statligt ägande. Miljöpartiet var, som Per Bolund själv säger, de som fick in i bolagsordningen att man skulle vara ledande inom det förnybara. Där ligger svaret. Per Bolund är alltså i så fall i stor utsträckning ansvarig för de investeringar som har skett i Tyskland.

Jag vill också påpeka att de diskussioner som Vattenfall har med tyska politiker är deras ansvar. Det är faktiskt tyska politiker som är beställare av vad Vattenfall ska utföra. Om Per Bolund vill ha en politisk diskussion med Tyskland måste han vända sig till sina kolleger där och ta diskussionen den vägen.

Regeringen har infört hållbarhetsredovisningar som kommer att följas upp i dialog med ägarna. Vi vill ju se om Vattenfall lever upp till det som utlovats och redovisats. Vi som ägare kommer att ha en fortlöpande dialog med Vattenfall, och vi har den också i dag.

Ett resultat är att Vattenfall skärper sina målsättningar när det gäller utsläppen av koldioxid. Man säger att man ska minska utsläppen med 50

procent fram till 2030 jämfört med 1990 års nivå. Vi kommer naturligtvis hela tiden att se till att Vattenfall lever upp till detta.

Jag tycker också att det är bra att Vattenfall nu investerar i många av de förnybara energikällorna, både här hemma och runt om i världen. Eftersom jag tror på det förnybara skulle jag naturligtvis önska att ännu mer skedde från många kraftbolag, men jag ser också att det sker en ökad investering och att intresset ökar. Tack vare den överenskommelse som vi har nu kring energi och klimat på EU-nivå kommer det förnybara också att hamna i ett helt annat fokus än tidigare.

Precis som Per Bolund säger kommer alla länder att tvingas leva upp till 20 procent förnybar energi, 10 procent förnybara bränslen, 20 procent energieffektiviseringar och 20 alternativt 30 procents minskning av koldioxidutsläppen. Detta kommer att vara styrande.

Vi hade en diskussion här i Stockholm i går med alla dem i vårt land som måste ställa upp för att vi ska nå målen. Jag tror att det kommer att ske samma sak i varje land, för det är tuffa målsättningar. Även kraftbolagen måste naturligtvis vara med och bidra så att vi når de fina mål som EU nu har kommit överens om.

I det stycket är jag otroligt glad att EU är en pådrivande kraft som leder till det förnybara energisystemet.

Anf. 38 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag känner en viss besvikelse över att Maud Olofsson fortsätter att blunda för det ansvar som man faktiskt har som ägare. Ministern hänvisar hela tiden till tysk politik, men hon måste ändå se att man som ägare av en stor energikoncern har ett ansvar för koncernens verksamheter även i andra länder. Det kan inte vara så att Sveriges ansvar som ägare av ett energibolag slutar vid Sveriges gränser. Jag tycker att det är ett väldigt konstigt sätt att se på det.

Det motsvaras inte heller av de vackra skrivningar som finns i redovisningen av de statliga bolagens verksamhet där Maud Olofsson i förordet skriver just detta, att staten har ett starkt ansvar som ägare av bolagen och att man också har ett ansvar för att bolagen ligger i fronten och är ledande på sina områden. Ett Vattenfall som släpper ut 90 miljoner ton koldioxid varje år och som dessutom år från år har ökat sina utsläpp av koldioxid kan man inte med bästa vilja i världen säga är ledande när det gäller att minska klimatförändringarna. Jag har otroligt svårt att förstå hur ministern kan se det på det sättet.

Ministern feltolkar också Vattenfalls målsättningar. Ministern säger att det är ett mål att halvera de totala utsläppen till 2050. Så är det inte. Vattenfall har som mål att minska de specifika utsläppen, det vill säga utsläppen per producerad kilowattimme till 2030. Det är en väldig skillnad. Det innebär att om Vattenfall ökar sin energiproduktion, vilket de också har planer på, kan de totala utsläppen från Vattenfall mycket väl öka fram till 2030. Målet är dessutom satt jämfört med 1990, så man utgår från 18 år gamla siffror. Det gör att man jämfört med dagens utsläpp bara har planerat att minska utsläppen per kilowattimme med 20 procent.

Egentligen kan man alltså säga att Vattenfalls mål är sämre än vad George W. Bushs är för USA. Han har åtminstone sagt att man ska minska de totala utsläppen till 2025. Vattenfall har inte gjort några sådana åtaganden. Och det är regeringens ansvar att de faktiskt gör det. Det

är regeringen som borde säga till Vattenfall att nu ska ni ha ett mål för de totala utsläppen från er verksamhet och också se till att de utsläppen minskar årligen.

Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först tacka Per Bolund för att han tar upp denna viktiga fråga. Diskussionerna kommer att fortsätta, och Per Bolund är också välkommen att ha en direkt dialog med Vattenfall, eftersom han ju är en av aktieägarna i Vattenfall. Jag tror att de välkomnar den diskussionen med Miljöpartiet.

Per Bolund säger att ansvaret inte slutar vid Sveriges gränser. Nej – men det är lite underligt att ni inte var upprörda över detta medan ni stödde Socialdemokraterna. Varför använde ni inte ert inflytande för att stoppa detta när ni hade möjligheten att påverka?

Jag har nu att hantera detta som ansvarig ägare, och hur styr jag? Jag styr med hjälp av en kompetent styrelse. Jag styr med ägardirektiv. Jag styr med hållbarhetsredovisningar och genom dialogen med Vattenfall. Genom att på det sättet konsekvent och steg för steg finnas med som aktiv ägare får vi också Vattenfall att bli det stolta företag som vi vill att det ska vara.

Jag ser stora utmaningar framför oss när det gäller just förnybara bränslen och energieffektivisering. Tack vare EU:s energi- och klimatöverenskommelse har vi också ett bra ramverk att hålla oss till. Var så säker, Per Bolund – du kan känna dig lugn med att Vattenfall ska vara ledande i detta! Vi vill också se till att svenska medborgare som är ägare till Vattenfall ska kunna känna stolthet över bolaget.

Detta är som sagt var en bra diskussion, och jag tror att den är nödvändig att föra också utifrån perspektivet att Sverige ska ta en ledande roll i omställningen till det hållbara energisystemet.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:532 om vd-bonus och de statliga företagens utveckling

Anf. 40 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tomas Eneroth har frågat mig om jag fortfarande, i ljuset av en ny undersökning, avser att återinföra vd-bonus i de statliga företagen.

De riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i statligt ägda företag som beslutades av den förra regeringen i oktober 2003 har ett antal svagheter. De är alltför detaljorienterade och svåra för styrelserna att tillämpa. De har i en alltför stor utsträckning ingripit i styrelsernas ansvar att hitta rätt ersättningsstruktur till de ledande befattningshavarna, och de har inneburit att styrelserna för statligt ägda företag inte har samma möjligheter att erbjuda vd ersättning som i privata företag. Riktlinjerna behöver också uppdateras eftersom ett antal nya lagar och regler, till exempel svensk kod för bolagsstyrning, tillkommit sedan riktlinjerna beslutades.

Ett arbete pågår för närvarande inom Regeringskansliet för att ta fram nya riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i statligt ägda företag. Arbetet syftar till att skapa förutsättningar för rimliga ersättningar till chefer i statligt ägda företag.

Jag har inte kunnat ta del av den undersökning från Nordic Investor Services som Tomas Eneroth hänvisar till, eftersom den är utförd av ett privat företag på beställning av Folksam. Jag vet dock att det finns en rad undersökningar och vetenskaplig forskning gjorda på området som visat väldigt olika slutsatser. Forskningen visar på vikten av rätt utformade incitament och vikten av uppföljning. Dåliga bonusprogram är ingen be- tjänt av.

Statligt ägda företag ska enligt statens ägarpolicy följa svensk kod för bolagsstyrning. Det innebär att styrelsens förslag till principer för ersättning till bolagsledningen, där de huvudsakliga villkoren för eventuella bonus- och incitamentsprogram ingår, ska godkännas av bolagsstämman. Om sådana program föreslås kommer jag att se till att ersättningssystemen är noga granskade innan statens representanter på bolagsstämmorna godkänner dem.

Anf. 41 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Tack, Maud Olofsson, för svaret!

Bonuslöner är en aktuell fråga. Samtidigt som vårdanställda nu strejkar för att få upp sina, som jag tycker, relativt låga löner pågår bolagsstämman runt om i Sverige och i världen där rekordlöner och rekorder- sättningar tillerkänns ledningar i företag – ibland nästan oavsett resultat. Jag noterar att det finns något ledande svenskt företag som nästan halverat värdet på aktierna. Ändå får vd:n 25 miljoner i ersättningar och bonus – utan synbar koppling till resultat, får man en känsla av ibland.

Den här debatten och diskussionen har vi haft länge i Sverige. Den ledde också till att man i början av 2000-talet reviderade de regler som rör ersättningar för ledande befattningar i de statliga bolagen. Den undersökning jag refererar till från Nordic Investor Services visar att de 50 börsbolag som har bonusprogram till större delen har presterat sämre än index på marknaden, medan effekten för de 50 börsbolag i undersökningen som inte har bonusprogram för ledande befattningshavare utan i stället fasta löneersättningar är den motsatta. Det vill säga, man gör ett bättre resultat än index. 25 börsbolag som man noterar har i princip alltid haft aktierelaterade bonusprogram, och i och med det har de också haft en ordentligt sämre resultatutveckling än sina konkurrenter eller sektors- index.

Det i sig torde tala för att det inte är något effektivt instrument att skapa incitament för företagens långsiktiga utveckling. Det var det som var grunden för de nya regler som kom 2003. I bred enighet i Sveriges riksdag beslutades om regler som talar om att man inte bör ha bonusprogram för ledande befattningshavare, att man inte ska vara löneledande men ändå följa vettiga löner i den statliga sektorn.

Jag vet att Per Bill, moderat KU-ledamot numera, tyckte att det ska vara hundra procent fast lön och inga bonus. Maria Larsson, som numera är statsrådskollega med Maud Olofsson, ville slopa bonusar och dessutom införa lönetak för vd:ar. Med de riktlinjer som finns uppfattar jag inte att det finns några stora problem. Jag har själv varit ordförande i ett

statligt bolag i fem år och noterar att vi avskaffade bonussystemen men hade en fantastisk stark utveckling.

Jag ser att svensk kod för bolagsstyrning ska implementeras, men det rör knappast bonusersättningarna utan innebär bara att man ska redovisa detta på årsstämma och göra det öppet och synligt, och det är viktigt. Det har varit viktigt att ägaren staten har gått in och talat om att man har för avsikt att vara öppen och tydlig men också talat om vilka etiska normer och riktlinjer som ska finnas. I Maud Olofssons svar kan jag skönja att hon vill avhända sig det instrumentet, inte öppenheten, för det kan jag inte för mitt liv tänka mig. Däremot poängterar hon väldigt noga att det ska vara styrelsens ansvar. Självklart har styrelsen ett starkt ansvar, ett allt större ansvar, men i styrelsen finns också en ägare, och en ägare har också ett ansvar för vilka etiska normer och regleringar som ska finnas för bolagens verksamhet. Därför är det allvarligt om Maud Olofsson ändå kvarstår vid uppfattningen att hon vill ge frihet att återinföra bonussystem och bonusersättningar för ledande befattningshavare i de statliga bolagen.

Min fråga från interpellationen kvarstår. Det framgår inte riktigt när, var eller hur de nya riktlinjerna ska komma. Men avser statsrådet, när de nya riktlinjerna kommer, att ge möjlighet att återinföra bonuslöner för ledande befattningshavare? I de nuvarande riktlinjerna är det tydligt uttalat att just en vd i ett företag inte ska kunna ha den möjligheten.

Kommer det att återinföras? Anser statsrådet att det är en positiv utveckling och att den typ av bonussystem som vi har sett på marknaden är någonting som främjar företagens långsiktiga utveckling?

Anf. 42 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag förstår fullt väl om människor upprörs över höga bonusersättningar trots att man påvisar dåliga resultat. Det är den sortens bonussystem vi inte ska ha. Däremot är min generella inställning den att det är bättre att ha lägre fasta löner, och sedan kan man, om man gör någonting bra, få en bonus. Det gäller både anställda och ledning. Vi har i statliga bolag en del sådana system för anställda. Där tror vi på det tänkesättet. Men vi tror inte på det tänkesättet när det gäller cheferna.

Jag tycker att det finns anledning för många att protestera mot de höga bonusersättningarna, och jag har själv varit mycket kritisk, både i opposition och nu, till många av de ersättningssystem som finns. Jag kan också konstatera att det inte är någon lätt sak att utforma rätt system.

När ni avskaffade möjligheten att ha resultatlöner höjdes lönenivån så att de statliga cheferna var löneledande. Det var utvecklingen. Värdeskapandet är en viktig del för de statliga bolagen. Vi äger de statliga bolagen tillsammans. Det är medborgarna som rör över dem, och då ska vi också ha effektiva chefer som gör rätt sak.

Det är i första hand styrelsens ansvar att rekrytera både personal och ledning för att det ska fungera på ett bra sätt. Därför ska vi ha så lite detaljstyrning som möjligt och så stort ansvar som möjligt i de här styrelserna och hitta bra system för att vi ska kunna leva upp till värdeskapandet.

Det jag ser framför mig nu är, som jag sade i den tidigare interpellationsdebatten, hållbarhetsredovisningar som ju kommer att vara ett verktyg och ett instrument för att se hur vi totalt sett ökar värdeskapandet i de

statliga bolagen. Då kommer naturligtvis olika aspekter av bolagens styrning och annat att kunna redovisas i hållbarhetsredovisningarna. Det är det bästa sättet att få ett strukturerat arbete för att följa upp de statliga bolagen.

Jag är stolt över det arbete som pågår och där vi går igenom alla de statliga bolagen. Vi skärper mycket av sättet att styra. Vi rekryterar nya personer till de statliga bolagen, och vi ser också ett ökat värdeskapande. Det känns väldigt tryggt som ägare att kunna redovisa det för våra medborgare.

Anf. 43 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Tack, Maud Olofsson! Jag tycker att det intressanta är begreppet löneledande. Det är knappast fallet. Man visar i flera olika jämförelser mellan vd:ar i statliga bolag och i övriga bolag att de knappast var löneledande. Dessutom kan man konstatera att hade man haft bonusprogram tillnärmelsevis i den omfattning som då fanns i förhållande till de statliga företagens utveckling, då hade kostnaderna sprungit i taket. Det kan man vittna om. Det finns en ganska bra beskrivning med ett antal exempel från Vattenfall, LKAB och några andra bolag om vilken utveckling vi hade haft om vi hade haft bonusprogram. Det var en bra idé för staten att inte ha bonusprogram. Det är uppenbarligen inte så att ledande befattningshavare lämnade verksamheten. Tvärtom har vi sett en exceptionell värdeökning av de statliga bolagen, en fantastisk styrka utan att man har behövt ha bonusprogram som incitament.

Maud Olofsson tycker att det är bättre att ha olika former av bonusprogram. Men jag relaterar inte till vad man tycker. Jag relaterar till undersökningar som visar att det inte är effektivt, att man gör sämre börslyft, att man som ledande befattningshavare ser kortsiktigare på vilka långsiktiga investeringar som behöver göras därför att bonusprogrammen hägrar.

Om min saga eller vetenskapens saga inte är trovärdig kan jag citera en av de personer i Sverige som jag tror kan det här väldigt mycket bättre, Bengt Rydén som under långa tider var börschef. Han säger att det inte går att mäta ledningens prestationer och sedan belöna med bonus eftersom det är oljepriser, konjunktur, valutaförändringar och annat som ligger långt utöver regeringens räckvidd som påverkar vilket resultat bolaget gör. Det kan till och med vara så att ett bolag som gör ett riktigt dåligt resultat faktiskt gör en exceptionellt bra insats.

Den erfarenhet vi har är att den här typen av excesser och bonussystem inte är effektiva. Vi har också erfarenhet av att styrelser inte alltid är de rätta att enskilt bedöma detta. Man söker tydliga riktlinjer från de ägare man har. Lika viktigt är det i bolag där staten är ensamägare som i bolag där staten inte är ensamägare att ha tydliga och fasta normer och värderingar för vilka principer som ska gälla. Vi vet att vid nästkommande tillfälle, då tidningsrubrikerna fylls av kritik mot stora bonuslöner och bonusprogram, kommer Maud Olofsson att stå i talarstolen och säga att det är beklagligt, det här accepterar vi inte. Men de riktlinjer som kommer att presenteras riskerar att öppna för detta.

Maud Olofsson avser att presentera nya riktlinjer. Då talar jag inte om uppdatering av svensk kod för bolagsstyrning, för det påverkar inte bonuslöner. Det är en massa andra saker och mycket pappersexercis i

styrelser som är viktigt, men det påverkar inte diskussionen om ersättningar, bara hur man presenterar dem. Kommer Maud Olofsson att i de riktlinjer som nu bereds inom Regeringskansliet presentera möjligheter att ha program för bonusincitament för ledande befattningshavare? Tycker Maud Olofsson verkligen, mot bakgrund av vad som redovisas här, att det är ett väl fungerande system för att få en långsiktig värdeutveckling i statliga bolag?

Anf. 44 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det är snart två år sedan vi hade den senaste bonusdebatten. Den startade hösten 2006 när Maud Olofsson i en tidningsintervju antydde att man skulle se över och öppna för att återinföra bonusar för företagsledning. Det ställde till oro i fråga om lönebildningen och om vi skulle komma tillbaka till en sådan situation som 2003 bedömdes så oerhört allvarlig att det till och med var en enig riksdag som ställde sig bakom de förändringar som gjordes när den socialdemokratiska regeringen tog bort möjligheter för de statliga bolagen att betala ut bonusar till ledningen.

Nu säger Maud Olofsson i svaret till Tomas Eneroth att dessa regler från 2003 är till besvär för företagen och hämmande för utvecklingen. Hur kan det då komma sig att vi ännu efter nästan två år inte sett något förslag om förändringar? Nu pågår bolagsstämmorna, och om det inte händer något denna månad lär det dröja ytterligare ett år innan man kan ta upp några förslag till förändringar på bolagsstämmorna. Det innebär att det fortfarande är ovisst om det system som bedömts vara orättfärdigt ska återinföras.

Fru talman! Jag tycker att Maud Olofsson har ganska dåligt med argument. År 2003 hade vi, som bekant, enighet om att systemet inte var bra, att det smittade av sig. Vi hade också ett antal skandaler med bonusar på olika håll. I tidigare debatter har Maud Olofsson hänvisat till en hemlig amerikansk rapport, och hon hänvisar åter till den, som säger att det skulle ha medfört att statliga svenska företags vd:ar blivit löneledande. Det är helt fel.

Förra hösten lät jag riksdagens utredningstjänst titta på detta. Jag har med mig listorna över sammanlagda ersättningar till vd:arna i både statliga och privata företag. Först på 20:e plats kommer en vd i ett statligt företag. Det kan knappast innebära att de på något sätt blivit löneledande.

Sedan avslutas svaret till Tomas Eneroth med att Maud Olofsson noga ska se över förslagen när de kommer från styrelsen. Hur kan det upplevas som ett problem i styrelserna samtidigt som det fortfarande, efter två år, inte kommit några förslag från styrelserna att ta ställning till?

Anf. 45 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att det bonussystem som fanns under den socialdemokratiska regeringens tid inte var bra. Det kan vi väl vara överens om. Det förekom många affärer kring felaktiga bonussystem som de själva hade utformat. Om man ser sådana excesser är det begripligt att man protesterar. Det gjorde även vi, av naturliga skäl.

När man gått från ett system som är felaktigt till ett annat system har det lett till mycket kraftiga löneökningar. Det har skett i de statliga bolagen. Beroende på vilken undersökning vi hänvisar till kan jag konstatera

att de statligt ägda bolagens vd:ar haft mycket kraftiga löneökningar och också varit löneledande.

Jag tror att de statliga bolagen är attraktiva som arbetsplatser. Om vi kan vara aktiva och professionella ägare har vi också större möjligheter att både rekrytera bra styrelser och bra ledning. Nu utvecklar vi ägarstyrningen och professionaliserar ledningen av de statliga bolagen. Det är viktigt att visa dem som kan tänka sig att jobba i de statliga bolagen att vi är en professionell ägare.

Låt mig också säga att man måste vara lite nyanserad och inse att undersökningar visar olika resultat. Det beror helt på hur resultatlönesystemen är utformade. Vi har det för anställda och för mellanchefer. Vi ser att det finns en drivkraft i att veta att man i slutet av året får en ersättning om man ansträngt sig lite extra. Så fungerar det för många människor på olika ställen.

Jag medger gärna att det inte är enkelt att hitta resultatlönesystem som fungerar väl, men det finns bolag som utformat dem på ett bra sätt. Då har man en lägre fast ersättning, och om man sedan gör ett bra jobb får man lite extra. Det är poängen med det. Det handlar inte om ifall aktiekursen går upp eller oljepriserna sjunker eller stiger. Man måste ha ett system som är relaterat till en arbetsprestation. Det är det vi hela tiden talar om. Det gäller de anställda, det gäller mellancheferna och det gäller också de högre cheferna.

Vi tycker naturligtvis att det är angeläget att ha ett tydligt mål om värdeskapande. Det jag sade i intervjun var att jag anser att det i första hand är styrelsens uppgift att ta ansvar för hur bolaget ska skötas, vilka vd:ar man rekryterar, hur bolaget ska fungera på ett bra sätt. Givetvis måste det också ske utifrån de etiska och moraliska normer som vi som ägare har.

Jag tycker att de statliga styrelserna sköter detta bra. Vi förnyar en del i rekryteringen till de statliga bolagen när det gäller ordförande och styrelseledamöter för att ytterligare professionalisera, och det leder också till ett ökat värdeskapande. På det sättet är den nuvarande regeringen en bra regering vad gäller att leda de statliga bolagen.

Anf. 46 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Beträffande det sistnämnda var i så fall den tidigare regeringen ännu bättre på att leda de statliga företagen eftersom värdeutvecklingen var extra exceptionell under den tiden.

Värdeskapandet är givetvis viktigt. Jag konstaterar att ett företag som jag väl känner till blev efter att vi avskaffade bonusprogrammet gasellföretag två år i rad när det gäller bemanningsverksamheten. Det finns många sådana *success stories* i de statliga bolagen. När man avskaffade de olika incitamentsprogrammen fick man en oerhört stark utveckling. Det förekom ingen flykt av vd:ar från företagen. Tvärtom blev det attraktivt att söka sig till de statliga bolagen och ha staten som arbetsgivare.

Jag noterar att det är andra gången i denna interpellationsdebatt som Maud Olofsson beklagar de statliga vd:arnas löneökningar. Jag vill hävda att det är betydligt bättre att ha en bra lön än att i efterhand få orimliga bonusbelopp, vilket annars visat sig vara utvecklingen. Om nu löneutvecklingen är så stötande, vilket jag inte har underlag för att kunna bedöma, måste man ställa sig frågan om Maud Olofsson i så fall kommer

att agera på de bolagsstämmor som nu hålls och kräva att löneutvecklingen för de statliga vd:arna bromsas. Jag tror inte det, men det vore intressant att få ett besked.

Vi kan väl fundera på hur bonussystem fungerar generellt. Maud Olofsson har ju erfarenhet av att ha varit verkställande direktör för ett företag. Nu vet jag inte om det förekom bonusar i det sammanhanget, för Hushållningssällskapet, men jag är inte säker på att det påverkade verksamhetens utveckling eller stärkte förutsättningarna för tillväxt i det bolaget.

Grundfrågorna kvarstår: Kommer Maud Olofsson att ge grönt ljus för de statliga styrelserna att framöver återinföra bonussystem? Är det bra för staten som ägare, svenska folkets bolag, att öppna upp för bonussystem i statliga bolag samtidigt som vi vet att det går att ha en mycket stark värdeutveckling utan den typen av bonussystem? En långsiktigt hållbar utveckling är väsentligt mycket bättre än kortsiktiga bonussystem och belöningar för ledande befattningshavare.

Anf. 47 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det finns väl inga tecken som tyder på att det är några större problem med de regler som gäller från 2003. Vi ska inte ha några bonusar för företagsledningarna i de statliga företagen. De ska således vara ett föredöme för det övriga näringslivet. På så sätt undviker vi de situationer med skandaler som ägt rum också i sen tid. För bara ett par år sedan hade vi den senaste bonusskandalen.

Det som är förvånande och anledningen till att vi återkommer i denna fråga är det faktum att det tas upp ett problem från nästan två år tillbaka, och sedan händer ingenting. Av det drar jag slutsatsen att det egentligen inte finns något problem, eftersom ingen av företagsledningarna – vad jag känner till – framfört att dessa regler skulle vara ett bekymmer.

Jag har inte läst den hemliga rapporten från USA, den kostar nämligen pengar, som näringsministern stödde sig på i en tidigare interpellationsdebatt då hon påstod att de statliga företagen blivit löneledande. Det jag emellertid kan konstatera är att riksdagens utredningstjänst tagit fram uppgifter om löneutvecklingen. Utredningstjänsten har redovisat både löner och förmåner, den totala ersättningen, och först på 20:e plats på lönelistan återfinns ett statligt företag. Det kan jag inte kalla för att vara löneledande – tvärtom.

Löneutvecklingen är nog ganska välbalanserad eftersom de statliga företagen gått väldigt bra. Vad som hänt det senaste året beträffande löneutvecklingen har jag naturligtvis inte sett, men fram till dess har utvecklingen för de statliga företagen varit lysande.

Anf. 48 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tomas Eneroth säger att man inte ska ha orimliga bonuslöner. Nej, vem tycker det? Det är rimliga bonuslöner man ska ha, om det ska vara någonting.

Jag försöker föra en debatt kring hur systemet är. Resultatlöner används i en del företag när man har en låg fast lön. Om man sköter sig bra får man lite extra. Det är ett rätt sunt system. Jag medger att det inte är någon enkel historia att hitta den balansen, men det finns ett antal bolag

som har klarat av det på ett bra sätt. Man ska få rimlig ersättning om man gör ett bra jobb.

Låt mig också säga att den här regeringen tycker att det är viktigt att vi har ett professionellt ägarskap. Vi ska ha bra villkor för våra statliga chefer, men inte vara löneledande. Vi ska vara professionella ägare, ge styrelserna ansvar för att leda bolaget och inte peta i detaljer i bolagens styrning. Vi ska skapa värde för våra medborgare. Det är det som är meningen med det statliga ägandet. Vi ska se till att man utför de uppgifter som är meningen med statligt ägande och följa upp den delen.

Vi kommer nu också att genomföra hållbarhetsredovisningar för alla statliga bolag. På det sättet kommer ni att få ett bra sätt att följa upp vad som händer och sker i de statliga bolagen. Syftet med hållbarhetsredovisningarna är naturligtvis att ni som parlamentariker, men också som medborgare, på olika områden ska kunna följa hur de statliga bolagen utvecklas, hur man värderar och vad man utför.

Det här tror jag blir ett bra verktyg och ett bra instrument också för er som parlamentariker att kunna förhålla er till. Ni kan jämföra dessa bolag med privata bolag som också genomför hållbarhetsredovisningar. Det arbete som vi genomför i de statliga bolagen leder till att medborgarna kan vara stolta över de bolag som vi fortfarande har kvar i statlig ägo.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:536 om ökat regelkrångel med regeringens företagarpolitik

Anf. 49 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Börje Vestlund har frågat mig om Sveriges mål om 25 procent lägre administrativa kostnader till 2010 fortfarande är möjligt att nå samt om jag avser att följa upp konsekvenserna för de mindre företagen av de genomförda arbetsgivaravgiftshöjningarna.

Regeringens mål att minska företagens administrativa kostnader med 25 procent till 2010 är satt med framgångsrika regelförenklingsländer som förebild, bland annat Holland och England. Målet är ambitiöst i ett internationellt sammanhang, vilket är viktigt för att bibehålla och utöka de svenska företagens konkurrenskraft.

Vi har noga studerat de åtgärder som framgångsrika regelförenklingsländer har vidtagit. En viktig lärdom är att en avgörande faktor för framgång är ett systematiskt angreppssätt. Man måste vara mycket målmedveten, och man måste ha bra verktyg för att lösa uppgiften. Dessa nödvändiga och grundläggande verktyg fanns inte på plats när regeringen tillträdde, trots att den tidigare regeringen sagt sig arbeta med regelförenkling sedan 1998. Vi har nu metodiskt och på mindre än ett och ett halvt år skapat en organisatorisk struktur och byggt upp centrala verktyg för regelförenkling. Vi har därmed lagt en stabil grund för regelförenklingsarbetet för att kunna uppnå målet.

För att få en uppfattning om hur verkligheten ser ut för företagen har vi på mycket kort tid genomfört mätningar av företagens administrativa kostnader på alla för företagen relevanta regelområden. Mätningarna visar att kostnaderna uppgår till ca 100 miljarder kronor. Det har visat sig

att en stor del av de administrativa kostnaderna på flera områden härrör från lagstiftning som har sin grund i EG-rättsliga krav, vilket påverkar möjligheterna att förenkla.

En ny förordning om konsekvensutredning vid regelgivning beslutades i december 2007, enligt vilken effekterna för företag ska belystas särskilt. Regeringen kommer också inom kort att besluta om inrättandet av ett regelråd. Ett omfattande och kontinuerligt samråd har skett och sker med näringslivet på myndighets- och departementsnivå. Regeringen har också i två steg presenterat en handlingsplan som omfattar ca 600 åtgärder, baserat på ett underlag från 12 departement och 52 myndigheter. 170 av dessa åtgärder genomfördes redan under 2007, och resterande ca 430 åtgärder genomförs 2008 och framåt. Näringslivets regelnämnd uppskattar att de förenklingsåtgärder som regeringen har vidtagit innebär besparingar med upp till 10 miljarder kronor per år för företagen.

De slopade generella avdrag som Börje Vestlund nämner som socialavgiftshöjningar togs bort av regeringen för att de var ineffektiva. Regeringen har i stället genomfört ett flertal andra åtgärder som gör det mer enkelt och lönsamt att starta och driva företag, åtgärder som ger bättre effekt.

En rad sänkningar av företagets arbetsgivaravgifter har genomförts. Dessa har utformats för att ge en så stor och varaktig effekt på sysselsättningen som möjligt. Sedan halvårsskiftet 2007 är socialavgifterna för personer som fyllt 18 men inte 25 år nedsatta. Regeringen avser dessutom att föreslå att denna satsning på unga utökas från och med den 1 januari 2009 genom en sänkning av socialavgifterna för alla under 26 år till 15,74 procent. Vidare har införandet av nystartsjobb, instegsjobb och nyfriskjobb medfört väsentligt lägre kostnader för att anställa. Ytterligare en åtgärd som småföretag får del av är jobbskatteavdraget. Slutligen kan även nämnas att företagets medfinansiering av sjukpenningen har slopats från 2007. Detta tillsammans med andra åtgärder som regeringen har genomfört har minskat utanförskapet med 164 000 personer. Det är något som för den här regeringen har högsta prioritet.

Anf. 50 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag ska be att få tacka för svaret, även om jag har svårt att se vilka konkreta åtgärder för att nedbringa regelbördan för företag som regeringen kan anföra. Det är lite svårt att se det, både av svaret och av den skrivelse som överlämnats till riksdagen.

Hittills har det mest handlat om den organisation som näringsministern tänkt sig, men knappast om konkreta åtgärder. Regeringen har efter en rejäl försening kunnat lägga fram sin skrivelse. I denna anger regeringen inte minst vilka ambitioner den har. Men det finns knappast någon konkretisering av vilka förslag som kommer i framtiden. Det är ungefär samma typ av redovisning som det var i den skrivelse som den föregående regeringen lade fram – 2004 tror jag att det var. Det är naturligtvis utmärkt att regeringen har samma höga ambition som den förra regeringen, men då man lyssnade på regeringen i valrörelsen var det en annan ton i skällan.

Fru talman! Statsrådet anger att regeringen har lagt fast att man ska minska regelbördan för företagen med 25 procent. Men hallå! Vilket parti i denna kammare har inte denna uppfattning? Är det någon som har en

avvikande uppfattning? Jag har i alla fall inte hört något. Från höger till vänster har vi ställt upp på detta. Jag förstår inte vad som skulle vara så speciellt med det i sig. Det är positivt att det finns en bred uppfattning i Sveriges riksdag, men för det första är det ingen ny uppfattning som den här regeringen har, och för det andra måste regeringens pratande börja handla om vilka konkreta förslag som kommer att läggas fram för att minska regelkrånglet för företagen.

Näringsministern säger i sitt svar att det har tagit ett och ett halvt år att skapa en organisatorisk struktur för att minska regelkrånglet. Men då måste vän av ordning fråga sig: Hur lång tid ska det ta för att få ändringar i regelverket? Vi vet av erfarenhet att det är komplicerat, i synnerhet att döma av Nuteks rapport, som konstaterar att de dyraste regelverken för företagen finns just kring komplicerade frågor som elsäkerhet, driftshjälpmedelssäkerhet, säkerhet kring olika typer av maskiner och redskap, arbetsmiljö med mera. Det är lätt att säga att man ska ändra regelbördan, men ibland svårare att genomföra. Om man ändrar till exempel det som har med elsäkerhet att göra måste det ändå finnas ett regelverk som skyddar människor från att skadas eller till och med dödas.

Väldigt många myndigheter är starkt engagerade på sina områden för att minska regelbördan, men samtidigt uttrycker de flesta att man ser det som svårt att ta bort 25 procent. Man anser att det inte räcker med osthjvelsprincipen. Hela regelverk måste tas bort.

Då börjar vi närma oss pudelns kärna. Vi vet att av 150 nya regler har 95 regler inneburit större krångel för företagen sedan denna regering tillträdde. Man måste ställa sig frågan vilka regelverk som helt eller delvis kan tas bort. Regeringen ger inte någon hint om det i sin skrivelse och inte heller några andra konkreta åtgärder. I näringslivets egna organisationers förslag på områden är det lika ofta man vill ta bort regler som man vill omarbota regelverk så att de blir bättre anpassade till just den branschen.

Fru talman! Regeringen införde en ny förordning om konsekvensbeskrivning vid regelgivning i december 2007. Riksdagens utredningstjänst har utrett om denna efterföljs i de propositioner som har beretts och beslutats efter att förordningen trädde i kraft den 1 januari 2008. I endast ett fall har man i en proposition angett hur många företag som omfattas av regeländringen. Dessutom är det oklart om regelbördan verkligen minskar enligt vad propositionen tar upp i sina konsekvensbeskrivningar. Det anges att det blir lättare att följa regler och att det blir smidigare för företag. Det är mer vanligt förekommande än att man anger hur mycket regelbördan minskar.

Anf. 51 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Regler är till för att hjälpa och inte för att stjälpa. Tyvärr har ett omfattande regelverk för företagande här i landet under många år varit ett hinder för att starta och bedriva företag. Många människors kreativitet har dämpats av myndighetspålagor. Blanketter och krångliga regler kan dämpa även den mest företagsamme.

År 2003 fanns enligt uppgift 22 000 sidor med regler för företagande. Under den förra regeringen tillkom ytterligare några hundra sidor. Vid en manifestation här i Stockholm på Drottninggatan – jag tror att det var

under 2003 – stod det företagare från olika delar av landet och högläste ur dessa regler.

Vi var flera centerpartister som på olika sätt deltog i läsningen. Även Maud Olofsson var med då. Men märkligt nog var intresset från den dåvarande regeringen med stödpartier inte så stort.

Det visar än en gång hur väl det stämmer med det bevingade ord från latinet som jag ofta använde under förra mandatperioden: Ut desint vires tamen est laudanda voluntas. Det betyder: Även om den goda viljan är berömvärd fattas krafterna.

Mona Sahlin sade: Företagarna är vår tids hjältar. Ett regelförenklingsarbete påbörjades men rann ut i sanden. Här tycker jag att vi ser skillnaden mellan alliansens och Socialdemokraternas politik. Nu är det både god vilja och krafter.

Regeringen talar inte bara om hur viktiga företagarna är utan nu blir orden till handling. Det blir enklare, roligare och lönsammare att vara företagare. Det innebär många viktiga steg att bryta utanförskapet genom fler jobb i nya och växande företag.

När det gäller att bryta utanförskapet har de sociala företagen en viktig roll. De kan skapa arbetstillfällen och tillfredsställa behov som varken den offentliga sektorn eller den privata marknaden kan tillgodose. Det är ett sätt att bedriva företag med medarbetarna och deras förutsättningar.

Därför vill jag fråga Maud Olofsson hur hon ser på de sociala företagens betydelse och hur dessa företag gynnas genom regelförenklingar.

Anf. 52 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först vända mig till interpellanten. Han säger att han inte ser de konkreta åtgärderna i interpellationssvaret. Man kan inte begära att vi ska räkna upp alla de förslagen. Jag kan upplysa om att hela handlingsplanen och alla förslagen finns att läsa på vår hemsida. Vi har tagit ut en del när vi skrivit skrivelsen till riksdagen.

När vi tittat på hela regelkrånglet och gått igenom alla områdena har vi konstaterat att kostnaderna motsvarar ungefär 100 miljarder kronor. Ska vi få bort 25 procent innebär det att vi ska ta bort 25 miljarder kronor. Näringslivets regelråd, som bland annat är vår samarbetspartner, har räknat ut att det vi till dags dato har gjort och det som nu närmast ligger i pipeline motsvarar ett minskat regelkrångel på 10 miljarder kronor. Vi är alltså en god bit på väg. Det är bara det att ni socialdemokrater inte riktigt ser det.

Jag tror att förklaringen till att ni inte ser det är att ni själva är så ineffektiva på att ta bort regler. Jag har försökt att studera förslagen som har kommit från olika grupper vilkas arbete pågår inom Socialdemokraterna. Det lättaste ni har att ta till är att krångla till livet för företagarna och höja skatterna för dem. Det är genomgående när man granskar förslagen.

Det vi har lärt oss av omvärlden och som är väldigt viktigt är att vara systematiska. Det är därför vi jobbar med mätningar och utvärderingar. Det är därför vi arbetar interdepartementalt, det vill säga mellan alla departement med Näringsdepartementet som sammanhållande. Det är därför vi jobbar med konsekvensutredningar. Det är därför vi har en handlingsplan, och det är därför vi inrättar ett regelråd som ska granska våra förslag från ett småföretagarperspektiv.

Jag kan konstatera att Socialdemokraterna inte vill införa regelrådet. Ni har strukit det i er budget. Tycker man inte att man behöver det instrumentet? Storbritannien och Holland, som har kommit långt, säger att det är en absolut nödvändighet för att man ska nå framgång.

Jag är jättenoga med att det finns en ordentlig struktur, en ordentlig vilja och en ordentlig drivkraft för att förenkla för företagen. Om det nu innebär 10 miljarder i minskade kostnader motsvarar det mer än 1 procent arbetsgivaravgiftssänkning. Det väldigt viktigt för landets företagare.

Jag är stolt över att vi redan har kommit så här långt med det systematiska regelförenklingsarbete som regeringen har påbörjat. För de sociala företagen innebär det naturligtvis minskad byråkrati och minskat krångel. Det är också en fördel för de sociala företagen. Det handlar många gånger om människor som arbetar ideellt inom de sociala företagen.

Kan vi minska statistikuppgiftslämnandet, göra det enklare när det gäller semesterlagar, göra det enklare när det gäller kemikalielagstiftning och utförande av olika saker som har funnits i det gamla regelverket kommer de sociala företagen att gynnas av det. Det är vi väldigt glada åt i den här regeringen.

Anf. 53 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det var just att detta var så viktigt som jag hörde Maud Olofsson säga i valrörelsen och före valrörelsen. Men ändå är det så när Maud Olofsson kommer till makten att 95 av 150 förslag innebär fler regler och inte minskade regler. Regelbördan har ökat under Maud Olofssons tid. Det är inte så att den har minskat.

Det är en sak att man ville ha organisationen på plats och arbeta för att minska bördan. Men den har ökat, fru talman, och inte minskat. Då måste man fråga sig om det stämmer när man har ökat regelbördan med 95 av 150 förslag. Hur är det då med den berömda handlingskraften? Var tog den i så fall vägen?

Det är gott och väl att få en organisation på plats. Men någon gång måste det inte bara handla om organisation. Det kan inte bara handla om formen. Det måste också handla om de konkreta förslagen.

Dem kan man se på en lista. Jag kan för övrigt informera statsrådet om att Näringsdepartementets lista inte finns utlagd på hemsidan. Det gör de flesta andra departementen men tyvärr inte de från Näringsdepartementet och Jordbruksdepartementet som är rätt väsentliga i de här sammanhangen.

Maud Olofsson säger att vi vill höja skatter för företagen. Hur kan Maud Olofsson säga det när det första hon gjorde var att höja arbetsgivaravgifterna för alla företag för att sedan dela ut lite här och lite där?

Vad får de företag som inte kommer att omfattas av sänkningen av arbetsgivaravgifterna för incitament att anställa och driva sina företag vidare? Detta är ingenting som generellt sett ger företagen en bättre situation.

Låt mig också säga en sak som jag inte hann med i mitt förra anförande. Det är väldigt lätt att säga att man ska minska regelbördan. Men när man tittar vad man har gjort sedan konsekvensförordningen trädde i

kraft den 1 januari 2008 är det ganska oklart på vilket sätt det minskar reglerna. I något fall säger man att det gör det.

Företagen uppfattar det inte så. Det gäller till exempel fjärrvärmepositionen. Där uppfattar företagen att de får en ökad regelbörda. De får mer av statistikuppgifter och mer av att redovisa i förhållande till vad de har i dag. På vilket sätt kan man då säga att man förenklar för företagen när man inför ett nytt regelverk?

Maud Olofsson tog upp att det skulle bli enklare för de sociala företagen. Det är mycket möjligt att det blir det. Men vi har inte sett någonting av det. Vi kan inte se någonting av på vilket sätt de sociala företagen eller något annat företag skulle få en mycket bättre situation.

Vi kan hela tiden konstatera att det enda vi vet med säkerhet är att regelbördan har ökat för företagen sedan Maud Olofsson blev näringsminister och inte minskat.

Det är det som på något sätt är pudelns kärna. Man pratar och pratar och pratar. Men man kan inte prata bort regler, fru talman. Regler måste minskas genom att man ändrar regelverk. Man kan inte bara säga att de ska minska, för då försvinner de inte. Man måste komma med konkreta förslag på hur man ska få bort dem, och det har vi sett väldigt lite av så här långt i alla fall.

Anf. 54 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Under förra mandatperioden hade jag tillfälle att i arbetsmarknadsutskottets regi besöka Portugal under en vecka. Där fick jag information om att det går åt ungefär en dag för att klara av alla formaliteter för att starta ett företag i det landet. Vi har inte nått dit än i Sverige. Men jag tycker att det som Maud Olofsson redovisar i denna debatt tyder på att vägen ut ur regeldjungeln är utstakad.

Till Börje Vestlund och andra inom socialdemokratin vill jag säga: Har ni inte märkt att det utöver naturens alla vårtecken nu även våras i företagarnas värld? Efter många år med jobbig höst- och vinterpolitik under den förra regeringen kan man säga att de friska vårvindarna nu blåser genom alliansregeringens företagsvänliga politik. Jag tycker att ni ska lyssna till näringsministerns redogörelse för vad som har gjorts och vad som kommer att göras.

Det fanns 22 000 sidor med regeltexter. Det betyder att det fanns många sidor att ta av. Men det som den förra regeringen bara ordade om håller nu på att bli handling i ett aktivt regelförenklingsarbete, och det är någonting som Sveriges företagare verkligen välkomnar.

Anf. 55 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först säga att jag tror att Börje Vestlund måste läsa på lite bättre. Det är lite tråkigt att behöva säga det. Men det finns mycket dokumenterat i det som redan är gjort och det som finns i handlingsplanen.

Jag vill återigen hävda att det strukturerade arbetet är det som kommer att ge resultat. Det visar Storbritannien och Holland som exempel. I sammanhanget handlar det både om att förenkla och att förbättra. Det finns en del åtgärder som innebär visst regelkrångel men som är en bra sak för företagen. Hushållsnära tjänster är ett sådant exempel, där man kan säga att det är klart att det finns gränsdragningsproblem. Men det

innebär ändå att det är 5 000 företag som i dag jobbar med hushållsnära tjänster och över 40 000 svenskar som får nytta av de hushållsnära tjänsterna.

Det är Näringslivets regelråd som har gett uppgiften. Jag tror att det är bättre att de redovisar och utvärderar regeringen än att Socialdemokraterna eller vi själva gör det. Näringslivets regelråd säger att vi har minskat regelbördan med 10 procent. Det motsvarar 10 miljarder. Regelbördan har inte ökat; den har minskat med 10 procent, och det motsvarar 10 miljarder. Jag återupprepar detta. Det innebär att vi är på god väg att leva upp till målsättningen.

Börje Vestlund säger att alla tycker att det är en bra målsättning. Jo, men då måste man leverera! Man måste göra någonting på området. Det finns en lång lista med alltifrån semesterlagen, kraven på dokumentation i föreskrifterna för systematiskt miljöarbete, Skatteverket som gör blankettöversyn, SCB som gör en-dörr-in-lösning, kemikalielagstiftning som slås samman, företag som exporterar och importerar och som får det enkla att göra det, och jordbruksföretagen som lämnar *en* uppgift till samlade myndigheter. Det finns en lång lista. Det är viktigt att se att detta ska göra skillnad i företagens vardag. Det är lite olika branscher och företag av lite olika storlekar som drar nytta av det. Men det är ett bra arbete som är på gång.

Socialdemokraterna vill höja skatten på att anställa unga. Ni vill höja skatten på att anställa invandrare. Ni vill höja skatten på att anställa långtidsarbetslösa och långtidssjuka. Jag tycker inte att det är bra.

Vår politik har lett till att 164 000 färre är i utanförskap. De som hade det svårast att komma in på arbetsmarknaden har nu fått det lättare. De har fått en möjlighet att komma in och visa upp sig. Tala om för landets invandrare, landets unga, landets långtidsarbetslösa och landets långtidssjuka varför de ska få höjda kostnader för att de ska få en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden! Det svaret är ni dem skyldiga.

Anf. 56 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Man ska inte kommentera dem som inte har ytterligare replikrätt, men låt mig säga en sak. Jag roade mig häromdagen med att gå in på företagarorganisationernas hemsidor apropå det som Lars-Ivar Ericson sade om den företagsfrämjande politiken. På många sidor står det ungefär så här: Vi tror fortfarande på regeringen, men nu börjar det snart bli dags att leverera. Det är en sammanfattning av det som står på många sidor – jag ska inte säga på de flesta, för jag har inte gjort någon statistisk undersökning. Men det står så på väldigt många sidor.

Jag tror också att strukturellt arbete ger effekt. Där är vi överens, Maud Olofsson och jag. Men det innebär att man inte bara kan ägna sig åt strukturer. Någon gång måste man sätta i gång och leverera. Nummer ett av det som Näringslivets regelnämnd har sagt är: Sedan regeringen tillträdde har reglerna blivit krångligare. Nummer två är: Med de förslag som eventuellt kan komma minskar regelbördan med 10 miljarder. Det är vad Näringslivets regelnämnd har sagt. Det måste man vara tydlig med.

Jag tänker inte ta diskussionen om hushållsnära tjänster i sak. Men vi kan konstatera att man inte kan säga att man inför lite nya regler bara för att det är bra för företagen. Då har man de facto tappat fokus på hela debatten.

Det tredje som jag tycker är viktigt att komma ihåg är att långtidsarbetslösheten bland ungdomar ökar, fru talman. Den minskar inte. Det finns mycket att säga om det, men det är inte riktigt det som är ämnet för den här debatten. Den handlar snarare om hur vi ska få ned regelmängden för företagen. För vår del innebär det att vi tycker att man ska minska reglerna med 25 procent. Vi tycker att det är en viktig fråga. Däremot kan vi aldrig ställa upp på en politik där man har en regering som bara ägnar sig åt organisation och inte konkret åt vilka regler som ska tas bort.

Anf. 57 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag förstår om Börje Vestlund är besviken över att vi lyckas, men det får han försöka leva med.

Jag läser innantill i Näringslivets regelråds bedömning av vårt förenklingsarbete: NNR uppskattar att de förenklingsåtgärder som regeringen hitintills har genomfört och aviserat innebär besparingar med upp till 10 miljarder kronor per år för företagen. NNR anser att nu när infrastrukturen för bättre regelgivning och regelförenkling kommer på plats är förutsättningarna goda för ett bättre företagsklimat i Sverige.

Det är inte jag som säger det, det är inte utredningstjänsten som säger det, och det är inte oppositionen som säger det, utan det är faktiskt Näringslivets regelråd. Och det är rätt viktigt, för de är en viktig part när vi nu sammanfattar och jobbar med allt detta. Att sedan Socialdemokraterna är lite avundsjuka på att vi lyckas får jag försöka leva med.

Jag tror att det är bra om Börje Vestlund studerar hela den långa listan med åtgärder, dels sådana vi har vidtagit, dels sådana vi kommer att vidta. Det finns naturligtvis en hel del saker som ni aldrig kommer att tycka är bra. Men hushållsnära tjänster är en bra åtgärd även om det för en del innebär vissa avgränsningar. Men det innebär ändå att det finns 5 000 företag och 40 000 svenskar som har fått möjlighet att få skattereduktion för hushållsnära tjänster. Det är en bra sak för Företags-Sverige.

Min ambition som näringsminister är att se till att både skapa bra företagsklimat och att göra det enklare. Eftersom jag är en stark kvinna kan jag hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Jag jobbar med båda de här sakerna.

Det skulle vara intressant att veta varför Socialdemokraterna inte tycker att regelrådet är ett väl fungerande system för att granska reglerna. Jag fick inget svar på det. Jag tror att det är en bra hållhake på alla regeringar oavsett kulör.

Jag tycker att det är otroligt underligt att man nu vill öka kostnaden för unga, invandrare, långtidsarbetslösa och långtidssjuka genom att öka arbetsgivaravgifterna för dem. Där är ni också svaret skyldiga i den kommande debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § Svar på interpellation 2007/08:540 om basindustrins behov av en aktiv näringspolitik

*Svar på
interpellationer*

Anf. 58 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att stärka samverkan mellan staten och basindustrin.

Låt mig först säga att jag delar interpellantens åsikt att det är glädjande att det multinationella företaget Outokumpu bestämt sig för att satsa stora summor på sin verksamhet i Degerfors.

Den svenska basindustrin med sin kunskapsintensiva produktion är mycket viktig för svensk ekonomi i dag och för Sveriges framtid. Samtidigt måste man komma ihåg att dessa industrier är utsatta för internationell konkurrens. Företagen tävlar med konkurrenter som är verksamma över hela världen både inom och utanför EU. Det är av högsta prioritet för mig att skapa ett näringsklimat som stärker svenska företags internationella konkurrenskraft. I den globala konkurrensen måste det också vara attraktivt för såväl inhemska som utländska intressen att investera i Sverige och i svenska företag.

För att klara de globala utmaningar vi nu står inför måste Sverige ha ett företagsklimat i världsklass.

Det är min uppfattning att tillväxt och konkurrenskraft framför allt främjas av goda generella villkor för företagsamhet och näringslivets utveckling. Väl fungerande konkurrens, öppna marknader och fri handel är naturligtvis viktiga element i detta sammanhang. Åtgärder för att tillgodose industrins krav på högkvalificerad arbetskraft och kompetens, effektiva innovationssystem, en trygg och säker råvaruförsörjning samt en balanserad energi-, klimat- och miljöpolitik är andra grundläggande utgångspunkter för att understödja ett konkurrenskraftigt näringsliv. För att möta klimatutmaningarna kommer näringspolitiken att ges ett tydligt grönt fokus. Målsättningen är att klimat- och miljöutmaningarna ska utnyttjas som hävstång för nya jobb, ökad export och ökad tillväxt. Regeringen arbetar i dag målmedvetet med dessa frågor i samverkan med näringslivet och avser att fortsatt driva dem såväl nationellt som internationellt.

Regeringen har även genom den regionala tillväxtpolitiken vidtagit en rad åtgärder för att skapa ett bättre företagsklimat och förutsättningar för en stärkt utvecklingskraft i hela landet som är positiv och angelägen för företagen, kommunerna och regionerna i hela Sverige. Genomförandet av denna politik är dels beroende av insatser inom flera olika politikområden, dels anförtrött den lokala och regionala nivån.

Sverige har ett landsbygdsprogram som sträcker sig mellan 2007 och 2013 och som omfattar totalt 35 miljarder kronor. Regeringen arbetar nu också med en nationell strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft. Syftet med denna är att ta fram och utveckla förslag som tar till vara den utvecklingspotential och de resurser som finns på den svenska landsbygden. Det som är bra för landsbygden är bra för hela Sverige, och

en mer balanserad regional utveckling är till fördel för alla delar av landet.

Ju mer av globala mål och styrmedel vi kan åstadkomma, desto bättre. Därför är regeringens inställning att de svenska målen och styrmedlen måste samordnas – i första hand med EU, men helst globalt eftersom svenska företag konkurrerar med andra globala företag. Risken finns annars att miljöförstöring exporteras till andra länder med lägre skatter på miljöskadlig verksamhet.

Anf. 59 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Anledningen till att jag lyfte upp dagens interpellation är att jag var och besökte Degerfors kommun. Jag var på ett möte om infrastrukturfrågan i Degerfors. Det kan kopplas till att Outokumpu, järnverket i Degerfors, satsar 1,8 miljarder på sin verksamhet. Det får naturligtvis konsekvenser för infrastrukturen och även för arbetslösheten. Man säkrar ett antal arbetstillfällen i Degerfors. Men då uppstår ett behov av mer satsningar på infrastruktur. Frågan om infrastrukturen har jag ställt till Åsa Torstensson.

För att koppla ihop det med en aktiv näringspolitik måste man också väva ihop de här insatserna. Om regeringen inte satsar på någon infrastruktur är frågan vad man gör i stället för basindustrin eftersom basindustrin fortfarande är en väldigt viktig industri för Sverige. Det är en tongivande industri på många orter, framför allt på många gamla bruksorter. Därför har jag lyft upp den här frågan och visat att det inte räcker med att företagen satsar, utan det måste också finnas ett samhälle. Min partikamrat Berit Högman brukar prata om armkroken mellan samhället och företaget där näringslivet gör sina satsningar men där också staten måste ta ett ansvar.

Herr talman! Därför blir jag lite förvånad när jag läser i svaret från Maud Olofsson att det är viktigt att försöka skapa ett klimat där utländska intressen ska investera i Sverige och i svenska företag. Jag är inte förvånad för att hon skriver det utan för att regeringen samtidigt drar ned på Investment in Sweden Agency som jobbar med investeringar i Sverige. Deras budget drar man ned med en fjärdedel.

Dessutom pratar Olofsson i svaret till mig om industrins krav på högkvalificerad arbetskraft. Är det någonting vi möter när vi är ute på olika arbetsplatser är det problemet att man inte kan rekrytera kvalificerad arbetskraft. Regeringen säger att det är jätteviktigt samtidigt som man i princip slaktar arbetsmarknadspolitiken, drar ned på kvalificerade yrkesutbildningar och så vidare. Dessutom pratar man om att försämra gymnasieskolan så att de som går ut inte ska ha den kompetens som behövs för att söka vidare.

Svaret andas en typ av politik, men om vi tittar på vad regeringen egentligen genomför ser jag inte riktigt vad som finns där.

Till basindustrin hör inte bara järnverk utan även andra verksamheter, bland annat fordonsindustrin. Där har jag kunnat läsa mig till att Maud Olofsson tyckt att regeringen inte alls har samma ansats när det gäller stöd till de här branscherna som den socialdemokratiska regeringen.

Herr talman! Jag skulle vilja höra vad Maud Olofsson anser om det.

Dessutom har den nuvarande statministern tidigare kritiserat både Göran Persson och Mona Sahlin för att de bryr sig om basindustrin och

dess verksamhet i Sverige och tar den industrin på allvar. Den är inte på väg ut ur Sverige. Det är snarare tvärtom. Den finns här, och den är viktig.

Herr talman! Jag skulle vilja veta vilka åtgärder Maud Olofsson egentligen ämnar vidta för att stärka samverkan mellan staten och basindustrin. I svaret står det att man tycker att saker är viktiga, men jag uppfattar inte att regeringen genomför den politiken.

Anf. 60 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Jag är tacksam för att Eva-Lena Jansson har tagit initiativ till den här diskussionen om basindustrin som är så ohyggligt viktig för många län och för oss som bor i basindustri-tarka län.

Maud Olofsson hävdar att det viktigaste är det generella företagsklimatet och insatser från den regionala och lokala nivån. Det är väl dagens understatement på något sätt, men låt oss ta fasta på det budskapet i svaret. Om Maud Olofsson kommer att bjuda in industrin till överläggningar om ytterligare åtgärder på klimatområdet, vilket jag läste i tidningen, vilka morötter tar då Maud Olofsson med sig till det mötet? Vilka insatser är staten beredd att göra för att både stötta och stimulera en nödvändig omställning och samtidigt klara jobb och utveckling i svensk basindustri?

Jag är rätt säker på att Maud Olofsson känner till verksamheten inom klustret Paper Province i Värmland. När EU hösten 2007 lät undersöka över 2 000 kluster i 32 länder med avseende på deras innovationskraft var det 16 kluster i Europa som fick högsta betyg. Ett av dem låg i Sverige. Det var Paper Province i Värmland.

Som en del i detta klustersamarbete finns ett internationellt center för energieffektivisering, Energy Square, som är det första i världen som fokuserar på produkter och tjänster för pappers- och massaindustrin. Denna verksamhet kom i gång mycket tack vare offentligt stöd från bland annat region Värmland. Tidigare fick Paper Province stöd från den förra regeringen men motstånd från allianspartierna när det handlade om ersättningsjobben efter försvarsomställningen.

Jag vet att verksamheten Paper Province i dag tycker att man får lägga alldeles för mycket kraft på att jaga och söka offentliga pengar och på omständliga ansökningar om forsknings- och utvecklingsbidrag etcetera.

Kommer regeringens ambitioner när det gäller förenklingsarbete också att omfatta stora och viktiga områden som forskning och utveckling? Kommer det att märkas en förenklingsambition också i den kommande forskningspropositionen? Kommer regeringen över huvud taget att arbeta med stimulanser för basindustrins fortsatta omställning, med tanke på att exempelvis Klimpbidraget har tagits bort, som ju faktiskt var en väldigt viktig del.

Att landsbygdsprogrammets medel är avsedda för basindustrin var för mig en nyhet när jag i dag läste det här svaret. Jag skulle därför uppskatta om näringsministern kunde exemplifiera väldigt konkret hur landsbygdsprogrammets medel ska komma till nytta i basindustrins utveckling.

Anf. 61 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Basindustrin har under väldigt lång tid varit ryggraden i svensk ekonomi och kommer nog att så vara under väldigt lång tid framåt. I och för sig blir det färre sysselsatta direkt i basindustrin, men samtidigt växer det väldigt starkt fram en stor tjänstesektor som är helt beroende av basindustrin för sin fortlevnad.

Den viktigaste delen av basindustrin är nog ändå skogsindustrin, som har varit enormt framgångsrik och stått för och fortfarande står för en väldigt stor del av Sveriges nettoexport. Men just nu är det lite besvärligt. Skogsindustrin blir pressad från tre håll. Det handlar om stigande råvarupriser, det handlar om höga och stigande energipriser och inte minst just nu också om en låg dollarkurs.

När landets tyngsta näring har det tungt tycker jag att man kan förvänta sig ett agerande från näringsministern. Det räcker inte med allmänt tal om att stärka konkurrenskraften och satsa på ett landsbygdsprogram. Det är nog bra med ett landsbygdsprogram, men precis som Berit Högman sade påverkar det ju inte vare sig råvarupriser eller energipriser. Jag begär inte att regeringen ska kunna påverka dollarkursen. Det är alltför stora krafter som styr den. Men varken råvarupriserna eller energikostnaderna är helt omöjliga för regeringen att påverka.

Jag måste fråga: Har regeringen verkligen gjort alla diplomatiska ansträngningar man kan för att förhindra införandet av de ryska virkestullarna, som ju är förödande för hela frihandelssystemet och förödande för både den svenska och den finska skogsindustrin? Det är möjligt att regeringen har gjort allt man kan, men tyvärr är resultatet väldigt magert.

Energipriserna och energikostnaderna har tidigare varit den starka konkurrensfördel som mycket av den framgångsrika basindustrin har byggt på. Denna konkurrensfördel har steg för steg försvunnit, och i dag har vi egentligen inte särskilt mycket lägre energipriser än konkurrentländerna. Och det är i en situation där vi har de kanske lägsta produktionskostnaderna för elenergi som något land i världen har. Vi borde egentligen, med undantag av Island, kunna hålla Europas lägsta energipriser. Men tyvärr är det inte så, utan vinstnivåerna i de energiproducerande bolagen har stigit till astronomiska nivåer.

Jag ser ingen annan lösning på det här än att regeringen ger tydligare ägardirektiv till Vattenfall, som ju är det statliga bolag som vi faktiskt förfogar över, att arbeta mer långsiktigt och jobba mer med långa elavtal för den elintensiva industrin för att ge den konkurrenskraftiga energipriser. Det finns ingen anledning, som jag ser det, att vi ska prisa ut vår viktigaste energinäring bara för att öka priserna i det statliga elproducerande bolaget.

Anf. 62 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Eftersom jag kommer från de trakter som jag gör, tror jag att jag förstår basindustrins villkor väldigt väl.

Jag ser gruvnäringen växa som aldrig förr, naturligtvis mycket tack vare den öppning av prospekteringen som den förra borgerliga regeringen genomförde. Nu ser vi gruvföretag från hela världen komma till Sverige för att undersöka vad vi har för råvaror, som i många fall också blir brytvärdiga. De exempel som nämns på investeringar är helt otroliga, till exempel 2 000 jobb i Pajalaregionen och den utveckling som vi såg i

Kiruna och Gällivare när man fann fyndigheterna där. Detta händer också på många andra ställen.

Skogsindustrin är lika viktig. Naturligtvis utsätts man nu för en tuff konkurrens, inte minst på grund av att dollarns värde har sjunkit. Men skogsindustrin har ändå en framtid, därför att dess råvara kommer att vara viktig också framöver.

När jag lyssnar till socialdemokrater, beroende på vilka det är som är här och debatterar, har jag väldigt svårt att få det att gå ihop. Ena gången är det ett gäng här som pratar om basindustrins stora betydelse. Basindustrin ska ha låga energipriser, de ska ha goda villkor och allt möjligt. Sedan går det bara några dagar tills jag får en ny interpellation som handlar om hur vi ska ha höga miljökrav och hur vi ska ha högre miljökrav och högre ambitioner i Sverige är vad man har utomlands.

När jag träffar svensk basindustri säger de så här till mig: Vi konkurrerar globalt. Om vi ska kunna klara att vara kvar i Sverige och i Europa måste vi ha villkor som är någorlunda likvärdiga med dem som våra konkurrensländer runt om i världen har.

Därför är Socialdemokraternas hållning så orimlig. Ni säger att vi ska minska koldioxidutsläppen med 40 procent och att vi ska göra det bara här i Sverige – ni har ännu inte redovisat någon handlingsplan som skulle leda till detta – medan vi säger: Låt oss ta 35 procent, varav 30 procent i Sverige, och sedan kan vi göra en del utomlands. Vi har dessutom en handlingsplan som är rätt tuff i sig för att åstadkomma detta. Vi säger också att vi måste få en global överenskommelse så att den svenska basindustrin kan ha samma spelregler som basindustrin i övriga Europa och i övriga världen.

Mina vänner, ni har dubbla budskap. Å ena sidan vill ni ha jättehöga miljöambitioner. Å andra sidan vill ni hålla er väl med svensk basindustri. Jag tror att det är den svenska regeringens balanserade hållning som gör att svensk basindustri känner större tilltro till oss när det gäller att leda det här landet.

Vad är det som krävs i svensk basindustri? Bland annat behövs det bättre utbildad arbetskraft. Det misslyckande som ni stått för när det gäller skolpolitiken är ju en av förklaringarna till att vi inte har välutbildad arbetskraft i dag. Nu gör vi reformer på det området, tack och lov. Det är inte mer av Amsutbildning som svensk basindustri vill ha, utan de vill dels ha kvalificerat folk som har fått en bra grund i grundskolan och gymnasieskolan, dels att det ska finnas en högre utbildning som passar deras behov.

Innovationspolitiken är viktig. Vi behöver bygga fler kluster koplade till svensk basindustri. Det är också den svenska regeringens ambition i forsknings- och innovationspropositionen som vi lägger fram i höst.

Långsiktig klimat- och energipolitik är också en sådan sak som är kopplad till globala villkor liksom infrastruktur, helt givet. Vi gjorde den enskilt största satsningen på mycket länge i en budget nu senast med 1,2 miljarder på skötsel och underhåll. Det fattades 100 miljarder i sossarnas gamla planer, och de påminde rätt mycket om sovjetiska femårsplaner, det vill säga otroligt höga ambitioner men inte motsvarande pengar.

Man säger att det var ett dukat bord. Ja, det var dukat med räkningar som var inskickade från alla håll och kanter i Sverige. Det är därför vi

också har en situation i dag där vi måste fylla på för att få en infrastruktur som fungerar i hela Sverige.

Anf. 63 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Maud Olofsson gör sin analys av det Sverige hon övertog hösten 2006. Jag måste bara för protokollets räkning konstatera att Maud Olofsson far med osanning.

Vi är en av Europas starkaste ekonomier. Vi har sjunkande arbetslöshet. Ni tog över i högkonjunktur. Staten har en välfylld kassa. Den här regeringen väljer att sänka skatterna med 65 miljarder. Det är klart att man kan bli fundersam när ministern står och skryter med en satsning på 1,8 miljarder på infrastruktur. Det behöver naturligtvis satsas mer. Det är därför vi har den här debatten.

Vi tycker att det är viktigt att man satsar både på arbetsmarknadspolitiska utbildningar och på den reguljära utbildningen. Satsningen på teknikcollege bland annat i Örebro län har varit en jätteviktig del. Det finns faktiskt en basindustri som efterfrågar inte bara gymnasiala utbildningar utan någonting mer.

Det man nu säger från den borgerliga regeringen är: Nej, utbildning är inte så viktigt. Hushållsnära tjänster är viktigt. Vi satsar ett par miljarder på det också.

Vi pratar om en industri som omsätter massor med pengar och bidrar till stora exportintäkter till Sverige. Det är klart att jag blir lite förvånad när jag inte får några svar på mina frågor, vad man egentligen vill göra konkret.

Om jag ska ta ett konkret exempel kan jag nämna att vi i fredags presenterade vårt besked för svensk fordonsindustri. Vi säger att ni är viktiga för Sverige, ni är viktiga för jobb, konkurrenskraft och forskning. Därför är vi beredda att satsa pengar på gemensamma fordonsforskningsprogram. När får industrin sådana besked av Maud Olofsson? Det undrar jag, herr talman. Det vore intressant att få reda på.

Jag tycker också att det är viktigt när man diskuterar infrastruktur-satsningar att säga att det faktiskt sker en överföring av kostnader på kommuner och landsting. Om kommuner och landsting ska överta satsningar på infrastruktur är det klart att de inte kommer att ha råd att satsa så mycket som de kanske måste göra på utbildning. På en mindre ort, Degerfors till exempel, där man nu diskuterar hur många skolor man kan behålla är det klart att man ställs inför väldigt tuffa beslut samtidigt som man har en industri som efterfrågar större satsningar på infrastruktur. Och de pengarna har inte den här kommunen i dag att bidra med själv. Det är därför jag tycker att det är viktigt att se helheten i politiken på både Åsa Torstenssons område och Maud Olofssons område, som vi nu diskuterar.

Jag tycker att det blir konstigt när vi får höra kritik från den borgerliga regeringens företrädare för att vi inte tar basindustrin på allvar. Det är precis det vi gör. Vi tar deras frågor på allvar. Jag har inte tagit som min uppgift att framföra deras synpunkter i alla frågor, det tänker jag inte göra, utan det jag efterfrågar är att vi har en bra politik som också ger möjlighet till nya jobb på de orter där basindustrin finns. Då krävs det också att regeringen gör någonting när det gäller näringspolitiken och inte bara pratar.

Herr talman! Jag skulle i alla fall vilja veta på vilket sätt basindustrin gynnas av att man drar ned på arbetsmarknadspolitiken. Jag skulle gärna vilja veta hur basindustrin kan gynnas av att man ställer lägre krav på dem som ska gå i gymnasiet i framtiden. Jag skulle också vilja veta hur basindustrin kan gynnas av att man sänker skatten och subventionerar hushållsnära tjänster. Jag kan inte se den kopplingen. Och jag skulle vilja veta hur regeringen ställer sig till de branschprogram som vi har tyckt vara viktiga. Det är en viktig näringspolitik för Sverige.

Anf. 64 BERIT HÖGMAN (s):

Herr talman! Jag tycker att det skulle vara bra om Maud Olofsson åtminstone försökte att svara på de frågor som vi tre ställer i den här interpellationsdebatten. Jag talade om ett framgångsrikt projekt, ett av de 16 bästa i Europa, nämligen Paper Province och det särskilda projektet för energieffektivisering.

Ni kan naturligtvis, precis som vi, välja att ta en del av Vattenfalls vinster till investering i exempelvis basindustrins energieffektivisering, om viljan finns. Vi konstaterar att viljan saknas.

De allra flesta kommuner med basindustri är kommuner som inte längre växer befolkningsmässigt. De allra flesta län, landsting eller regioner med mycket basindustri är inte heller de som befolkningsmässigt växer. Nu har regeringen fryst bidragen till den lokala och regionala nivån med hänvisning till att skatteintäkterna ökar. Det är visserligen sant. Men redan nästa år beräknar kommuner och landsting att gå back med 1 miljard. I ett sådant läge fortsätter regeringen att påstå att satsningar på näringslivet är någonting som ska ske lokalt och regionalt. Det innebär ju, precis som Eva-Lena Jansson sade att driften av en skola, en vårdcentral, ett sjukhus eller en kulturinstitution får ställas mot en nödvändig näringslivssatsning.

Att direktörer i Djursholm har fått kraftiga skattelättnader har ju inte inneburit bättre förutsättningar för forskning och utveckling inom Paper Province i Värmland. Är det verkligen så att den borgerliga regeringen nu har kommit på och bestämt att det är kommuner och landsting som ska ta ett större ansvar för näringslivspolitik och näringslivsutvecklingen? I sådana fall är det en gigantisk kursförändring mot tidigare inställning hos borgerliga regeringar.

Anf. 65 HANS STENBERG (s):

Herr talman! När man läser näringsministerns svar ser man att hon talar om behovet av kompetent arbetskraft i basindustrin. Jag skulle vilja veta hur regeringens neddragningar på komvux, på arbetsmarknadsutbildningen och färre högskoleplatser underlättar kompetensförsörjningen för basindustrin. För mig går det inte ihop.

Sedan förstår jag att näringsministern mycket hellre talar om gruvnäringen och gör en utflykt in i miljöpolitiken än att tala om hur man ska ge basindustrin konkurrenskraftiga energipriser.

När man hör Maud Olofssons utläggning om hur sakta vi ska minska koldioxidutsläppen i landet tycker jag att det känns som om man måste påminna om en sak. Den svenska elproduktionen är nästan helt fri från koldioxidutsläpp. Den består nästan helt och hållet av vattenkraft och kärnkraft. Varför den diskussionen ska in i det här förstår jag inte. Vi har

en ren och mycket billig elproduktion i Sverige som borde innebära att vi kunde ha Europas lägsta energipriser, möjligen med undantag för Island.

Men tyvärr verkar det som om näringsministern inte är villig att göra ett dugg för att åstadkomma den här nödvändiga förändringen för den svenska basindustrin. Jag tycker faktiskt att det är dags att näringsministern börjar kliva in i sin roll. Det är dags att lämna oppositionsrollen. Jag är faktiskt trött på att höra en minister som till 99 procent talar om vad socialdemokratiska regeringar har gjort och inte har gjort tidigare och inte vill tala om sin egen politik. Det är dags för det nu.

Anf. 66 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att när vi tillträdde fanns det 1 miljon människor i utanförskap. Socialdemokraterna må ha glömt detta. Det var 1 miljon människor som inte gick till jobbet en vanlig dag. 550 000 förtidspensionerade, varav många var unga, var det vi fick ta över.

I dag har vi minskat utanförskapet med 164 000 personer. Det är rekord i Sverige. Det är därför som människor nu ser att det kommer ökade skatteintäkter till kommunerna, vilket också gynnar Degerfors kommun. Ökade skatteintäkter till landstinget innebär hemma i mitt eget landsting plus 190 miljoner kronor. Det är den generella politik där människor är i arbete. Jag trodde att ett arbetarparti som Socialdemokraterna förstod att arbete är bra för ett samhälle, både för enskilda personer och för det gemensamma.

Att jag kritiserar er socialdemokrater när ni pratar med dubbla tungor är för att ni säger en sak när ni pratar basindustri men en helt annan sak när ni pratar klimatfrågor. När ni säger minus 40 procent när det gäller koldioxidutsläppen vill jag veta vad det innebär i ökade kostnader för svensk basindustri. Berätta det för mig! Berätta det för svenska folket! De måste få veta att er politik inte håller ihop. Ni säger en sak på det ena mötet och en helt annan sak på ett annat möte.

Sedan tror jag ju inte mina öron när jag hör Hans Stenberg börja prata om statlig prispolitik på energiområdet. Hans stenberg vet mycket väl att staten inte kan gå in och prissätta energin, för vi befinner oss i ett gemensamt arbete tillsammans med andra EU-länder. Vi kan inte subventionera olika industrigrenar. Däremot kan vi se till att energiinvesteringarna ökar, att överföringskapaciteten ökar och att vi får ökad konkurrens när det gäller energi. Det är ett bra sätt att se till det finns tillgång och också möjligheter att konkurrera på energimarknaden. Det är precis det som händer nu.

Utbildning för basindustrin är nyckeln, och tro inte annat än att den skolpolitik som ni ansvarade för, där eleverna inte fick tillräcklig kunskap, inte fick påverkan på svensk basindustri. Nu rustar vi skolan. Det är bättre lärarutbildning och mer kvalitet i skolan. Det är yrkes- och lärlingsutbildning tillsammans med högskoleförberedande utbildning. Det är mer kvalitet i den högre utbildningen. Det är forskning och innovation så att vi ligger i världsklass så att vi kan jobba tillsammans med svensk basindustri. Det är inte fler Amsätgärder som basindustrin efterfrågar. Inget av företagen efterfrågar det. Man efterfrågar bra skola och bra högre utbildning så att man kan få kvalificerad arbetskraft.

Till sist vill jag säga att svensk skogsindustri, svensk gruvindustri och annan basindustri är otroligt viktigt för oss. Jag tror att man inom industrin ser att de generella åtgärder som vi genomför, som skapar långsiktighet och stabilitet, där vi förstår att de agerar på en global marknad och måste ha global konkurrenskraft, är viktiga för svensk basindustri. Vi har gemensamma program för basindustrin, riktat mot miljöområdet, riktat mot energieffektivisering. På det sättet finns vi i ett nära samarbete med svensk basindustri – och inte bara, vill jag säga, med svensk bil- och fordonsindustri utan med många delar av svensk basindustri.

Jag hoppas naturligtvis att vi också, genom skogsnäringen, kan få en ökad produktion när det gäller energi, en effektivare skogsanvändning som gör att råvarorna räcker till fler saker. Det har vi också lagt fram en skogsproposition om, som precis finns på riksdagens bord. Det finns många fina åtgärder som leder till att vi får en bättre utveckling. Det är klart att svensk basindustri är otroligt viktig för Sverige – också för många andra småföretag. Den generella företagspolitik som vi genomför är en god hävstång för att de också ska kunna vara här i Sverige framöver.

Anf. 67 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Arbetslöshetsstatistiken ska väl egentligen inte dras här, men jag kan hålla med Maud Olofsson om en sak. Arbetslösheten har gått ned i vissa kommuner. Det gäller till exempel Degerfors kommun, där Outokumpu nu har satsat 1,8 miljarder för att öka sin verksamhet. Men det man också ska veta är att socialbidragen har ökat. Kostnaden för socialbidrag och försörjningsstöd har ökat i Degerfors kommun. Mycket tyder på att väldigt många av dem som har blivit utkastade från a-kassan, fått en lägre ersättning, nu tvingas ta försörjningsstöd för att komplettera sin inkomst för att över huvud taget uppnå drägliga levnadsvillkor. Det tror jag inte att man ska glömma när man pratar om de här frågorna.

Jag tycker att det är viktigt att vi diskuterar förutsättningarna för basindustrin och ser vad man kan göra. Jag upplevde faktiskt inte att jag fick svar från näringsministern den här gången heller. Socialdemokraterna har till exempel sagt så här till svensk fordonsindustri: Ni är viktiga för Sverige, för jobb, konkurrenskraft och forskning. Därför är vi beredda att satsa pengar på ett gemensamt fordonsforskningsprogram. Då är min fråga: När får industrin det beskedet av Maud Olofsson? Det tycker jag var en ganska enkel fråga, herr talman. Jag hoppades att jag skulle få svar på den.

Jag och Hans Stenberg ställde dessutom frågan: Hur kan basindustrin tjäna på att man drar ned på komvux, att man försämrar den svenska grundskolan och att man minskar satsningarna på högskolan? Hur kan basindustrin tjäna på det? Hur kan man tjäna på att det inte finns arbetsmarknadspolitiska utbildningar, till exempel kvalificerade utbildningar? Hur kan basindustrin tjäna på det? Och hur kan det vara bra för kommunerna att de ska överta den näringspolitiska verksamheten när Maud Olofsson uppenbarligen har abdikerat. Det skulle jag vilja ha svar på, herr talman.

Anf. 68 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Vad svensk basindustri behöver är god infrastruktur. Då duger det inte att göra som Socialdemokraterna gör; att inte finansiera alla de löften som man gav under den förra regeringens tid. Nu måste vi steg för steg återupprätta förtroendet för svensk infrastrukturpolitik. Det första steget togs i höstas: 1,2 miljarder kronor till skötsel och underhåll. Vi kommer att återkomma med en infrastrukturproposition till hösten, och en närtidssatsning. Det återstår en hel del att göra för att städa det bord som Socialdemokraterna lämnade efter sig med minus 100 miljarder.

Det andra handlar om kompetensförsörjning. Vi förbättrar nu grundskolan. Vi ser till att barnen lär sig det de ska lära sig i skolan. Vi har kvalitet i främsta rummet. Vi har bättre lärarutbildning, uppföljning av kunskapsnivåer och högre kvalitet. Vi har lärlings- och yrkesutbildning som anpassas efter att elever är olika och efter att också företag ställer olika krav. Vi höjer kvaliteten på universitet och högskolor. Tidigare siktade man bara på antalet platser. Nu siktar vi på kvalitet.

Det som vi också ser till att leverera är en långsiktig energi- och klimatpolitik som står i samklang med övriga världen så att inte vår svenska basindustri får andra villkor än basindustrin i andra delar av världen. De behöver likvärdiga villkor. De behöver bra konkurrenskraft. Vi ser till att vi får intäkter i form av skattebetalare, det vill säga att fler människor kommer i arbete. 164 000 fler i arbete, 164 000 färre i utanförskap – det är resultatet av regeringens politik. Jag är otroligt stolt över att vi kan säga till alla dem som stått utanför, de 164 000, att vi steg för steg kommer att fortsätta det här arbetet. Se alla dessa 164 000 som nu kan försörja sig själva, som kan bidra till det svenska folkhushållet! Jag tycker att det är en fantastisk insats, och jag tror att svensk basindustri är väldigt glad över att det äntligen finns en regering som tar sysselsättningsfrågan på allvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:553 om förbättrad tolkservice för döva, hörselskadade och döva med synskada

Anf. 69 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Maria Kornevik Jakobsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra och trygga tillgången till tolkar för gruppen döva, hörselskadade och döva personer med synskada så att de, i likhet med alla människor, kan ta del av samhällslivet.

I den nationella handlingsplanen för handikappolitiken *Från patient till medborgare* slås det fast att personer med funktionshinder ska ha samma möjligheter som andra att delta i samhället (prop. 1999/2000:79). Övergripande gäller principen om lika rättigheter, vilket betyder att individens behov måste ligga till grund för samhällsplaneringen och att alla resurser måste användas på ett sådant sätt att det ger varje individ lika möjligheter att delta i samhället. Varje samhällssektor ska därför utforma och bedriva sin verksamhet så att den blir tillgänglig för alla medborgare, inklusive personer med funktionsnedsättning. Kostnader för de nödvän-

diga anpassningsåtgärderna ska finansieras inom ramen för den ordinarie verksamheten enligt den så kallade ansvars- och finansieringsprincipen.

När det handlar om myndighetsutövning finns bestämmelser om anlåtande av tolk i förvaltningslagen (1986:223).

Enligt förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga kan ekonomiskt stöd ges till kostnader med högst 50 000 kronor per år för tolk åt barn- domsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade som tar del av utbildning inom ett företag. Vidare kan i vissa fall stöd till personligt biträde lämnas med högst 50 000 kronor per år till en arbetsgivare eller den som har kostnaden för biträdet. Till företagare som har funktionshinder som medför stora kommunikationssvårigheter får ekonomiskt stöd lämnas med högst 100 000 kronor per år.

Därutöver har landstinget en skyldighet att enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) erbjuda dem som är bosatta inom landstinget, eller som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas där, tolktjänst för vardagstolkning för barn- domsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Genom denna lagstadgade skyldighet att erbjuda tolk har riksdagen gett denna grupp en starkare rätt till tolk för teckenspråkiga än för andra personer med annat språk än svenska.

I betänkandet *Översyn av teckenspråkets ställning* (SOU 2006:54) uppmärksammades att gränserna är oklara mellan vad som ingår i den vardagstolkning som landstingen ska erbjuda och finansiera och den tolkning som annan huvudman ska ansvara för och finansiera. Regeringen har därför gett ett uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga hur bestämmelsen i 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) tillämpas samt tydliggöra vad som ingår i den vardagstolkning som landstinget ska erbjuda. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2008. Exempel på gränsdragningsproblem är bland annat när det handlar om tolk i arbetslivet, insatsen ledsagarservice enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och om ett tolkuppsdrag är en följd av myndighetsutövning eller om det faller under vardagstolkningen.

Regeringen har även från och med årsskiftet infört en ny fördelningsmodell av statsbidraget till landstingens tolktjänst. Den nya fördelningsmodellen tar i högre grad hänsyn till landstingens faktiska kostnader för tolkverksamheten eftersom det har visat sig att statsbidragets andel av totalkostnaden varierar väsentligt mellan landstingen. Den nya fördelningsmodellen införs successivt under tre års tid.

Anf. 70 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka Maria Larsson för svaret.

Det är mycket bra att man i betänkandet *Översyn av teckenspråkets ställning* har uppmärksammat att gränserna är oklara mellan vad som ingår i den vardagstolkning som landstinget ska erbjuda och finansiera och den tolkning som annan huvudman ska ansvara för och finansiera. Det är också mycket bra, precis som Maria Larsson sade, att det nu har kommit en ny fördelningsmodell för statsbidraget.

Det finns i dag ca 10 000 personer i Sverige som är födda döva, barn- domsdöva, och har teckenspråk som sitt förstaspråk. Ytterligare 20 000 personer använder teckenspråk. Det är en relativt liten grupp som inte

bråkar och skriker för att få sina rättigheter tillgodosedda. Många lever i dag i ett helt onödigt utanförskap. Därför är det bra att regeringen är på gång för att åtgärda detta. Men det är en rätt lång väg kvar att gå.

Herr talman! För att teckenspråkiga döva, hörselskadade och dövblinda ska kunna fungera i arbetslivet är det viktigt att de får den tolkservice som är nödvändig. Tolk på arbetsplatsen ingår i vardagstolkningen och finansieras av landstingen med max 20 timmar per månad. Därutöver ska arbetsgivaren stå för kostnaden. Arbetsgivaren ska stå för kostnaden! Eftersom det blir kostsamt för den enskilde arbetsgivaren blir konsekvenserna att teckenspråkiga arbetstagare inte har samma möjlighet att delta i konferenser, fortbildningar och utbildningar knutna till arbetet. De ställs utanför och får svårt att avancera på arbetsplatsen, och de hänger inte med i löneutvecklingen – om de får ett arbete.

Allt fler döva vill starta egna företag men har mycket begränsade möjligheter att få den tolkservice som är nödvändig för att de ska kunna driva företaget. Teckenspråkiga egna företagare har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden eftersom de själva får stå för de tolkkostnader som överskrider de medel som beviljas av Ams. Döva med goda affärsidéer som försöker driva egna företag har blivit tvungna att ge upp eftersom de inte får den hjälp de måste ha.

Jag kan nämna ett exempel. Ett dövt par som driver ett eget mindre företag hade anmält sig till en utbildning för egna företagare. De hade beställt tolk ett helt år i förväg för kurstillfällen en gång per vecka. De har inte beviljats tolk. Först nu ett år efter har de beviljats tolk vid *ett* kurstillfälle. Alltså har de missat en för dem mycket viktig utbildning.

Kan minister Maria Larsson utveckla sin syn, och vår syn, på dövas möjligheter att ha ett arbete och driva ett företag?

Anf. 71 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Först vill jag säga ett tack till Maria Kornevik Jakobsen som har aktualiserat en viktig fråga. Och sedan vill jag tacka minister Maria Larsson för svaret.

Under förra mandatperioden ställde jag två liknande interpellationer. Då hade jag en känsla av att det jag ville säga inte riktigt gick fram till berörda statsråd. Det berodde inte på nedsatt hörsel från de svarandes sida utan snarare på att de inte ville lyssna och ta emot mina argument för att förbättra situationen för hörselskadade döva.

Nu har vi fått en regering som verkar bry sig mer om de personer som har någon form av funktionsnedsättning. Vi ser fram emot kloka beslut som minskar deras utanförskap i samhället.

De flesta av oss har mött eller kommer att möta någon person som är döv. Den personen har rätt att bli bemött på ett korrekt sätt. Genom närvaron av en tolk kan vi samtala, och då ska vi inte tala till tolken utan genom tolken. En väl utbyggd tolkservice är en självklarhet i ett välfärdsland, men så är inte alltid fallet här i Sverige.

Låt mig få lyfta fram ett exempel från mitt prästyrke. En älskad mormor dör. På begravningsgudstjänsten finns det dövtolk närvarande som tolkar allt, inklusive sånger och psalmer. Jag noterar att barnbarnet, som är dövt, följer med i vad som händer. Men vid minnesstunden efteråt har inte landstinget resurser att bidra med tolk, och då är han utestängd.

Ett annat exempel är behovet av tolkar efter kontorstid på kvällar eller helger. Då gäller det att vara ute i god tid. Men allt kan inte förutses. Med en veckas varsel kan det bli föräldramöte för en skolklass, och den döva pappan kan inte gå dit eftersom det inte finns en tolk tillgänglig. Han avstår från att gå dit. Om han går dit får han sitta där och titta utan att vara delaktig.

Herr talman! Eftersom Maria Larsson är folkhälsominister vill jag lyfta fram en grupp döva som har det extra svårt. Jag tänker på alla dem som drabbas av psykisk ohälsa. De har små möjligheter att få behandling. Det saknas psykologer och psykiatrer som kan kommunicera obehindrat på teckenspråk. Det finns inte heller några behandlingshem för döva ungdomar. Det behövs både barnpsykiatriska utredningsplatser och behandlingshem med goda kunskaper om dövas situation och teckenspråk som kommunikationskompetens. Erfarenheter visar att socialförvaltningar har svårt att erbjuda åtgärder som räcker när det gäller både teckenspråks- och specialkompetens. Ärenden avslutas alltför ofta utan att någon hjälp kan erbjudas.

Vi vet att vår nuvarande regering har gjort och kommer att göra stora satsningar just på psykiatrin. Det är mycket bra. Är Maria Larsson beredd att verka för att dessa stora satsningar på psykiatrin också ska innefatta döva med psykisk ohälsa?

Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är fantastiskt att vi har teckenspråkstolkning uppe på läktaren. Det är så fantastiskt att få det språket också.

Jag besökte Mo Gärd för några månader sedan och var med om en invigning av en skulptur. Det är en fantastisk verksamhet som berör på djupet när man ser hur fint mycket fungerar, men man ser naturligtvis också de stora behoven.

Interpellanten och meddebattören tar upp flera viktiga frågeställningar.

Ytterst handlar det om precis det som stadgas, nämligen möjligheten till delaktighet, inte bara i samhällsliv utan också i arbetsliv. Det är någonting som vi i regeringen pläderar väldigt mycket för, och där vi har gjort en del. Men min övertygelse är att mer behövs.

Jag blir naturligtvis väldigt glad när jag ser siffrorna som gäller nystartsjobben, en åtgärd som vi vidtog för att sänka trösklarna till arbetslivet som har vuxit sig väldigt höga för personer med funktionsnedsättning. Siffrorna visar att 13 procent av nystartsjobben ändå har gått till personer med funktionsnedsättning. Det tycker jag är väldigt glädjande siffror, även om väldigt mycket mer behövs.

Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och jag har till och från samtal om just hur vi ska kunna sänka trösklarna ännu mer för att fler ska kunna komma in på arbetsmarknaden och få möjlighet till ett arbetsliv där man naturligtvis ingår i en arbetsgemenskap, där man kan känna delaktighet och tillhörighet och att den kompetens som man är bärare av ska kunna användas på ett bra sätt. Det är en angelägen uppgift, och där har jag inte alla svar i dag. Men tro mig, det är ett arbete som pågår kontinuerligt och som vi känner är väldigt prioriterat och viktigt. Naturligtvis inkluderar jag också möjligheten till eget företagande i detta.

Vi har försökt påbörja ett arbete för att förbättra möjligheterna för döva och hörselskadade att kunna bli delaktiga genom att de faktiskt får tillgång till en tolk. Vi vet alla att språket är nerven till relationer med andra människor och till kommunikation på olika plan. Avsaknaden av möjligheter att kommunicera hör naturligtvis också intimt samman med risken för att få en psykisk ohälsa. Kommunikationen är grunden för delaktigheten och för väldigt mycket av meningsfullheten i tillvaron och måste vara väl fungerande.

Låt mig säga att den förra borgerliga regeringen 1992 lade fram propositionen *Stöd och service till vissa funktionshindrade*. Det blev väldigt mycket siffror när jag läste mitt interpellationssvar, och jag ber om ursäkt för det. Men i de formella texterna måste man hela tiden hänvisa till den exakta lagstiftningen, och då blir det så där tråkiga svar. Men det var en viktig proposition som vi lade fram. Där sade vi också att vardagstolkningen skulle vidgas och innefatta tolk i arbetslivet, vid nyanställning, vid introduktion och vid utbildning inom företag. Då ansåg vi också att tolktjänst som man kan erhålla vid daglig verksamhet enligt LSS skulle betraktas som vardagstolkning. Men det slogs också fast i denna proposition att det inte är möjligt att i varje detalj avgränsa vardagstolkningen, utan vi förutsatte då att landstingen i sin praktiska verksamhet skulle ge detta en innebörd. I dag kan vi väl säga att det inte har fungerat som vi vid den tiden då lagstiftningen trädde i kraft trodde att det skulle fungera.

Jag ska be att få återkomma till detta i nästa inlägg.

Anf. 73 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Herr talman! Det är inte bara på läktaren som vi har teckentolk, utan det är faktiskt första gången som jag på tv-skärmen ser en liten ruta med en teckentolk som egentligen alltid skulle finnas där.

Som vi känner till vill regeringen satsa på kommunal och fristående utbildning. Vi vill satsa på all utbildning. Men tyvärr är detta också ett annat område där döva, hörselskadade och döva med synskada drabbas.

Landstingen står för tolkkostnader i samband med utbildning. För studier på universitet och högskolor och folkhögskolor finns särskilda medel avsatta för teckenspråkstolk. Inom övriga utbildningsformer, till exempel komvux gäller helt andra regler, och där är det upp till varje kommun att avgöra om de har råd att bevilja tolk. Och för privata utbildningar saknas det helt kostnadstäckning.

Jag kan börja med att berätta om en kille vars högsta dröm var att utbilda sig till trädgårdsmästare. För att bli behörig att söka till denna kommunala utbildning läste han upp sina betyg och slet med det. Han lyckades och blev antagen till utbildningen. Man kan förstå hur lycklig han var. Men när skolan fick veta att han var döv och behövde tolk avvisades han. Utbildningen skulle starta våren 2007, men han fick aldrig börja. I dag är han tyvärr arbetslös.

Jag kan nämna några andra exempel på privata utbildningar. Det var två döva flickor som hade blivit antagna till en coachutbildning. De kunde inte genomföra den därför att ingen huvudman åtog sig kostnaden för tolkar. Detta var ett viktigt arbetstillfälle för dem. Men de var döva, och de fick inte denna möjlighet.

En döv pojke i södra Sverige sökte och antogs till en massageutbildning anordnad av en privat utbildningsanordnare. Han beviljades tolk via

Ams för det första året, men sedan var det stopp. Ingen ville betala tolk för hans fortsatta studier, och han vara nära att avbryta sin utbildning. Men ibland finns det vardagshjältar. Rektorn på skolan, Sveriges Dövas Riksförbund och pojken själv lyckades pussla ihop ekonomin, vilket gjorde att pojken fick en tolk och kunde fortsätta sin utbildning.

Listan över döva personer som nekas tolk är oändligt lång. Jag undrar hur Maria Larsson ser på de dövas möjligheter att få en önskad utbildning och precis som alla andra medborgare få sina önskningar och livsverk uppfyllda.

Anf. 74 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! År 2010 ska vi ha ett samhälle tillgängligt för alla. Vi vet att vägen dit är lång. Det är många små bitar som måste passa in för att det ska bli så.

En viktig bit är tillgången till vardagstolkning. Nu ska vi äntligen, enligt ministern, få klarhet i vad som ingår i begreppet vardagstolkning. Det är ett vitt begrepp. Det kan inrymma mycket. Jag vill avslutningsvis påminna om en motion som jag har väckt och där jag tar upp den allvarliga bristen på borgerliga vigsselförrättare som kan teckenspråk. Här är Svenska kyrkan ett föredöme. Vi har många teckenspråkskunniga präster som kan förrätta vigsel, men det finns väldigt få borgerliga vigsselförrättare med teckenspråkskunskaper.

I Hörselskadades Riksförbunds broschyr står följande:

Vi river ljudbarriärerna. Ingen människa är en ö. Vi behöver alla känna oss delaktiga – i familjen, på jobbet, i skolan, i samhället. Alltså behöver vi kommunicera oavsett hörsel. Riv barriärerna. Öppna dörrarna.

Det tycker jag att denna debatt har visat.

Anf. 75 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Vi måste naturligtvis ha ett system som blir väl fungerande. Jag påbörjade en liten historisk exposé i mitt förra inlägg där jag tydligt ville visa på den lagstiftning som från början lades på plats, där vardagstolkning var ett begrepp som då skulle hanteras av landstingen i deras praktiska verksamhet. Det var där man skulle ge den en reell innebörd. Det skulle innebära att döva med flera grupper skulle få sina grundläggande behov av tolktjänster tillgodosedda, och det fanns ingen övre eller nedre gräns för hur pass omfattande vardagstolkningen i framför allt arbetslivet skulle vara.

I interpellationssvaret som jag har läst upp står det att också andra än arbetsgivaren kan få stöd till personligt biträde. Dessa andra kan till exempel vara en anordnare för ett arbetsmarknadspolitiskt program. Det kan vara en arbetslivsinriktad rehabilitering eller en praktisk arbetslivsorientering.

Från statens sida anslogs 75 miljoner kronor per år som har gått till sjukvårdshuvudmännen som ett stöd. Så småningom har vi sett att det som landstingen bidrar med själva varierar väldigt mycket från landsting till landsting.

Det här bidraget från statens sida var inte på något sätt tänkt att täcka verksamheten utan skulle ses som ett bidrag för att stimulera landstingen att utveckla sin tolkverksamhet.

Landstingen har hanterat detta olika och uppenbarligen tolkat det olika. Det är anledningen till att vi från och med 2008 förändrar fördelningsmodellen så att den tar hänsyn till landstingens faktiska kostnader. De som har mycket tolkverksamhet ska ha ett större bidrag.

Det är naturligtvis helt otillständigt, tycker jag när jag får signaler från handikapprörelsen, att man nekas tolk med hänvisning till att pengarna har tagit slut hos landstingen. Att statsbidraget skulle täcka tolkverksamheten hos landstingen är en tolkning som aldrig har funnits utskrivna, utan landstingens skyldighet är att erbjuda en tolktjänst för vardagstolkning. Detta regleras i hälso- och sjukvårdslagen.

Det finns dock olika tolkningar av vad begreppet vardagstolkning ska inrymma. Det har vi sett, och det är anledningen till att vi nu också har gett uppdraget till Socialstyrelsen att kartlägga hur situationen ser ut i dag. De ska också tydliggöra vad som ska ingå i den vardagstolkning som landstingen ska erbjuda.

Det här uppdraget kräver dels att man går igenom tidigare utredningar på området. Kunskapen om att det såg ut så här fick vi bland annat via Teckensspråkutredningen. Det är också viktigt att Socialstyrelsen som har fått uppdraget har möjlighet och tid att ta kontakt med brukarorganisationer, med tolkcentraler eller med andra berörda så att vi får en bra kartläggning och en bra nulägesituation. Därefter ska man också lägga fram förslag på hur begreppet vardagstolkning kan specificeras.

Jag tror att detta är väldigt angeläget och att vi här kan få ett klarläggande som också kan skapa betydligt bättre förutsättningar för att få en fungerande vardagstolkning i de livssituationer där en sådan ska finnas på plats.

Anf. 76 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Herr talman! Barnen vill vi alltid värna om i alla sammanhang. I just den här gruppen är det kanske barnen som är mest utsatta. Det gäller både hörande barn till döva föräldrar och de barn som själva har en hörselskada.

Jag kan berätta om en döv flicka vars största intresse är ridning. Hon skulle börja på ridskola. Hon beviljades tolk endast för fem ridlektioner på hela terminen och kunde inte börja eftersom hon inte hade chans att tillgodogöra sig ridinstruktionerna.

Ett par döva föräldrar här i Stockholm anmälde sig och sina bebisar till babysim. De beviljades inte tolk. Det förstår ju alla att det inte är så enkelt då.

En förälder ville att hennes femåriga dotter skulle gå på simskola på sommaren men nekades tolk. Flickan kunde därför inte gå på simskolan.

Det finns många fler exempel. Jag har själv varit med på ett möte där ett barn fick tolka. Den gossen var nog inte mer än sex år men fick tolka för sina föräldrar. Det här är ett litet tag sedan, och jag hoppas att det har ändrat sig.

Precis som Lars-Ivar Ericson sade kan livet ibland komma emellan. Det går fort, saker sker hastigt. Man kanske inte har fem, sex, sju eller tio veckor på sig, utan livet kommer emellan. Uppe i Norrland var det en döv person som vid två tillfällen tätt efter varandra nekades tolk under begravningen av nära släktingar.

Jag vet att Maria Larsson, om jag har hört rätt och det tror jag att jag har gjort, också har ambitionen att det inte ska vara på det här viset.

Herr talman! Jag skulle vilja avsluta med en önskan om en utredning som ser över hela tolkverksamheten och som ser till helheten, för det spretar väldigt. Vi får inte glömma att vi politiker lever i visioner, medan övriga medborgare lever ute i verkligheten!

Anf. 77 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Min ambition är verkligen att finnas ute i verkligheten och möta människor med olika behov, och det är behoven som måste vara utgångspunkten för hur vi organiserar samhället och stödinsatserna.

Både interpellanten och meddebattören har delgett väldigt många berättelser och exempel på hur illa det kan fungera när det är som sämst. Det finns naturligtvis skäl att titta över detta så att vi kan få en fungerande verksamhet. Det är anledningen till att utredningen nu ska göras där vi tydligt kan identifiera hur det ser ut i dag men också klargöra för landstingen vad begreppet vardagstolkning ska innebära.

Behoven ska vara utgångspunkten, och att trygga tillgången genom att se till behoven har också varit utgångspunkten för att göra denna förändring i statsbidragssystemet. De landsting som är duktiga och som kan tillgodose behov ska också ha mer av det statliga bidraget. Men vi ska naturligtvis också klargöra för landstingen att detta är deras uppgift enligt hälso- och sjukvårdslagen och att de statliga pengar som vi kanaliserar är till för att utveckla verksamheten.

Det här får vara det första steget, och den kartläggningen ska vara klar den 31 december 2008. Sedan får vi säkert anledning att återkomma till det.

När det gäller Teckensspråksutredningen i stort berör den ett stort antal departement där vi har haft en fördelning av uppgifterna via en statssekreterargrupp mellan olika berörda departement för att all materia som kom i den utredningen också ska tas om hand. Det ska göras på respektive departement.

Med detta vill jag tacka så mycket för debatten, diskussionen och samtalet kring dessa väldigt viktiga frågor där det bara finns möjlighet att göra verksamheten bättre. Jag tycker att vi har påbörjat det arbetet, både med förändringen av statsbidragssystemet och med den översyn som nu ska göras.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2007/08:556 om oberoende mellanhand för införande av alkohol från annat EU-land

Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig hur jag agerar för att minska införselkvoterna av alkohol från EU och hur jag agerar för att möjligheten för oberoende mellanhand – privata ombud – inte ska kunna öka införseln av alkohol från EU ytterligare.

Regeringen ser en mycket viktig uppgift i att minska alkoholens skadeverkningar genom en restriktiv alkoholpolitik. Det behövs åtgärder för en minskad total konsumtion av alkohol tillsammans med åtgärder som motverkar ett skadligt dryckesbeteende. På så sätt kan vi motverka våldsbrott och övergrepp, minska sociala problem och förbättra folkhälsan.

Den typ av åtgärder som präglar svensk nationell alkoholpolitik – statligt detaljhandelsmonopol, höga priser, åldersgränser för att köpa alkohol och begränsade öppettider – är effektiva medel för att hålla nere alkoholskadorna. Sverige har utifrån svenska erfarenheter intagit en restriktiv hållning inom EU-samarbetet i alkoholpolitiska frågor.

Jag delar uppfattningen att de så kallade indikativa nivåer som utgör en måttstock för hur mycket alkohol en enskild person kan föra med sig över gränsen utan att behöva erlagga skatt i Sverige är orimligt höga. Sverige fortsätter argumentera för att de ska sänkas. Vi försöker på olika sätt att öka förståelsen inom EU för de problem som den stora införseln av alkohol skapar både i Sverige och i andra länder. Målet är att få acceptans för synsättet att det krävs åtgärder också på EU-nivå för att komma till rätta med dessa problem.

Den svenska politiken har haft framgångar. Vi har fått ökad förståelse för vårt synsätt, men det har inte varit utan hårt arbete och utmaningar. En sådan utmaning är de domar från EG-domstolen, bland annat det så kallade Rosengrensmålet. Av domarna framgår att det svenska förbudet mot att privatpersoner importerar spritdrycker, vin och starköl måste anpassas till vad som gäller enligt EG-rätten. Regeringen har därför beslutat om en proposition för att EU-anpassa svensk alkohollagstiftning.

Det är ett faktum att Tullverket, efter Rosengrensmålets avgörande, gjorde bedömningen att privatinförsel genom ombud inom EG-området inte längre kunde betraktas som illegal. Praktiskt har alltså privatinförseln via ombud varit möjlig sedan EG-domen föll. De nya möjligheterna för privatpersoner har dock inte nyttjats i någon större utsträckning. Att döma av en frågeundersökning som gjorts tycks antalet Internetbeställningar i vart fall inte ha ökat under år 2007. I Finland har dessa möjligheter att via mellanhand föra in alkohol funnits sedan deras EU-inträde, vilket inte utnyttjats nämnvärt.

Det är viktigt att notera att alkoholskatt ska erläggas vid den typ av införsel som genom detta lagförslag föreslås bli tillåten. Vid privatinförsel där köparen inte själv medföljer transporten som resande ska en blankett skickas i original till Skatteverket. I blanketten, som ska undertecknas av köparen, anges bland annat namn och personnummer på mottagaren, transportör och varubeskrivning. Köparen ska också ställa säkerhet för betalningen av skatten och, inom fem dagar efter det att varorna införts, deklarerar dessa. Det bör även poängteras att det inte är tillåtet att som ombud sälja vidare till någon. Fortsatt detaljhandelsmonopol råder i Sverige.

Det kan inte uteslutas att det finns anledning att återkomma till andra lagstiftningsfrågor, vilket vi också anger i propositionen. Regeringen kommer alltså att noga följa utvecklingen på området. Regeringen avser bland annat att undersöka möjligheterna att förbättra sanktionsmöjligheterna i annan lagstiftning än alkohollagen.

Vi ser en viktig uppgift framför oss när det gäller att driva en alkoholpolitik inom EU som värnar folkhälsan. En särskild fråga som vi ska lägga kraft på inom EU-samarbetet är att verka för att de kontrollmekanismer som finns inom EU när det gäller skatteuttag vid alkoholförsel ska vara effektiva.

Anf. 79 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag måste trots allt börja med att tacka Maria Larsson för svaret. Jag förstår att Maria Larsson har vinnlagt sig om att den här gången skriva ett så långt och utförligt svar som möjligt för att dölja det negativa förslaget om införandet av oberoende mellanhand, i relation till en i övrigt restriktiv alkoholpolitik som Sverige försöker upprätthålla.

Jag har tidigare tackat folkhälsominister Maria Larsson, för jag har tyckt att det har varit bra att det just är hon som är ansvarig minister för folkhälsofrågorna, vilket på något sätt säkerställer en fortsatt restriktiv alkoholpolitik i regeringens politik. Tyvärr får jag väl äta upp det nu. Det är inte bara jag som i så fall får göra det. Många av Maria Larssons egna partikamrater, nykterhetsrörelsen, tull och Systembolaget tycker att det är ett kraftigt avsteg från den inriktning som Maria Larsson har redovisat i sitt ansvar för ökad folkhälsa och för en fortsatt restriktiv alkoholpolitik.

Vi är överens om att det är enorma skadeverkningar som en följd av de redan generösa införselkvoterna och de indikativa nivåerna. Det har varit en negativ utveckling på alkoholområdet i Sverige sedan EU-inträdet 1995, och alkoholkonsumtionen har ökat med över 30 procent på grund av ökad tillgänglighet. Tillgängligheten är en avgörande fråga för att fortsätta upprätthålla en stark folkhälsa, minska alkoholkonsumtionen och därmed minska alkoholskadorna. Vi har inom ramen för totalkonsumtionsmodellen varit överens om att bearbeta tillgängligheten.

Nu föreslår Maria Larsson som ansvarig minister i en proposition att vi ska öka tillgängligheten, och hon går längre än vad EG-rätten kräver. EG-rätten kräver att vi ska anpassa vår lagstiftning enligt den så kallade Rosengrensdomen gällande Internethandel. Vi måste anpassa vår lagstiftning till den. Därmed ska det finnas möjlighet att den alkohol som handlas via Internet ska transporteras till Sverige. Det ska anpassas i lagstiftningen. Därmed slås fast att det krävs yrkesmässig befordran.

Här har det funnits en utredare som har bedömt att längre än så behöver Sverige inte gå. Men döm om vår förvåning när Maria Larsson som ansvarig folkhälsominister föreslår att Sverige ska gå längre och införa någonting som heter oberoende mellanhand, ett privat ombud som kan föra in alkohol utöver vad införselkvoterna anger. Det kommer att öka tillgängligheten. Införselkvoterna kommer i praktiken att öka. Vi kommer att få en ökad tillgänglighet i Sverige.

Vi har tillräckligt med problem att hantera den införsel som finns i dag. Dessutom har vi redan ett olöst problem. Hur ska den svenska punktskattefrågan lösas gällande det som införs via Internethandeln? Det är en definitivt viktigare fråga att anpassa det.

Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Ett långt svar – ja, jag brukar ofta skriva långa svar. Jag tycker att när riksdagsledamöter interPELLERAR i olika frågor förtjänar de att få utförliga och bra svar som är så heltäckande som möjligt. Det är

faktiskt en princip som jag alltid tillämpar. Det beror inte på att jag har något att dölja. Jag vet inte, men Egon Frid kanske har sinne för dramatik eftersom han utmålat det på detta sätt. Det är ett helt normalt förfarande. Dessutom har jag absolut ingenting att dölja i den här frågan.

Visst hade både Egon Frid och jag kunnat leva ett bättre liv utan Rosengrensdomen, men den har fallit, och den har vi att förhålla oss till. Därför tillsatte vi en utredning för att skyndsamt kunna göra den anpassning i lagstiftningen som är nödvändig när en dom har fallit och när det måste tillgå skyndsamt.

Alldeles i vanlig ordning hade vi ett remissförfarande angående det utredningsförslaget. Remissförfarandet sker, jag vet inte vad Egon Frid anser om det, för att remissinstanser ska kunna komplettera och förbättra förslaget. Det som var väldigt tydligt i remissförfarandet var att alla de som hade juridisk kompetens menade att det inte var tillräckligt att skriva ”yrkesmässig trafik” utan att också, precis som det står i domen, ”oberoende mellanhand” måste finnas med. Annars riskerade vi de skadeståndskrav som EG-domen skulle föranleda.

Här har vi gjort en så noggrann juridisk kontroll som det bara är möjligt. Det vet också nykterhetsrörelsen om. Den samlade juridiska bedömningen är att det är ofrånkomligt att skriva både-och. Yrkesmässig befordran och oberoende mellanhand är bägge att betrakta som kommersiella transporter enligt cirkulationsdirektivet. Det innebär att samma förhållande gäller för yrkesmässig befordran som för oberoende mellanhand när det till exempel handlar om att anmäla och betala skatt och det ska finnas ett ledsagningsdokument. Har man inte anmält varorna på förhand och säkerställt att det ska betalas skatt riskerar man att påföras transporttillägg i bägge de här fallen, både som oberoende mellanhand och som yrkesmässig transportör. Det är ingen som helst skillnad. Det är 20 procent av skatten på varorna.

På samma sätt är det möjligt att man får straff för smuggling om man inte kan uppge vem som ska ha varorna, oavsett om man är oberoende mellanhand eller yrkesmässig transportör. De är att betrakta som exakt lika i juridisk mening.

Det här är vi väldigt tydliga med. Skatt ska påföras, skatt ska erläggas, och det är en uppgift som Skatteverket tar på väldigt stort allvar. Där använder man sig av utländska källor, och naturligtvis samarbetar man på ett bra sätt med tullen.

Det här är viktigt, och det är viktigt att vi fortsätter att upprätthålla den restriktiva alkoholpolitiken.

Det gör vi genom de insatser vi gjort. Sedan är det möjligt att vi behöver göra ytterligare saker. Facit hittills är att det inte skedde någon ökning under 2007 när det var helt oreglerat, det vill säga innan riksdagen lagstiftade om detta. Det skedde inte någon ökning av Internetbeställningarna, av de oberoende mellanhänderna eller av transportörerna. Det har inte heller skett i Finland, där man sedan länge haft denna ordning på plats.

Med de indikativa nivåer vi har, som möjliggör för människor att själva ombesörja transporten och inte erlägga skatt alls, kan detta givetvis te sig som ett mindre attraktivt alternativ.

Anf. 81 EGON FRID (v):

Herr talman! Det sista som sades är väl en viss tröst i bedrövelsen, men jag tycker inte att det är skäl nog för att dra de slutsatser som Maria Larsson gör.

Jag erkänner att jag har viss känsla för dramatik, och jag vet att Maria Larsson brukar skriva långa svar på interpellationer för att ge debatten den seriösa *touch* som den är värd. I det här fallet menar jag dock att Maria Larsson har skäl att hålla ett extra långt försvarstal för den restriktiva alkoholpolitik som hon hävdar att regeringen står upp för, trots att man anpassar sig till en mindre restriktiv alkoholpolitik.

Den bild som Maria Larsson ger i svaret av hur aktivt Sverige är i EU redovisas till exempel inte av dem som i Bryssel aktivt följer Sveriges arbete där. Vi har diskuterat införselkvoterna tidigare. Senast jag ville diskutera dem med Maria Larsson fick jag i stället göra det med Anders Borg, och det gick också bra. Det var efter en resa till Bryssel där vi studerade det svenska arbetet. Sverige gör inte mycket väsen av sig i Bryssel för att få till stånd en ändring av införselkvoterna och för att införa en restriktiv alkoholpolitik i EU-området.

Det oerhört märkliga är att regeringen går längre än vad EG-rätten kräver och hänvisar till vad juristerna i Sverige säger i remissvaren. Om Sverige vore ståndaktigt i sin restriktiva alkoholpolitik borde vi utmana EG-rätten. Om vi utmanar EG-rätten vet vi att vi ibland får rätt och ibland fel. Det är först när vi får fel i EG-rätten som det finns skäl att göra en tvingande anpassning. Ett exempel på när EG-rätten gav Sverige rätt gällde skatten på öl och vin. Då gick Sverige före.

Också här går Sverige före och gör en mer långtgående EG-anpassning än vad EG- domen i Rosengrensmålet säger genom att hänvisa till att vi är rädda för skadestånd. Vi måste utmana EG-rätten och stå upp för den restriktiva svenska alkoholpolitiken eftersom vi vet vilka konsekvenser stor tillgänglighet och därmed ökat alkoholmissbruk får i vårt land. Vi har följt denna fråga i många år och sett hur det varit.

Det är naturligtvis svårt att jämföra ett privat ombud, som utgör en oberoende mellanhand, med kommersiell verksamhet. Det är en bakdörr som regeringen försöker ta sig ut genom. Det stora problemet i dag är dock att vi inte löst frågan hur privatinförseln via Internethandel ska beskattas, att den ska beskattas i Sverige. Det införs stora mängder som inte beskattas. Dessutom levereras stora mängder genom Sverige till exempelvis Norge. Inte heller det beskattas.

Vi har oklara regler för hur Skatteverket ska kunna fullfölja sin uppgift så att Internethandeln blir beskattad. Regeringen har mycket viktiga uppgifter att göra än att ytterligare underlätta för en ökad tillgänglighet i Sverige.

Anf. 82 JAN R ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka folkhälsoministern för svaret. Det är ett bra svar, även om Egon Frid tycker att det är långt. Jag delar helhjärtat folkhälsoministerns synpunkter i dessa frågor. Det är bra att vi nu får en reglering av en marknad som tidigare varit helt fri. Därför är det märkligt att vi för denna debatt, att Egon Frid, som värnar nykterheten och den restriktiva alkoholpolitiken, inte inser att det är bra att vi nu reglerar den marknad som finns. Det är anledningen till att jag gick

upp i debatten. Jag tycker att folkhälsoministern på ett bra sätt argumenterat för frågorna, men det jag undrar är varför Egon Frid inte tycker att marknaden ska regleras.

Man kan givetvis se saken på flera sätt, men ett enkelt sätt att se på det hela är att den marknad vi nu har via Internet till ganska stor del är beskattad, till skillnad från annan införsel som sker utan skatt och utan kontroll och där försäljningen många gånger sker på ett sätt som ingen av oss vill.

Frid säger att man ökar tillgängligheten genom att reglera Internet-handeln. Också det är ett märkligt sätt att resonera. En handel som i dag är oreglerad och nu ska regleras skulle alltså öka tillgängligheten. Jag förstår inte riktigt det resonemanget, och fakta talar för någonting helt annat. Fakta visar att det inte blivit någon dramatisk ökning av införseln trots att möjligheten funnits ett år i Sverige och under många år i grannländerna.

Den diskussion som alltid uppstår när man diskuterar alkoholpolitik och EU gäller de indikativa nivåerna. Jag förstår att diskussionen förs. Samtidigt förstår jag inte att man sätter den frågan främst. Om man tittar på dem som lobbar i denna fråga, exempelvis nykterhetsrörelsen, säger de att vi visserligen kan driva den frågan men det finns ganska små möjligheter att nå framgång. Jag tror att det finns andra frågor som är viktigare att driva för att nå resultat här och nu. Jag har kanske förståelse för diskussionen, men det blir väldigt ensidigt om vi enbart diskuterar indikativa nivåer.

Givetvis finns det också en gnutta dramatik i detta genom att vissa vill göra frågan mycket större än den egentligen är. Jag ser inte detta som en stor fråga, och i och med att vi nu reglerar införseln blir frågan ännu mindre – detta trots att somliga vill göra den större. Därför blir det hela lite knepigt.

Det är bra att regeringen nu sätter alkoholens skadliga biverkningar i fokus. I den folkhälsoproposition som kommer står dessa frågor i fokus. Där kommer även andra områden att stå i fokus.

Jag delar inte Frids uppfattning att man går längre än EG-rätten kräver. I vissa fall säger oppositionen att vi borde vara mer lyhörda och lyssna på våra remissinstanser. Nu har vi gjort det. Vi har lyssnat på dem som har goda kunskaper, tillgodogjort oss deras resonemang och fört in dem i texterna. Därför blir det märkligt när Frid säger att vi skulle ha struntat i remissinstanserna.

Jag tackar återigen folkhälsominister Larsson för svaret.

Anf. 83 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag hade inte tänkt anmäla mig till debatten för jag får ju anledning att debattera med såväl statsrådet som Jan R Andersson när propositionen ska behandlas i kamraren, men när Jan R Andersson valde att anmäla sig tänkte jag att då får väl även jag gå upp i talarstolen och säga något.

Jag skulle vilja börja med de indikativa nivåerna. Statsrådet pläderar för att det är viktigt att vi jobbar för dem. Samtidigt skriver man i inledningen till propositionen att ”förbudet i alkohollagen att i större omfattning tillhandagå annan med att anskaffa alkohol drycker föreslås inte gälla vid bl.a. sådan införsel”. Där tycker jag att man kliver över det som

sågs om indikativa nivåer. Det blir ett gränslöst sätt att kunna forsla in alkohol i landet. Jag tycker alltså inte att den argumentationen riktigt håller.

I propositionen skriver regeringen också, när man talar om oberoende mellanhand, det vill säga att en privatperson ska få ta in alkohol åt någon annan, att ”det mesta talar för att varken kommissionen eller domstolen ... i och för sig har haft någon annan införsel för ögonen än den som var aktuell i Rosengrenmålet”, det vill säga en införsel genom yrkesmässig befordran.

Då stämmer det som Egon Frid säger, att regeringen här väljer att gå ett steg längre och lägga in en annan bedömning i det.

Regeringen skriver också i propositionen: ”Regeringen konstaterar emellertid att domslutet i EG-domstolens dom i mål C-186/05 vid en strikt tolkning efter ordalydelsen talar för att införsel även genom andra oberoende mellanhänder än yrkesmässiga sådana bör tillåtas för att förslaget ska kunna anses stå i överensstämmelse med EG-rätten.”

”Vid en strikt tolkning” står det. Då är det juristerna som har gjort en strikt tolkning som regeringen själv inte har gjort från början. Maria Larsson inledde även sitt anförande här med att tala om att juristerna vänt och vridit på detta. Det här är politik. ”Strikt tolkning”. Jag tycker mycket väl att man skulle ha kunnat landa i det som Alkohollagsutredningen landade i. Det ingår jurister i Alkohollagsutredningen också som föreslår enbart yrkesmässig befordran.

I det här fallet har nog i så fall den grupp av jurister som har stått för den strikta tolkningen lyckats manipulera Kristdemokraterna, vilket jag naturligtvis beklagar, för jag har precis som Egon Frid i mångt och mycket lagt stora förhoppningar på att det är Kristdemokraterna som äger de här frågorna i den nu sittande borgerliga regeringen. De har i mångt och mycket varit en garant för en strikt alkoholpolitik.

Jan R Andersson sade att det här egentligen inte är någon stor fråga. Nej, i det stora EU-sammanhanget kanske det inte är någon stor fråga, men för den svenska folkhälsan är det en oerhört stor fråga. Detta tror jag kommer att leda till större alkoholkonsumtion och mer alkoholskador. Det äventyrar den svenska folkhälsan. Det är det jag är orolig för.

Anf. 84 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag är som kristdemokrat och medlem i alliansregeringen väldigt stolt över att vi har en regeringsförklaring som tydligt deklarerar att vi ska ha en sänkning av totalkonsumtionen av alkohol. Det är det vi arbetar för. Vi ska ha en restriktiv inställning till alkoholpolitiken i EU. Jag är väldigt stolt över det. Detta är vad regeringen arbetar efter.

Jag kan ta ett exempel, så att Egon Frid kan känna sig fullständigt trygg med att vi står upp för en restriktiv alkoholpolitik nere i EU. Det får nog bli en liten tur för att fråga efter lite fler informationskällor.

Jag var nere i Barcelona för ett par veckor sedan och talade på en konferens arrangerad av det slovenska ordförandeskapet där det var väldigt många representanter från olika länder. Jag var väldigt tydlig med problematiken kring de indikativa nivåerna och hur införseln ser ut mellan länder. Jag visade till och med bilder på de indikativa nivåerna för alkohol kontra tobak, vilket utlöste diverse skratt.

Jag brukar stå upp för det här på ett väldigt tydligt sätt. Jag har inga som helst problem med det. Jag tycker också att jag möter en ökad förståelse i EU-sammanhang för det. Jag vill verkligen betona att detta är vad regeringen står upp för i EU-sammanhang. Det må inte råda några tvivel om det. Däremot är det naturligtvis så att EU inte alltid till fullo, när alla länder diskuterar, håller med om allting vi säger. Men att vi oförtrutet fortsätter att driva den politiken i EU-sammanhang är angeläget och någonting som jag tar på största allvar.

Det finns ett missförstånd i debatten. Egon Frid hävdar – jag tror att också Christer Engelhardt var inne på samma linje – att det skulle finnas utrymme för oss att testa möjligheten av det här domsutfallet. Så är inte fallet. Det finns ingen prövotid. Det är inte som i det fall som det tidigare refererades till, utan när EG-dom har fallit behandlar kommissionen frågan och utdömer skadestånd och sanktionsavgifter omedelbart. De börjar gälla från den dag då domen föll, alltså retroaktivt. Den ungefärliga omfattningen kan vara 300 000 kronor per dag från när domen föll. Det sker omedelbart, utan förvarning.

Det är därför vi har varit väldigt noggranna. Det är därför vi har gjort den grannliga granskningen av om det skulle hålla juridiskt med bara yrkesmässig trafik. Men samtliga jurister från olika departement och remissinstanser är entydiga om att det inte kommer att hålla. Man måste använda sig av den formulering som finns i EG-domen, som tar upp både yrkesmässig trafik och oberoende mellanhand, för att det ska vara giltigt i Sveriges sätt att hantera det.

Det är en väldigt stor risktagning att utsätta svenska skattebetalare för den typen av ganska stora sanktionsavgifter och skadestånd. Är det detta Egon Frid och Christer Engelhardt är beredda att göra skulle jag vilja höra det kungjort här. Det skulle förmodligen med stor säkerhet åstadkomma att vi hade stora svenska skadestånd att betala inom en väldigt nära framtid. Vi vet att ärendet har varit uppe på kommissionens ärendelista och lyckades lyftas bort när vi nu hade en proposition på gång. Detta är inte att leka med på det sätt som man förespeglar i debatten. Det är ett absolut missförstånd att det skulle finnas en tidsutdräkt att använda sig av i detta fall.

Det är en stor fråga för den svenska folkhälsan, säger Christer Engelhardt. Ja, och det är precis därför vi tycker att det är angeläget att få en lagstiftning på plats som kan reglera det. Det är därför det är angeläget att se till att Skatteverket gör vad det ska, att tullen gör vad den ska – de får nu ökade resurser – och att vi fortsätter att följa frågan och se om ytterligare saker behövs.

Anf. 85 EGON FRID (v):

Herr talman! Det senaste var definitivt ett försvarstal med hot om att vi skulle vara beredda att driva Sverige till skadestånd inför EU. Det är helt klart så att regeringen har valt vilka jurister den har velat lyssna på. Alkoholutredningens jurister var inte tillräckligt trovärdiga. Möjligtvis är det Finansens jurister som är tillräckligt trovärdiga. Remissinstanserna, som finns inom alla andra områden, inom Systembolaget, tullen, Folkhälsoinstitutet, nykterhetsrörelsen och delar av ditt eget parti, är inte värda att lyssna på. De säger att Sverige inte behöver och inte heller kan bli tvingat att gå längre än vad EG-domen säger.

Här har Sverige nu anpassat sig till EG-rätten och ändrar lagstiftningen för att reglera införseln av Internetsprit. Naturligtvis är det positivt i så måtto att regeringen reglerar detta och försöker säkerställa att det erläggs svensk punktskatt på den Internetsprit som förs in till Sverige. Men här har vi inte sett några konkreta förslag på hur regeringen ska garantera att svensk punktskatt kommer att erläggas på den införda spriten utifrån Rosengrensdomen. Vi har inte ens möjligheter att i praktiken säkerställa att endast 230 liter förs in – vilket är alldeles på tok för mycket. Det är införselkvoten. Vi har en praxis i dag på 400–500 liter för att åklagaren ska döma för alkoholsmuggling. Här har regeringen definitivt mer att göra.

Anf. 86 JAN R ANDERSSON (m):

Herr talman! Det har blivit en rätt intressant diskussion. Den har börjat spreta lite grann. För att komma tillbaka till ämnet skulle jag vilja ställa några frågor. Ni får välja hur ni ska besvara dem. Det är kanske lite otrevligt att jag ställer dem så sent i debatten, men låt mig ändå göra det.

Hur många liter alkohol tror ni har förts in via oberoende mellanhand eller på det sätt som regleras i den kommande propositionen? Jag tycker att man bör sätta in detta i ett sammanhang och se om detta är det största problem vi har för dörren. Eller är det så att oppositionen vill göra detta till ett större problem än det faktiskt är? Är det över huvud taget ett problem? Det var den första frågan.

Den andra fråga jag tycker att man bör kunna ställa är: Kommer staten att kunna få in mer skatt genom att vi på detta sätt reglerar det här? Om man tror att staten kommer att kunna få in mer skatt tycker jag ändå att man bör känna viss sympati för det här.

Den tredje frågan får ett svävande svar att det är bättre med reglering än utan reglering. Man kan ringa in det på det sätt som jag har gjort. Jag har kommit fram till att det är ett väl avvägt förslag.

Fakta talar sitt tydliga språk. Man har under långt tid haft en oreglerad marknad i Finland och inte haft de här problemen. Jag har svårt att se varför de problemen skulle uppkomma i Sverige. Det är därför debatten blir lite märklig. Man signalerar att vi har ett problem på gång när ingenting pekar på att vi har det.

Det stora problem vi har i dag är inte den alkohol som förs in via Internet eller andra sådana kanaler utan det är sådant som förs in, handlas med och säljs framför allt till ungdomar på ett ganska otrevligt sätt.

Det ställer till med mycket problem. Där borde vi göra någonting. Det är en stor fråga. I den här frågan visar fakta att vi inte har några större problem. Därför blir debatten märklig.

Anf. 87 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Herr talman! Oavsett om det är en märklig eller inte en märklig debatt har vi att hålla oss till det ämne som gäller. Vi lägger ut texten om det vi är övertygade om.

Skatteverket bedömer självt att det inte får in så mycket skatteintäkter för den alkohol som man kan misstänka att människor för in i det här landet. När jag har besökt tullen framför allt nere vid Öresundsbron är man helt övertygad om att det flödar in betydligt mycket mer alkohol än vad man egentligen klarar av att kontrollera.

Det talas här om att tullen ska få ökade resurser. Hos tullen säger de själva att de har ett tydligt uppdrag att i första hand koncentrera sig på narkotikaflödet. Det finns inte utrymme för att klara av att kontrollera även alkoholen.

Det är vad som gör mig så orolig när man öppnar för att även tillåta en oberoende mellanhand att föra in alkohol i det här sammanhanget. Dessutom är det oerhört svårt att kontrollera en oberoende mellanhand.

När det finns alkohol i bilen ska jag vid resandeförsel inte betala skatt. Men det är skatt på alkohol i bilen till en granne där det finns en pålaga om skatt. Vem kontrollerar att den skatten kommer in? Vem kontrollerar till exempel att mottagaren som tar emot alkoholen är 20 år?

Det finns många frågor kvar att lösa. Det hinner vi inte med på den korta tiden nu i kammaren. Jag lär få återkomma då vi debatterar frågan när ärendet ska behandlas. Det är en viktig fråga för den svenska folkhälsan. Det skäms jag inte att stå upp för.

Anf. 88 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag försökte i varje fall inte förhindra utan tvärtom att uppmuntra att en ny talare nu skulle få ordet, men det är för sent att anmäla sig. Vi får ses i en annan debatt, Morgan Johansson.

Det bygger på ett missförstånd att tro att det finns en tidsutdräkt att spela med. Jag förstår att både Christer Engelhardt och Egon Frid tycker att man är beredd att gå emot dom och trotsa det som uttryckligen finns skrivet i EG-domen. Det är ett väldigt högt spel med skattebetalarnas pengar.

Det handlar inte om några småsummor. Det är bara att titta på de domar som har fällts och vilka skadestånd som har tillerkänts vissa länder. Sverige har ännu inte behövt göra detta och har inte haft några skadestånd på halsen. Men det fanns väldigt stora risker att vi skulle få ett sådant.

Därav följer att vi fort har försökt att efterkomma domen. Vi ser att det är viktigt även om vi gärna skulle vara den förutan. Låt oss vara fullständigt överens om det. Men nu finns den på plats, och vi behöver efterkomma den.

I det läget är det viktigt att lyssna på juristerna. Det är de som kan tolka en EG-dom på bästa sätt. Det har varit väldigt entydiga råd både bland remissinstanserna och bland de juridiska experterna runt om på departementet. Det är definitivt inte bara fråga om Finansdepartementet.

Det handlar om en juridisk materia som vi måste använda oss av den juridiska expertisen för att kunna bedöma. Vi måste skapa ett regelverk runt detta som blir väl fungerande. Att vi kan fortsätta att upprätthålla den restriktiva alkoholpolitiken är centralt.

Det är därför skatt ska erläggas. Det är därför vi har försökt att skapa villkor kring skatteupplägget som gör att det är möjligt. Vi vet att Skatteverket nu systematiskt spårar svenskar som har köpt sprit på Internet och kräver in skatt.

Med hjälp av myndigheter i Tyskland och Spanien har man spårat 12 000 svenskar. Det är därför som tullen har fått extra resurser. Den ska inte bara beslagta narkotika utan naturligtvis också alkohol. Det är därför som Rikspolisstyrelsen nu anmodar alla länspolisdistrikt att använda sig av Kronobergsmodellen för effektiv beslagtagning av sprit.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:100
22 april

Svar på
interpellationer

12 § Svar på interpellation 2007/08:549 om inkomstprövat barnbidrag

Anf. 89 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att avskaffa barnbidraget och ersätta det med ett inkomstprövat barnbidrag och om jag avser att lägga fram den forskning eller de belägg som regeringen har för att visa på hur barnbidraget ökar orättvisorna i samhället.

De allmänna barnbidragen ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Barnbidraget spelar en viktig roll för barnfamiljernas ekonomiska situation. Barnbidraget är ett generellt stöd med en fördelningspolitisk målsättning. Denna del av det familjepolitiska stödet har en mycket hög legitimitet bland barnfamiljerna och i befolkningen som helhet.

Frågan om att inkomstpröva barnbidraget är inte ny utan har funnits med i debatten länge. Den har avvisats förr, och regeringen arbetar inte heller nu med några förslag i den riktningen. En inkomstprövning innebär marginaleffekter och riskerar att påverka arbetsutbudet negativt och skulle också medföra stora administrativa kostnader.

Den kunskap vi har i dag om barnbidraget visar att barnbidraget fungerar mycket väl och uppfyller de olika målen med bidraget. Den generella inriktningen utan inkomstprövning ger barnfamiljerna en stor ekonomisk självständighet. Regeringens ambition är att den ekonomiska familjepolitiken ska utformas så, att en kombination av arbete och familjeliv underlättas. Barnbidraget ligger väl i linje med denna inriktning och att familjepolitiken så långt som möjligt ska vara stödjande och inte styrande.

Anf. 90 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, ministern. Det som är själva ursprunget till interpellationen och som gjort att frågan aktualiserats och kommit på bordet är ett utspel från vice statsministern om att barnbidraget inte är heligt för Centern.

Sedan kan man i och för sig undra om det finns någonting som är heligt för det partiet. Men det är barnbidraget som interpellationsdebatten handlar om. Jag ska därför hålla mig till det. Jag återkommer till andra händelser från den kanten i senare interpellationsdebatter.

Just nu är det ett utspel. Det är inte ett utspel av en ung och kanske lätt oregerlig CUF:are från Stureplan eller någonting sådan. Nu talar vi om vice statsministern i Sveriges regering som säger att man ska inkomstpröva barnbidraget. Orsaken till det är att barnbidraget i dess nuvarande utformning skulle vara orättvist. Det är själv ursprunget till interpellationen.

Svaret som jag sedan får är ett ganska vettigt, rimligt och genomtänkt svar. Därmed kan man dra en ganska snabb slutsats om vad jag tyckte om vice statsministerns utspel. Det var orimligt, ogenomtänkt och på det hela taget mycket märkligt.

Det är trots allt så att det har vinglat väldigt mycket hit och dit. Det har funnits ett antal olika exempel på det sedan den här regeringen kom till. Det här skapar stor osäkerhet ute bland folk när det gäller vad regeringen vill och vilken som är regeringens linje. Det skapar stor osäkerhet när inte ens en vice statsminister tydligen ska tas på allvar utan är någonting som man lite lätt kan vifta undan och peta bort i debatten.

Det här är ingenting som jag raljerar över för skojs skull, utan det är ett problem. Och om en regering har ett problem så har landet som den regeringen styr ett problem. Bortsett från själva svaret som sådant, som jag inte har så väldigt mycket att anmärka på, finns det anledning att konstatera att svaret i sig går diametralt emot det som vice statsministern har stått för, och det skapar ett problem och en förtroendeklyfta.

Det finns en del till i interpellationen, där jag frågar efter att regeringen via ministern på något sätt skulle belägga sina påståenden om barnbidragets nuvarande konstruktion som orättvist. Det är ett påstående som jag hävdar är taget helt ur luften. Vad jag har förstått delar socialministern min uppfattning att vice statsministern har tagit påståendet helt ur luften. Det är åtminstone vad man kan läsa mellan raderna i svaret.

Vad jag saknar i svaret, och som jag hoppas att socialministern får en möjlighet att ta upp i den fortsatta debatten i sina senare inlägg, är en redovisning av den forskning som finns på området. Det finns nämligen ingen forskning som visar hur nuvarande konstruktion på barnbidrag skulle vara orättvis. Däremot finns det väl belagt i forskningen att den konstruktion som vi har på barnbidraget i Sverige i dag är ett mycket rättvist sätt att fördela inkomster på ett mycket träffsäkert och bra sätt. Det kan man belägga med forskning, och det skulle ha varit bra om socialministern hade lagt fram den forskningen här i debatten för att en gång för alla tysta vice statsministerns förslag om inkomstrelaterade barnbidrag.

Anf. 91 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Jag vill gärna kasta mig in i debatten. Det ni har gjort, Göran Hägglund, på familjepolitikens område är att ni har sänkt taket och ersättningen för föräldrar som vårdar sina sjuka barn. Ni har också sänkt ersättningen i föräldrapenningen genom att ändra beräkningsgrunderna.

Ni har ändrat målen för familjepolitiken. Nu handlar det inte längre om en solidarisk omfördelning utan bara om enskilda familjers situation – detta trots att regeringen konstaterade att det tidigare målet som handlade om att man skulle utjämna skillnaderna i de ekonomiska villkoren

mellan familjer som har barn och familjer utan barn hade uppnåtts. Det hade funkat, och måluppfyllelsen var god. Trots det har ni ändrat målet.

Ni inför nu ett vårdnadsbidrag som ett rent bidrag, varken allmänt, generellt eller behovsprövat. Mot bakgrund av det som ni faktiskt har gjort från den borgerliga regeringen på familjepolitikens område är inte tanken på nästa steg så långt borta. Det kanske skulle kunna vara införandet av ett fattigbarnbidrag. Jag skulle ha känt mig mycket tryggare om jag aldrig ens hade hört talas om det – om det aldrig hade varit så att vice statsministern hade varit uppe och dragit upp debatten. Men nu gjorde hon det, så nu står vi här och debatterar.

Förslaget handlade om att alla som tjänar 20 000 kronor i månaden skulle stå utan barnbidrag. Det tror jag skulle vara rätt kännbart för många familjer med barn, till exempel en ensamstående sjuksköterska med barn – aktuellt i dagens läge med strejkande sjuksköterskor.

Jag kan bara konstatera att vi socialdemokrater inte har någon otydlighet i frågan. För oss är det självklart att ökade orättvisor inte är lösningen på Sveriges föräldrars eller barns framtid. Vi vill i stället investera i välfärden. Vi vill att fler ska våga och vilja välja barn *och* arbete.

Därför skulle vi vilja vidareutveckla föräldraförsäkringen. Vi vill att både mamma och pappa ska kunna vara hemma den första månaden när barnet har fötts. Vi vill att framför allt pappor som har uttagna föräldrapenningdagar ska kunna få en andra chans att ta ut dem, och vi vill ge barnbidrag till alla barn. Vi vill också stärka rätten till barnomsorg på obekvämtid, helt enkelt därför att Sverige tjänar på rättvisa.

Jag hoppas verkligen att Hägglund håller ordning på Sveriges vice statsminister så att vi inte behöver se ett förslag till fattigbarnbidrag på riksdagens bord. Man kan säga mycket om det, men det som upprör mig mest är kanske det osmakliga utpekandet som ett sådant här förslag innebär. Det minner om en tid som vi trodde att vi hade långt bakom oss, när vi hade en uppdelning i Sverige mellan fattiga och rika barn. Det är den som en äldre generation har berättat om. Min mormor har berättat för mig om den där känslan av att som barn känna sig utpekad som fattigare än andra barn och hur plågsamt det var att som barn på samhällets bekostnad få lov att gå och hämta ut ett par skor hos skomakaren. Det var ett samhälle där bara de allra fattigaste fick del av samhällets stöd. Jag vill inte tillbaka dit. Det var ett orättvist, ojämnt och orättfärdigt samhälle.

Jag är fullständigt övertygad om att Sverige tjänar på rättvisa. Det är det vi borde ha fokus på också i den här debatten. Eller vad anser Hägglund?

Anf. 92 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag ska än en gång stryka under, om det skulle behövas, att regeringen inte har några planer på att förändra den nuvarande situationen med generella barnbidrag.

När det är sagt vill jag ändå vända mig lite grann mot detta att det skulle vara förbjudet att diskutera vissa saker. Jag tycker att vi ständigt behöver pröva vad som är det mest effektiva sättet att hjälpa dem som har de tuffaste omständigheterna och de minsta ekonomiska marginalerna. Vi behöver ha ett lite mer intellektuellt förhållningssätt, där man bjuder in till ett samtal. Sedan kan vi landa på en bestämd ståndpunkt,

men jag tycker att det är lite antiintellektuellt att bara säga att vissa diskussioner inte får föras.

Jag är för ett allmänt generellt barnbidrag därför att jag tror att det ger de bästa effekterna. Jag tror att det är det som utjämnar. Detta var en gång också tanken med barnbidraget – inte att utjämna skillnader mellan olika barnfamiljer utan att utjämna situationen mellan familjer med barn och familjer utan barn. Det var från början tänkt som en del av skattesystemet. Jag tycker att det fungerar väl, och det finns inga planer på att förändra det.

Anf. 93 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag sade i mitt inledande anförande att regeringens vinglande i viktiga politiska sakfrågor skapar stor oro. Nu hade socialministern möjlighet att i sitt inlägg på något sätt försöka dämpa den oron och gjuta olja på vågorna, men han tog inte tillfället.

Ministern började visserligen jättebra med att säga att regeringen har *inga* planer på detta. Det låter ju tryggt och bra. Men sedan blev det en glidning, och han säger att man måste ständigt pröva. Då är vi tillbaka. Man måste tydligen ständigt pröva till exempel det generella barnbidraget, och det man vill pröva det mot är ett inkomstprövat barnbidrag. Då glider socialministern tillbaka ned, och oron är tillbaka.

Diskussionen om vad som är intellektuellt eller antiintellektuellt var att spela upp bollen, om man säger så. Vad jag efterfrågade var om regeringen hade tagit del av någon forskning på området. Jag fick inget svar. Socialministern skakar på huvudet nu; man har inte tagit del av någon forskning på området. Huruvida det är intellektuellt eller antiintellektuellt får möjligen socialministern grunna på i sin kammare när den här interpellationsdebatten är över.

Men faktum är att om socialministern hade redovisat den forskning som finns på området hade han inte behövt ständigt pröva och slå in öppna dörrar. Detta är trots allt en viktig fråga. Den är viktig för vanligt folk med vanliga inkomster, precis som Matilda var inne på tidigare. Människor i helt vanliga inkomslägen skulle berövas sitt barnbidrag med det förslag som vice statsministern lade fram. 20 000 kronor i månaden är en fullständigt normal inkomst. Då skulle man bli berövad sitt barnbidrag.

Skulle man ta upp den här frågan med folk som tjänar 20 000 och har ett par barn och fråga hur det skulle påverka deras privatliv, deras inkomster och deras möjlighet att skapa en bra tillvaro för sina barn skulle man få väldigt bestörta kommentarer och svar. Därav den oro som socialministern inte på något sätt vill bidra till att stilla. Det tycker jag är bekymmersamt.

Matilda talade om en svunnen tid när barn pekades ut. Jag besökte för en tid sedan en skola i England. Där hade man inte samma system som vi i Sverige. Vi har många generella system i Sverige. Det är inte bara barnbidraget, utan vi har till exempel fria skolmåltider som vi tycker är en självklarhet av Gud given, eller möjligen av Erlander. Jag vet inte. Det är en institution som är djupt rotad i den svenska själen. Man har skolmåltider när man går i skolan. I England fick de som hade vissa inkomster betala skolmåltiden med pengar. Låg man i ett lägre inkomstskikt fick man någon sorts kuponger från motsvarande de sociala myndigheterna

som man fick betala med. Där stod barnen i samma kö. Några med pengar i näven och några med kupongen från socialen.

Det här är en sak som inte ligger långt bort tidsmässigt. Den ligger nära geografiskt. Och regeringen glider i frågan. Vice statsministern är tydlig. Socialministern är otydlig, och svenska föräldrars oro består.

Prot. 2007/08:100
22 april

Svar på
interpellationer

Anf. 94 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Nu är jag lite mer orolig än vad jag var innan den här interpellationsdebatten började. Nu säger Hägglund att man alltid måste prata om vilket som är det mest effektiva sättet. Visst måste vi alltid föra diskussioner om den politik som vi för när de mål som vi har satt upp. Han säger att man ska bjuda in till ett samtal. Visst behöver vi föra diskussioner om de mål som vi har satt upp och om politiken leder rätt.

Sedan säger Hägglund att barnbidraget handlade om att utjämna skillnader mellan familjer med barn och familjer utan barn. Det är riktigt, men det är just det målet som Hägglund och den borgerliga regeringen har tagit bort. Det finns inte längre med som mål inom familjepolitiken. Då blir jag orolig. Då är frågan vad man styr emot. Det är ju så att barn kostar. Det gör de ju. Vi i Sverige har, med rättvisan som ledstjärna och med en generell välfärd som medel, sett till att man ska kunna fatta beslutet om att bilda familj utan att behöva fundera många vändor om man verkligen har råd att skaffa barn. Det har varit ett sätt att uppmuntra att fler barn föds i vårt samhälle. Jag tror att det är viktigt, inte minst för framtiden, att det är fler familjer som väljer att skaffa barn.

Barnbidraget handlar om mer än bara pengar. Det handlar om solidaritet och generell välfärd. Skulle barnbidraget bli inkomstprövat och färre få del av våra gemensamma pengar undergräver man också viljan att betala skatt genom att man inte får någonting tillbaka. Då blir jag orolig igen. Vart är det man vill, och vart är det man drar? Gäller det som vice statsministern säger eller det som Hägglund säger, som här är lite svajande när det gäller beskedet till Sveriges barnfamiljer?

Anf. 95 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Skulle jag vara lagd åt det ironiska hållet skulle jag nu säga: Nu säger Matilda Ernkran att man alltid måste föra diskussioner om hur vi når målen med vår politik och att vi måste föra de samtalen öppet. Det gör mig väldigt orolig. Är Socialdemokraterna på väg att överge den politik som vi har fört och varit överens om gemensamt när det gäller generella barnbidrag?

Jag sade tidigare, och jag upprepar det: Regeringen har inga planer på att förändra barnbidraget när det gäller dess generella inriktning. Det var glasklart i det inledande svaret. Barnbidraget är utformat på ett klokt och begåvat sätt.

Patrik Björck blir besviken på att jag inte svarar på frågan, och jag tror att Patrik Björck känner igen den om jag läser den högt. Den fråga som han har ställt är formulerad så här: Avser socialministern att lägga fram den forskning och de belägg som regeringen har för att visa på hur barnbidraget ökar orättvisorna i samhället?

Jag känner inte till någon sådan forskning, Patrik Björck. Jag har inte någon sådan forskning att presentera. Jag tycker att jag vilar på en stabil grund när jag säger att det generella barnbidraget är den bästa formen.

Där tycker jag att vi vilar på en trygg vetenskaplig och empirisk grund. Jag vill inte förändra det system som vi har.

Skulle jag stå här och lägga fram forskning som leder till en annan slutsats och som jag inte vet om den över huvud taget finns någonstans i något sammanhang vore det kanske inte så klokt. Jag följer den linje som jag gör. Jag tror att vi som finns här i kammaren har en gemensam bild. Det är inte så som Patrik Björck säger här att vice statsministern har lagt fram ett förslag. Hon har fört ett resonemang med en reporter i en tidningsintervju. Varken jag eller Patrik Björck kan veta hur orden exakt har fallit, om det är rätt återgivet och så vidare.

Den politik som jag har presenterat i mitt svar är gemensam för de fyra olika partier som ingår i regeringen. Den är naturligtvis samordnad enligt alla konstens regler. Det är den gemensamma regeringspolitiken.

Anf. 96 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack, socialministern, för det glasklara svaret att man inte avser att införa inkomstprövade barnbidrag. Jag får försöka att tolka det positivt och säga att det är socialministern som står för den hållningen. Jag hoppas att socialministern lyckas ta den kampen i regeringen och se till att vi slipper detta.

Ironi i all ära, socialministern säger att han inte känner till någon sådan forskning. Jag ställde en fråga utifrån det som jag upplevde som regeringens förslag att införa inkomstprövade barnbidrag. Vice statsministern är ju inte vilket statsråd som helst. Jag ställde naturligtvis min fråga utifrån att jag förväntade mig att socialministern skulle förklara hur ett sådant här förslag skulle se ut och när det skulle införas.

Den här regeringen har gett sken av att vara en regering som bygger sina förslag på forskning. Det är någon sorts image som man har byggt upp. Att den sedan är fullständigt verklighetsfrämmande är en annan historia. Jag hade hoppats att jag skulle ha fått se den forskning som stöder vice statsministerns mycket tydliga uttalande om att den nuvarande politiken är orättvis. Det kan inte socialministern komma undan. Det finns svart på vitt att hon har uttryckt sig på det sättet.

När nu socialministern ger ett annat svar och hävdar att generella bidrag är riktiga och rättvisa hade jag tänkt att socialministern, i enlighet med att regeringen anser sig ha sin politik byggd på forskning, också skulle redovisa den forskning som ligger till grund för socialministerns svar. Jag tycker inte alls att det är någon orimlig förfrågan. Jag vet att den forskningen finns. Jag har sett den, studerat den och läst den. Jag hade möjligen hoppats att socialministern också hade sett den, studerat den, läst den och kunnat redovisa den i kammaren. Då hade han skapat mer klarhet om vad som låg bakom det ställningstagande som socialministern gör. Har man sådan forskning och redovisar den kanske vice statsministern inte kommer med den här typen av utspel i fortsättningen.

Anf. 97 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det har i regeringskretsen inte väckts något förslag i den riktning som nämns här. Regeringen står helt enig bakom det besked som jag har lämnat. Det här är en viktig del av regeringens politik gentemot barnfamiljerna. Vi tror att den är bra för samhället i stort.

Därutöver har vi aviserat ett antal förändringar. En del av dem kommer att vara föremål för riksdagsbeslut inom kort. Det gäller vårdnadsbidraget för att öka valfriheten för småbarnföräldrar och jämställdhetsbonusen för att underlätta eller förbättra männens deltagande under barnens första viktiga år. När det gäller barnomsorgspeng kommer förslag så småningom, liksom när det gäller kvalitetsförstärkningar och förbättrat pedagogiskt innehåll i förskolan. Det här är andra viktiga delar av regeringens politik.

När det gäller barnbidraget är svaret glasklart: Detta är regeringens linje.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:554 om åtgärder mot felaktig förskrivning av läkemedel

Anf. 98 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ylva Johansson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till de regeländringar som krävs för att förskrivningsrätten ska kunna dras in för de läkare som missbrukar den.

Låt mig inledningsvis säga att jag håller med Ylva Johansson om att det är viktigt att samhället kan ingripa i de fall då läkare missköter sin rätt att förskriva beroendeframkallande läkemedel. Läkare ska inte genom sitt agerande bidra till att förlänga, eller hjälpa ofta utsatta personer att upprätthålla, ett missbruk. Förutom det lidande som detta handlande kan tillfoga enskilda personer kan allmänhetens förtroende för svensk hälso- och sjukvård skadas.

Om det finns sannolika skäl för misstanke om att en läkare eller tandläkare missbrukar sin behörighet att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel kan Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd redan i dag, på Socialstyrelsens begäran, dra in eller begränsa förskrivningsrätten till dess att frågan om begränsning eller indragning har prövats slutligt.

Jag instämmer i att det med nuvarande ordning har visat sig vara svårt och ibland tagit lång tid för myndigheterna att sätta stopp för dessa läkares verksamhet. Regeringen har därför i april 2007 tagit initiativ till en patientsäkerhetsutredning som bland annat ska titta på ansvarssystemet och förutsättningarna för att begränsa eller återkalla förskrivningsrätt. I utredarens mandat ligger också att se över hur möjligheterna till interimistiskt beslut och beslut om prøvotid används och utifrån granskningen lämna de förslag som man anser är lämpliga ur ett patientsäkerhetsperspektiv.

Tyvär har det inte tidigare tagits fram tillräckligt genomarbetade förslag på hur patientsäkerheten ska kunna förbättras. Jag ser därför fram emot att få ta del av Patientsäkerhetsutredningens förslag som väntas komma i december i år. Jag vill dock inte i detta skede föregå utredningen i dess fortsatta arbete.

Då Ylva Johansson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmanen att Christer Engelhardt i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 99 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Fru talman! Som sagts har jag fått ta över den här interpellationsdebatten från Ylva Johansson som har fått förhinder att delta här i dag. Jag har lovat Ylva att framföra en hälsning till socialministern och att tacka så mycket för svaret.

Det är bra att socialministern delar oron och att socialministern också anser det mycket viktigt att samhället kan ingripa i de fall då läkare missköter sin rätt att förskriva beroendeframkallande läkemedel.

Det är Socialstyrelsen som enligt lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, LYHS, har tillsynsansvaret över hälso- och sjukvården och dess personal. Tillsynsuppdraget innefattar bland annat att granska enskilda läkare och tandläkare när det gäller överförskrivning av narkotiska läkemedel.

I medierna har det flera gånger uppmärksammats att det finns läkare som skriver ut narkotiska läkemedel i otillåtet stora mängder till missbrukare. Socialstyrelsens kontrollfunktion har också diskuterats.

Socialstyrelsen beskriver själv den omfattande beviskedja som åligger Socialstyrelsen i detta sammanhang. Socialstyrelsen skriver så här:

”Socialstyrelsens utredning vid misstanke om överförskrivning är alltid omfattande och grundlig. I utredningen ingår bland annat narkotikascreening via Apoteket AB, inhämtande av journaluppgifter, personligt sammanträffande med berörda tandläkare/läkare m.m. Beviskraven i Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) och andra rättsliga instanser är höga och det räcker inte med tips och rykten för att ett yrkande om återkallelse av legitimation eller förskrivningsrätt för överförskrivande läkare eller tandläkare ska kunna bifallas. Socialstyrelsen måste kunna styrka att läkaren varit så vårdslös att det drabbat ett stort antal patienter. Det krävs alltså en omfattande genomgång av journaler och recept. Dessutom måste Socialstyrelsen kunna styrka att förskrivningen inte varit del av en behandling av patienten som är förenlig med vetenskap och beprövad erfarenhet.”

Det är därför också mycket viktigt att socialministern i sitt interpellationssvar instämmer i att det med nuvarande ordning visat sig vara svårt och ibland tagit alltför lång tid för myndigheten att sätta stopp för läkarnas verksamhet.

Först när Socialstyrelsens utredning nått upp till dessa höga krav får myndigheten yrka på återkallelse. I vissa fall har Socialstyrelsen tydligt haft svårt att få in underlag för att fullfölja sin utredning. Socialstyrelsen har också ibland fått begära handräckning från polis för att få tillgång till de uppgifter som har behövts för utredningen.

Socialstyrelsen har till regeringen lämnat flertalet förslag till åtgärder som skulle kunna underlätta arbetet för att förhindra överförskrivningar. Jag hoppas att det också är sådana åtgärder som finns med i den pågående utredning som socialministern refererar till som nu har jobbat i ett år och som nu uppenbarligen har åtta månader kvar.

När beräknar socialministern att vi har ett samlat förslag på åtgärder och regeländringar som krävs för att förskrivningsrätten snabbare ska kunna dras in för läkare som missbrukar den?

Anf. 100 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Den fråga som tas upp i interpellationen är förstås synnerligen allvarlig. Det här är inget alldeles nyligen uppkommet problem utan något som har förekommit under en lång följd av år.

Vi har kunnat läsa artikelserier i tidningar och vi har kunnat se beskrivningar av det här problemet som kan se lite olika ut. Som Christer Engelhardt beskriver det kan det finnas starka misstankar om att en läkare använder förskrivningsrätten på ett sätt som inte är förenligt med det privilegium som läkaren har att kunna skriva ut läkemedel och sedan inte ger tillsynsmyndigheten möjlighet att gå in i journaler eller granska verksamheten över huvud taget.

Det är alldeles uppenbart att det offentliga måste ha starkare muskler och tydliga regelverk för att kunna gripa in när sådana här allvarliga händelser sker. Detta handlar ju ytterst om människors väl och ve. Det finns naturligtvis också en liten ekonomisk sida av det hela. Men det viktiga är förstås att komma till rätta med problemet att människor far illa i och med att man upprätthåller ett missbruk eller kanske till och med inleder ett missbruk genom att en läkare missbrukar sin förskrivningsrätt. Därför ser jag med mycket stort allvar på de här frågorna.

Det är ett av skälen till att vi förra året, för ungefär ett år sedan, tillsatte Patientsäkerhetsutredningen som har ganska vida direktiv och många olika delar att se över, allt syftande till att vi ska få en hälso- och sjukvård som värnar patientsäkerheten fullt ut. Så länge som vi har med människor att göra går det förstås inte att täppa till varje möjlighet, men vi måste ha ett skarpare regelverk än vad vi har i dag.

Christer Engelhardt frågar mig när man kan tänka sig att det här blir lag. Om jag då får bli lite tentativ och tänka lite högt ser vi framför oss ett utredningsförslag som kommer i december och nästa vår går ut på remiss. Remissvaren ska sedan sammanställas. Om vi lyckas väl, om allting går snabbt och remissinstanserna tycker att detta är utmärkt, om riksdagen är beredvillig i processen och det hela går smidigt kan vi kanske se framför oss att det ett år senare kommer en lag på plats. Men det här är ytterligt tentativt.

Jag ser mycket allvarligt på den här frågan och vill driva på processen så mycket som jag någonsin kan, eftersom det handlar om så allvarliga frågor som de vi här har diskuterat.

Anf. 101 CHRISTER ENGELHARDT (s):

Fru talman! Då är vi överens om problematiken och att det är en fråga som är oerhört viktig.

Ibland får man hoppa in och ta över andras frågor och får då själv lära sig en hel del. Jag visste ju inte att det inte finns någon skyldighet att rapportera när man misstänker överförskrivning. Det är också en fråga som jag hoppas att man kommer tillbaka till. Jag har full respekt för att socialministern inte kan stå här och lova vad som komma skall när utredningen inte har fått jobba färdigt ännu, men kanske bör man skriva in någon form av anmälningsskyldighet. Det får bli ett medskick från den här debatten.

Innan jag kom in i riksdagen var jag verksam som diakon inom Svenska kyrkan, och en stor del av min arbetsinsats var att framför allt jobba bland Visbys missbrukare. Jag var mycket väl medveten om att det här var en verksamhet som förekom och att missbrukare lätt fick kontakt med, jag ska inte säga alla läkare, för det är väldigt viktigt i de här sammanhangen att betona att det oftast är ett fåtal det handlar om. Men det är nog så illa det. Det förekom förskrivning av läkemedel som man naturligtvis brukade själv men som man också valde att sälja vidare. På det sättet fick man också lite ekonomi för att finansiera sitt eget missbruk.

Jag trodde då i min yrkesutövning att det här var en fråga som var mycket lätt att hantera och att det skulle gå snabbt. Men jag har nu förstått att det kan ta väldigt lång tid innan man ens kan komma dithän att man kan föreslå, som Socialstyrelsen skriver, att legitimationen eller förskrivningsrätten av läkemedel ska dras in. Uppenbarligen är tidsperspektivet ganska viktigt i det här sammanhanget.

Jag begär heller inte att man ska gå på vaga grunder som rykten, som jag läste upp i citatet, och tips. Det här måste naturligtvis grundas på fakta. Man kommer självfallet att få acceptera att en del av de saker som tar tid säkert kommer att ligga kvar. Men jag hoppas att utredningen ändå på något sätt kan komma fram till att man kan minimera tiden något och kanske hoppa över något led. Det kan till viss del bli lite väl byråkratiskt i de här sammanhangen. Men, som sagt var, läkare med förskrivningsrätt är också människor och de ska inte drabbas av rykten och tips. Jag tror att det är en liten del av läkare och tandläkare som ägnar sig åt den här typen av verksamhet. Men det är som sagt nog illa det.

Än en gång vill jag tacka för svaret. Jag ser också fram emot utredningen. Socialministern har ju fått några medskick som han kan ta med sig i det fortsatta arbetet beroende också på vad utredningen kommer att presentera.

Anf. 102 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Vi har inför den här debatten förhört oss med myndigheterna. Vi vet att Socialstyrelsen har velat larma om den här frågan och har också föreslagit Patientsäkerhetsutredningen att Socialstyrelsen själv skulle kunna få dra in förskrivningsrätt temporärt. Det ligger förstås inom ramen för vad utredaren kan komma att föreslå. Det har jag ingen aning om. Men han kan naturligtvis tänkas komma att föreslå en sådan sak.

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd pekar vid kontakt på att Socialstyrelsen kanske alltför sällan använder sig av den möjlighet som nuvarande lagstiftning ger, att yrka på interimistisk återkallelse om man finner att situationen är så allvarlig att man, även om vi inte har ett riktigt färdigt underlag, borde kunna dra in rätten interimistiskt från en läkare som i dag har förskrivningsrätt. Man menar att om Socialstyrelsen använde den möjligheten fler gånger skulle det gå med förtur så att det går lite snabbare.

Det är viktigt, precis som Christer Engelhardt är inne på, att det här sker på ett rättssäkert sätt. Det är den svåra avvägningen. Hur klarar man å ena sidan rättssäkerheten och å andra sidan säkerheten för missbrukande personer som den här läkaren förskriver de här preparaten till? Det är en väldigt svår balansgång som vi vill att utredaren funderar över riktigt ordentligt.

Det kan också, som Christer Engelhardt nämner, vara så när det gäller läkare att det dels är ett eget missbruk som leder fram till det här, dels kan det handla om ekonomisk vinning. Det kan också i något enstaka fall röra sig om att en läkare är utsatt för direkta hot av en eller flera personer som gör att han eller hon inte vågar annat än att förskriva läkemedel. Då bör man verkligen tänka igenom vad vi kan göra för att garantera säkerheten för de här personerna så att de gör det som läkaretiken kräver och inte går kriminella personer till mötes genom förskrivning.

Ytterligare en sak som jag tänkte att jag kunde nämna ligger i utredningens direktiv är att vi också ber utredaren att se över förutsättningarna för att införa en anmälningsskyldighet för apotekspersonal som hanterar läkemedel. Om de uppmärksammar att läkare eller tandläkare förskriver beroendeframkallande medel i en orimligt stor mängd kan de anmäla detta så att man kan titta närmare på om det är orimliga mängder som skrivs ut och se det som en varningssignal som kan leda till att man kan åtgärda ett sådant här problem som tyvärr förekommer. På många åtminstone medelstora orter är det så att pratar man med poliser och kriminella får man ofta besked om vilka läkare man skulle kunna vända sig till. Det är en förfärlig utveckling som vi måste göra vårt yttersta för att bryta.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2007/08:483 om utredningen med anledning av Laval-målet

Anf. 103 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vilka initiativ jag ämnar ta för att säkerställa att lönedumpning kan förhindras på svensk arbetsmarknad och att den svenska modellen i grunden inte förändras. Sven-Erik Österberg har också frågat mig om jag kan garantera att den utredning som ska utreda konsekvenserna av Laval- domen kan slutföras innan Arbetsdomstolen utfärdar slutgiltig dom i Laval/Vaxholm-målet.

När det gäller frågan om lönedumpning är ju som bekant en av de viktigaste beståndsdelarna i den svenska modellen att vi inte har någon lagreglerad minimilön eller allmängiltigförklarade kollektivavtal. Modellen vilar i stor utsträckning på att det är arbetsmarknadens parter som genom förhandlingar sätter lönerna. Vi vill att detta viktiga inslag i modellen i så stor utsträckning som möjligt ska kunna behållas även i framtiden i så många situationer som möjligt. Med den utgångspunkten finns det för närvarande inte så mycket jag genom exempelvis lagstiftning kan göra för att motverka lönedumpning i de situationer som träffas av Laval- domen, annat än att avvakta den just tillsatta utredningens bedömningar och förslag till åtgärder.

Det är dock viktigt att komma ihåg att EG-domstolen i Laval-målet enligt vår bedömning inte underkänner den svenska modellen när det gäller krav på minimilön för arbetstagare som utstationeras hit. Problemet i målet var att det aktuella kollektivavtalet var oförutsebart och svårtolkat och förutsatte förhandlingar innan det gick att fastställa vilken lönenivå den lettiska arbetsgivaren skulle behöva tillämpa. Hade kon-

struktionen rörande lön sett annorlunda ut hade en stridsåtgärd för att få till stånd en minimilön enligt avtalet kanske klarat domstolens granskning. Det är alltså, när det gäller frågan om lön, snarast arbetsmarknadens parter som nu behöver se över sina avtal för att se till att dessa uppfyller de krav EG-domstolen konstaterar finns när det gäller transparens och förutsebarhet. I fråga om eventuella lagstiftningsåtgärder för att komma till rätta med konsekvenserna av Lavaldomen får vi dock ge oss till tåls och avvakta utredningens förslag till sådana åtgärder, som då också kommer att ta hänsyn till hur parterna arbetat med sina kollektivavtal.

Jag har vid flera tidigare tillfällen sagt att jag är övertygad om att Lavaldomen på intet sätt innebär slutet för den svenska modellen på arbetsmarknaden. Domen rör situationen att en arbetsgivare från en annan medlemsstat utstationerar arbetstagare till Sverige och frågan vilka krav på löner och andra villkor som kan ställas i en sådan situation. Jag, liksom arbetsmarknadens parter, är övertygad om att vi kan reda ut konsekvenserna av domen genom åtgärder på nationell nivå, genom ändringar i lagstiftningen och genom en anpassning av kollektivavtalen för dessa situationer. Utredningen angående Lavalmålet kommer att arbeta med utgångspunkten att den svenska modellen i så stor utsträckning som möjligt ska kunna tillämpas i framtiden även i fall av utstationering av arbetstagare till Sverige, samtidigt som EG-rätten fullt ut respekteras. I den mån åtgärder behöver vidtas för att åstadkomma detta kommer jag att verka för att så sker.

När det slutligen gäller frågan om jag kan garantera att utredningen presenterar sitt betänkande innan Arbetsdomstolen meddelar dom i målet kan jag naturligtvis inte lämna en sådan garanti. Framför allt beror detta på att det inte med säkerhet går att säga när Arbetsdomstolens dom kommer. Som jag har uppfattat det pågår skriftväxling mellan parterna i målet, och huvudförhandling kommer troligen att hållas under senhösten. Dom i målet kommer, såvitt jag har uppfattat det, att meddelas tidigast någon gång framåt jul.

Det är enligt min mening av största vikt att utredningen ges tillräcklig tid för att kunna göra en tillräckligt bra rättslig analys av Lavaldomen och dess konsekvenser samt leverera så väl genomarbetade förslag som möjligt. Den tid utredningen enligt de kommande direktiven kommer att ha på sig är satt efter samråd med såväl den särskilda utredaren som arbetsmarknadens parter med utgångspunkten att resultat ska uppnås så snabbt som möjligt samtidigt som resultatet blir så bra som möjligt.

Anf. 104 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Jag har inte förväntat mig att det skulle vara bot mot lönedumpning att arbetsmarknadsministern skulle lagstifta. Det hoppas jag verkligen inte. Jag har utgått från att vi är överens om att vi inte ska ha statlig lönepolitik, utan när det gäller regler på arbetsmarknaden är det kollektivavtalen som ligger till grund. Jag har uppfattat att vi är överens om det och förutsätter att vi är det även framdeles.

Däremot är problemet, som vi har diskuterat tidigare, att en del av det som vi har ansett gälla på svenskt område när det gäller kollektivavtal i viss mån skjuts i sank genom den här Lavaldomen. Det är inte riktigt

bara så enkelt som att kollektivavtalet kanske var otydligt på den här punkten, och hur domstolen skulle ha dömt om det hade varit tydligare, som arbetsmarknadsministern till viss del här spekulerar i, vet vi inte. Det får vi ju inte svar på.

Däremot fick vi svar för någon vecka sedan i en dom som kanske inte direkt är likadan, den så kallade Ruffertdomen. Den ger ju ändå ett slags inriktning. Den går i samma riktning som Lavaldomen. Man tycker i det tyska fallet att en tjeckisk arbetare kan arbeta till halva lönen jämfört med tyska arbetare och att det är helt i sin ordning enligt den EU-lagstiftning som finns. Det måste man säga är ett typiskt fall av lönedumpning.

Det andra problemet för svensk del är naturligtvis detta med minimilön. Det är ju inte tillfredsställande med den princip som vi har haft. Är annan arbetskraft i Sverige och jobbar, kommer man från annat land och jobbar i Sverige, har vi ju utgått från att man ska ha lika mycket betalt som den svenska arbetskraften. Det är klart, hamnar man på detta med minimilön har man ju ett läge där annan arbetskraft arbetar för mindre. Det tycker jag är en viktig del i den här domen, som bör klaras ut om man ska ha den svenska modellen och se till att den fortsätter att verka.

Jag är lite orolig. Arbetsmarknadsministern säger att han jobbar för det här. Jag får signaler och har naturligtvis kontakter om vad som händer på EU-nivå. Signalerna kommer om att arbetsmarknadsministern är passiv nere i EU när det gäller det här. Andra ministrar från andra länder yttrar sig och uttrycker sin oro. Den svenske arbetsmarknadsministern är tyst på mötena, sägs det. Det vore jättebra om arbetsmarknadsministern kunde dementera det och säga att det är ett aktivt handlande. Här gäller det att verkligen trycka fram den svenska hållningen nere i Europa och peka på att vi inte accepterar det som EG-domstolen har gjort. Enkelt uttryckt tycker jag att domstolen egentligen har gått på det förslag som inledningsvis gällde när det gäller själva tjänstedirektivet. Man har inte tagit hänsyn till de justeringar som parlamentet har gjort på det här området gällande hur det här skulle fungera. Det är väldigt viktigt att fortsätta starkt jobba med den frågan.

När det gäller utredningens längd är arbetsmarknadsministern vag. Han tycker att det är viktigt att ha gott om tid. Ja, visst är det bra att man har god tid på sig och får ett bra resultat. Detta har ju inte alltid gällt när det gäller regeringens sätt att utreda, det vet vi. A-kasseförslaget forcerades fram. Där fattade man ett beslut utan egentlig utredning. 450 000 har lämnat a-kassan. Det är ett annat problem som finns att hantera. Här är det väldigt noga med att man får tid på sig. Jag ser en väldigt viktig poäng. Jag tror att man faktiskt kan få fram svar på vad som behöver göras i Sverige för att se till att vi kan slå vakt om den svenska modellen ordentligt. Det går att få fram det snabbare. Det finns en viktig poäng i att det här är framme innan Arbetsdomstolen fattar sitt beslut någon gång i slutet av detta år. Där tycker jag att arbetsmarknadsministern skulle kunna vara mycket tydligare. Jag tycker att han är väldigt vag på den punkten.

Anf. 105 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Det här är en fråga som har diskuterats en hel del, och som kommer att diskuteras en hel del framöver också. Det är en fråga som har diskuterats i den här kammaren och som har diskuterats på många ställen i landet; bland fackföreningar och ute på arbetsplatser.

Det är en fråga som diskuterades i Köpenhamn i går av en samling parlamentariker på initiativ av Nordiska rådet. Där hade jag möjlighet att få delta, och det var intressant kan jag säga. Jag drog lite grann om bakgrunden till vad som har skett och hur den svenska reaktionen ser ut och varför. Jag berättade om folkomröstningen och de garantier som fanns för att kollektivavtal och svensk arbetsrätt skulle stå orörda av EG-rätten och hur svenska folket på de premisserna röstade för medlemskap i EU. Jag berättade om att den här domen egentligen kom som en överraskning. Först kom generaladvokatens yttrande och detta med garantierna som vi har haft tidigare. Sedan kommer domen och slår undan benen för den svenska modellen.

Då fick jag stor förståelse bland kamraterna från nordiska parlament och baltiska parlament. Det här var nämligen en träff med både den nordiska gruppen och den baltiska gruppen. Det fanns representanter från Norge, Danmark, Estland, Litauen, Lettland och så vidare på den här konferensen. Det var egentligen ingen över huvud taget som gjorde annat än att fråga och som ville få förtydligat och lära sig förstå. Man höll med, och man insåg faran och problemet när man fick det här förklarat för sig. Det fanns faktiskt ingen i den här kretsen med ett undantag – ett litet men för den här debatten mycket väsentligt undantag – som opponerade sig mot den här verklighetsbeskrivningen och som inte ville se de domar som har fallit, Lavaldomen i första hand men även de andra, som ett hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Det var den svenska moderata representanten i gruppen som på något sätt blev motståndaren i den här debatten, vilket för mig var lite anorlunda. Norrmän, danskar, ester, letter och litauer av skilda politiska kulörer kunde se och förstå problemet. De kunde dela den oro som finns djupt i den svenska arbetarrörelsen och det svenska samhället. Men svenska moderater försöker i det här sammanhanget bagatellisera. De försöker säga att Lavaldomen visst inte är något problem. De hamnar så att säga på andra sidan, vilket är mycket märkligt eftersom man ibland får intrycket i den svenska debatten att den svenska regeringen står bakom den svenska arbetsmarknadsmodellen. Givet den interiören från den här diskussionen kanske det inte är så konstigt om det kommer signaler, som Sven-Erik Österberg säger, om att arbetsmarknadsministern, när han har lämnat Sveriges gränser och befinner sig nere i Bryssel, inte agerar, är tyst. Det är väl kanske så att det är det som är den svenska regeringens linje, att det här var en bra dom, att man inte alls står upp för den svenska modellen och att man faktiskt kan lära sig att leva med den situation som har uppstått. Det är de intrycken som kommer. Det verkar som om den svenska regeringen, oavsett om den är företrädd av ministrar eller av representanter från den borgerliga riksdagsgruppen, på något sätt har ett ansikte innanför Sveriges gränser och ett annat ute i Europa.

Anf. 106 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag tycker, i likhet med Sven-Erik Österberg, att det här verkar ta alldeles för lång tid. Annars är Sven Otto Littorin en man som är van att handla snabbt. Hur lång tid tog det att skära ned arbetslöshetsförsäkringen? Två månader? Men i det här fallet, när det gäller det här, har du dragit benen efter dig. Det tog tre månader för dig att bara utse en utredare. Det tog nästan fyra månader för dig att bara skriva direktiv till

utredningen. Sedan ska utredningen ha åtta månader på sig, och innan vi kan se ett lagförslag lär vi väl vara en bit in på vårkanten 2009. Så visst är det lite märkligt. Littorin säger sig stå för den svenska modellen på arbetsmarknaden. Det tar några månader att rycka undan löntagarnas trygghet när de blir arbetslösa. Men för att möta riskerna för lönedumpning ska det ta upp emot ett och ett halvt år.

Nu tror inte jag på tillfälligheter. Det där är naturligtvis en strategi. Sven Otto Littorin vill vinna tid. Regeringens högsta prioritet just nu handlar om att få hem EU-fördraget. När väl det är gjort kan han göra precis vad han vill i Vaxholmsfallet.

Då kan han helt öppna för lönedumpning, det vill säga för ett systemskifte på arbetsmarknaden. Det är det vi redan ser på så många håll i dag i Sverige, där fattiga människor kan exploateras och utnyttjas av mindre nogräknade arbetsgivare. Det ska kunna göras legalt – jobba för 30 kronor i timmen och bo i källare. Så ser det ut redan i dag på många håll i Sverige, inte minst i min valkrets hemma i Skåne – på byggena, i jordbruket och i trädgårdsnäringsen.

I radioprogrammet *Konflikt* var det i påskas ett reportage om människor som jobbade för urusla löner. De bodde i månader på tältsängar i utkylda magasin. Toaletten var ett tillbyggt cykelställ. Det här var Sverige. I dag är det olagligt, men i morgon kan det vara legalt. Då kan de människorna kallas för utstationerad personal och jobba på rumänska kollektivavtal. Är det dit vi ska?

Jag litar inte ett ögonblick på att den här regeringen vill lösa Vaxholmsfrågan. Om Sven Otto Littorin verkligen hade velat bekämpa social dumpning hade han lagt i en högre växel i stället för att dra detta i långbänk. Även om han själv skulle vilja ta itu med detta är risken att han bakbinds av Centerpartiet, som har tagit Moderaternas plats som det mest löntagarfientliga partiet i svensk politik.

Sven Otto Littorin! Om du vill att vi ska lita på dig, om du vill vara säker på att regeringen får igenom EU-fördraget genom riksdagen ska du lägga lagförslaget på bordet tidigt i höst.

Anf. 107 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Just nu reses runt om i Europa frågetecken om EG-domstolens agerande inte bara när det gäller den så kallade Lavaldomen utan också i det så kallade Ruffertmålet. EG-domstolen har avkunnat en dom gällande ett polskt företag som är inblandat i byggnationer i Niedersachsen. Firman har ägnat sig åt lönedumpning. Arbetarna får halva lönen mot det normala. Tyska LO:s rättschef säger nu att EG-domstolens agerande leder till att det blir fritt fram i Tyskland för företag att konkurrera med löner som ligger långt under det normala. Domen bekräftar EG-domstolens agerande i Vaxholmsfallet.

TCO i Sverige har kommenterat det hela genom att framhålla att domstolen väljer att än en gång tolka utstationeringsdirektivet rörande utländsk arbetskraft på ett sätt som strider mot vad de europeiska lagstiftarna avsåg. Från LO:s sida säger man att domstolen återigen tolkar EG-rätten i strid med likabehandlingsprincipen och mot politiska beslut.

EG-domstolens praxis innebär att den så kallade fria rörligheten alltid sätts främst. Detta sker även till priset av lönedumpning och budgivning

under den nivå för kollektivavtalen som gäller i det land, den region eller den stad som verksamheten ska bedrivas i.

Redan nu har fackföreningsrörelsen i vårt land ett hårt lokalt arbete att utföra med att följa upp en lång rad utländska företag som inte vill kännas vid normala regler och avtal på svensk arbetsmarknad. Det här problemet exponeras i stort sett dagligen, men det har blivit tydligt genom Vaxholmsfallet och Ruffertdomen. Men det är mycket som sker i det tysta som inte blir föremål för olika typer av domslut.

Min uppfattning är att EG-domstolen alltmer uppträder som en politisk domstol som kör över avsikten med de så kallade utstationeringsdirektiven. Syftet med dem har varit att hindra att utländska gästarbetare skulle exploateras som någon sorts billighetsarbetskraft. De ska inte behöva arbeta till lägre lön än vad som är normalt i det land där de arbetar. Men EG-domstolen kör på i ett nyliberalt race. Hur länge ska det här accepteras? Ju längre tiden går, desto större kommer problemen med lönedumpning att bli. Den här typen av problem äter sig fast på arbetsmarknaden, och det uppstår nya problem hela tiden. Men allt ger, som sagt, inte rubriker, som i Vaxholms- och Ruffertfallen.

Ministern hänvisar passivt till en pågående utredning. Den ska få ta tid. Den ska få ta ordentligt med tid, och ännu mer tid, och den ska göras grundligt, på kors och tvärs, ledd, bredd och vikt och allt vad man nu kan tänka sig.

Precis som Sven-Erik Österberg säger hör man signaler på det internationella planet att svenska regeringen inte driver någon linje särskilt hårt. Kan Sven Otto Littorin nu redovisa vad man gör internationellt och dementera påståendena? TCO har frågat varför den svenska regeringen inte intervenerade för den tyska delstaten i de fackliga kraven i det så kallade Ruffertfallet. Tyska regeringen stöttade den svenska regeringen i det så kallade Laval-målet. Varför var den svenska regeringen så passiv när det gällde att stötta den tyska delstaten? Det kan Littorin klara ut.

Patrik Björck var inne på att svenska avtal och svensk arbetsrätt – strejkrätt och arbetsrätt – skulle lämnas ograverade om vi gick med i EU. Så hette det i samband med folkomröstningen. Nu står vi här med en rad frågetecken att reda ut.

Regeringen måste lägga i en högre växel för att klara trovärdighetsproblemen. Ett gott råd är att klara ut alla dessa frågeställningar innan riksdagen ska hantera det så kallade Lissabonfördraget. Finns det någon sådan ambition hos regeringen?

Anf. 108 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Anledningen till debatten är att vi är ganska upprörda och bekymrade över det hot som den svenska modellen utsätts för just nu. Förslaget om ursprungslandsprincipen i tjänstedirektivet som avvisades av EU-parlamentet håller nu på att införas bakvägen genom EG-domstolens behandling av Laval-målet. Ursprungslandsprincipen innebar att varje löntagare skulle ta med sig sitt lands arbetsrätt och kollektivavtal till det land man arbetar i. Vi hör redan där hur orimligt det skulle bli. Man ska åka till ett annat land, och det egna landets lagar och regler ska gälla. Det skulle vara upp till vem som helst att utifrån det ha 25 länders olika kollektivavtal och regler att leva efter.

Det här avvisades av EU-parlamentet, trots att de svenska borgerliga parlamentarikerna gärna hade sett att det blev verklighet.

Jag hade möjlighet att träffa den moderata EU-parlamentarikern Christofer Fjellner i Bryssel under förra mandatperioden. Han talade gladeligen om vikten av att EU-medborgare skulle kunna komma till Sverige och konkurrera med det enda de kunde, nämligen låga löner. Han kunde inte riktigt förstå vår ståndpunkt, nämligen att vi tyckte att det var viktigt att oavsett nationalitet, vilket land man kommer från, ska man ha lika lön i Sverige. Vi tyckte att det var viktigt. Alla människors lika rätt och lika värde måste gälla på arbetsmarknaden.

Nu ser vi hur EG-domstolen tolkar det politiska ställningstagandet, trots de löften som Sverige fick i samband med medlemsansökan 1994. Ulf Dinkelspiel var den moderat som drev att Sverige skulle behålla den svenska modellen.

Nu har Sven-Erik Österberg av arbetsmarknadsministern fått svaret att han vill ha en skyndsam utredning. Förra gången jag fick svar att det skulle bli en skyndsam utredning tog det nio månader. Det var visserligen en annan minister. Jag tvivlar inte på att arbetsmarknadsministern är intresserad av en snabb utredning, men vi har hört från tidigare talare att det har funnits snabbare utredningar. Varför går det inte att utreda den här frågan betydligt snabbare? Vad är det som gör att det här måste ta upp till nio månader? Vad är det som gör att man inte skyndsamt kan utreda på till exempel tre månader?

Jag ska till arbetsmarknadsministrarnas försvar säga att han har stått bakom den svenska modellen i alla debatter här, men det finns många moderater, centerpartister och folkpartister som har sagt att den svenska modellen inte har varit riktigt lika viktig. De har tyckt att det har varit viktigt att öppna för lönedumpning. Bland annat berättade nuvarande näringsminister Maud Olofsson när hon var på Gotland om vikten av att öppna för lönedumpning. Det var dags att utsätta löntagarna i Sverige för lönekonkurrens. Därför är det viktigt att vi i dag får svar på varför det är så angeläget att dra ut på utredningen. Vi är bekymrade över frågan.

Anf. 109 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag ska upprepa det som jag har sagt många gånger tidigare. Min utgångspunkt är att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige och att vi måste ha en modell för det som fungerar och håller.

Jag ska svara på några av frågorna i diskussionen här. Jag har haft försvaret av den svenska modellen som utgångspunkt under alla de aktiviteter som jag har haft i fråga om kommissionen, EU-parlamentet och de kontakter som jag har haft med enskilda medlemsstater. Jag har till exempel hållit anföranden inför EU-parlamentets sysselsättningskommitté – det var efter att den svenska ståndpunkten i den muntliga förhandlingen var kungjord men innan domen föll – just för att beskriva och förklara den svenska modellens grundförutsättningar och vad det har lett till när det gäller till exempel konfliktnivå på den svenska arbetsmarknaden.

Efter att domen har fallit har jag haft både separata möten med kommissionen och med ett tiotal medlemsstater just för att berätta om hur vi ser på domen, hur vi ser på den svenska modellen och hur vi avser att arbeta vidare med detta.

Jag ska i morgon till Holland och i övermorgon till Storbritannien. På båda dessa möten kommer Laval-målet att vara en av våra diskussionspunkter.

Jag kan därför lugna Sven-Erik Österberg med att detta är någonting som vi arbetar med och som vi kommer att fortsätta arbeta med.

Samma dag som domen föll – den 18 december – bjöd jag parterna till partssamråd för att diskutera hur vi nu skulle gå vidare just mot bakgrund av att denna fråga handlar både om lagstiftning och om kollektivavtalens utformning.

Efter detta möte skrev LO-Tidningen: Alla nöjda efter första mötet.

Det är första gången som jag har fått den här typen av rubrik i LO-Tidningen.

Det var också med den utgångspunkten som vi hade detta möte, och det var med den utgångspunkten som vi förde partssamrådet och de rätt öppenhjärtiga diskussionerna om hur vi skulle hantera domen. Det har också varit en ledstjärna i arbetet med att utforma direktiven och att hitta rätt person som utredare. Det är klart att man kan ha synpunkter på att det har tagit sin tid. Men jag har varit väldigt noggrann med att se till att parterna skulle vara väldigt involverade i just detta arbete.

Därför är det också glädjande att se att till exempel LO:s avtalssekreterare Erland Olauson har sagt att Laval-domen inte hotar den svenska modellen. Han har också sagt sig vara nöjd med direktiven, utredaren och tidpunkten för framläggandet av utredningens betänkande.

Slutsatsen är naturligtvis att det är en komplicerad juridisk materia att hantera utfallet av domen. Man kan naturligtvis ha synpunkter på den tolkning som EG-domstolen gör. Vi måste diskutera hur vi ser till att implementera det som faktiskt är svensk rätt i svensk lagstiftning. Vi har ett otydligt och oklart läge just nu där svensk lagstiftning som den är formulerad står i konflikt med svensk rätt som den tolkas av EG-domstolen. Så kan vi naturligtvis inte ha det.

Min utgångspunkt är – det är också ledstjärnan för arbetet – att vi ska, kommer att och kan se till att bevara den svenska modellens grundfundament samtidigt som vi lever upp till domen i EG-domstolen.

Anf. 110 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Påståendet att den svenska regeringen och arbetsmarknadsministern har varit passiv nere i Europa är inte bara taget ur luften. Det är våra EU-parlamentariker som har rapporterat det och tycker att andra regeringar har varit mer på bettet för att trycka på. Men det är väl bra om arbetsmarknadsministern nu talar om vad han tänker göra och vad han har gjort där nere. Jag ger bara understöd för detta arbete därför att jag tror att det fordras en ordentlig aktivitet där nere. Nu finns det bättre förutsättningar för det i och med Ruffert-domen. Det goda med den är att tyskarna också är oroade för detta, och där bör det finnas en god samarbetspartner för att värna om detta. Jag förutsätter att regeringen och arbetsmarknadsministern tar kontakt med och tar stöd av de stater som inte gillar den ordning som har varit.

Sedan är det bra att man är nöjd efter första mötet. Men det lugnar inte mig så mycket. Jag har lett ganska många arbetsgrupper under mina dagar. Efter det första mötet brukar de flesta vara ganska nöjda. Det gäller att vara nöjd efter det sista mötet också. Det brukar vara svårare.

Vid det första mötet är det ganska trevligt när man har en gemensam arbetsuppgift och alla har förväntningar.

Det som oroar mig med tidsaspekten är naturligtvis att det håller på att sätta sig en ordning. Svenskt Näringsliv har tolkat domen på ett annat sätt. Man har gått ut med ett budskap där man helt enkelt konstaterar att man tycker att man mycket väl kan ta hit utländsk arbetskraft och betala enligt andra kollektivavtal och då få en regelrätt lönedumpning. Det håller i det tysta på att sätta sig ett system i landet där man tycker att detta är okej. Det är därför som det är så oerhört viktigt att snabbt få ett besked om hur detta kommer att hanteras och var gränsen går någonsans.

Vi kan inte skynda på Arbetsdomstolen. Den tar sin tid. Den lever sitt liv, höll jag på att säga. Vi rör inte så mycket över det. Men jag tycker att det är en väldigt viktig del att utredningen är klar och tydlig i fråga om detta innan Arbetsdomstolen tar sitt beslut. Jag tycker att arbetsmarknadsministern kan göra mer där. Det må så vara att Erland Olauson är nöjd med tidsaspekten. Men jag ser en stark koppling till att detta vore bra och fullt möjligt.

Sedan är frågan hur långt regeringen tänker gå. Jag blir också orolig här. Det är vissa företrädare från partier i regeringen som har en annan uppfattning. Här säger man alltid att man är överens i regeringen. Jag förstår mig inte riktigt på det här. Min bild av regeringen när den sitter där är att man har en kollektiv uppfattning och att man står för den oavsett var man är. Om man har en uppfattning på torsdagar när man träffas i Rosenbad och en annan uppfattning när man åker ut på småföretagarmöten i landet, som vissa ministrar har, måste arbetsmarknadsministern förstå att det sår en hel del splittrade uppfattningar. Tilltron till var man står i fråga om den svenska modellen blir söndertrasad av detta sätt att hantera detta när näringsministern eller partivänner till henne är ute och har en helt annan uppfattning om detta. Jag tycker att det är ett problem. Det är ingen bra ordning från en regering att sprida vad man står bakom och säga att hela regeringen står bakom det. Tillåt mig att tvivla, om jag ska vara riktigt ärlig. Jag tycker att det är ett problem. Det blir problem för regeringen. Det kan jag stå ut med. Men det blir också ett problem i det svenska samhället hur man ska hantera detta. Detta måste hanteras tydligare.

Men när det gäller tidsaspekten, utredningen och att det ska gå snabbare sätter sig en praxis. Jag tycker att arbetsmarknadsministern ska vara tydligare i fråga om detta. Jag skulle vilja ha ett besked om att man helt enkelt säger till utredaren att regeringen vill att detta ska vara klart innan Arbetsdomstolen fattar sitt beslut. Jag tycker att arbetsmarknadsministern skulle kunna vara så tydlig här. Tilläggsdirektiv har getts tidigare. Det kan ges nu också.

Anf. 111 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag ska passa på att ta upp två saker en gång till. Det handlar om den här regeringens långa historia av att säga en sak och göra en annan. Flera talare har varit inne på att man ska trycka på nere i Europa. Peter Hultqvist hade ett väldigt tydligt exempel på när regeringen inte har agerat när det gällde att stödja den tyska ståndpunkten i RUF-

fertfallet. Det skulle vara väldigt skönt om man kunde få en regering som faktiskt agerar och inte är passiv, särskilt i en så här otroligt viktig fråga.

Det är en sak som bekymrar mig lite grann i resonemanget. Det står i det skriftliga svaret, och arbetsmarknadsministern har också varit inne på det i sina anföranden här:

”Problemet i målet var att det aktuella kollektivavtalet var oförutsebart och svårtolkat och förutsatte förhandlingar innan det gick att fastställa vilken lönenivå den lettiska arbetsgivaren skulle behöva tillämpa.”

Det anser arbetsmarknadsministern är problemet, och det ansåg tydligen EG:s jurister också. Men med den inställningen hamnar arbetsmarknadsministern i en väldigt konstig situation. Problemet är ju att EG-domstolen över huvud taget går in och bedömer ett avtal som är slutet mellan två parter på svensk arbetsmarknad. Ska alla svenska avtal på något sätt efterprövas av klåfingriga jurister nere i Europa? Det är det som vi ska undanröja. Det är det som vi ska ta bort. Det är därför som man måste agera på både nationell nivå och Europeanivå. Det ska inte vara så att europeiska jurister efterprövar, överprövar, avtal som parter på svensk arbetsmarknad har slutit. Det är parterna som bestämmer om de är transparenta eller inte. Och där finns det all anledning för arbetsmarknadsministern att också förklara sin ståndpunkt. Tycker arbetsmarknadsministern att det är rimligt att man överprövar svenska avtal? Då faller den svenska modellen.

Anf. 112 MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Problemet för Sven Otto Littorin här är att regeringen har en väldigt tvetydig inställning. Å ena sidan har han ett centerparti som gärna jagar livet ur löntagarna så fort man kommer åt. Det är ett centerparti som han alltså ska få att ställa upp bakom ett lagförslag som i realiteten ska undanröja Vaxholmsdomen. Lycka till med det. Det kanske går, vad vet jag, men jag skulle inte sätta min sista slant på det.

Å andra sidan har han statsminister Fredrik Reinfeldt som när vi ber honom ta upp Vaxholmsfrågan med EU:s stats- och regeringschefer bara viftar bort oss. Då får vi höra att inte kan man komma där med lappar hemifrån på möten med EU:s stats- och regeringschefer, nej, det är inget man vill ta upp med dem.

Sven Otto Littorin måste alltså förstå att vi ser med viss skepsis på hans och den övriga regeringens stöd för den svenska modellen när det verkligen kommer till kritan. Det är därför vi inte riktigt litat på er.

Till detta kommer att ni också har dragit benen efter er i uppstarten – tre månader för att utse en utredare, fyra månader för att skriva direktiv, och sedan ytterligare åtta månader för att genomföra utredningen.

Ska vi lita på att ni löser det? Det skulle mycket väl kunna bli så att vi trycker igenom EU-fördraget här i kammaren i november, och så i mitten av december kommer förslaget från utredaren: Förlåt! *Sorry!* Vi kan inte lösa det här med Vaxholmsdomen. Nu får ni leva med lönedumpning framöver.

Kan Sven Otto Littorin föreställa sig den vrede som detta kommer att väcka på svensk arbetsmarknad och bland svenska folket i övrigt? Jag säger till Sven Otto Littorin: Försätt dig inte i den situationen! Lagg lagförslaget på bordet redan i höst så att vi kan bedöma vad som egentli-

gen ska gälla på den europeiska arbetsmarknaden framöver. Det är det enda sättet om ministern vill få oss att lita på honom igen.

Prot. 2007/08:100
22 april

Anf. 113 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Ministern säger att vi ska lita på honom. Han slåss för svenska kollektivavtal. Jag frågar mig vad jag har för anledning att lita på ministern. Man har monterat ned a-kassan en rätt rejäl bit till stora protester. Den var något som tillhörde den svenska modellen. Arbetsmiljöarbetet tillhörde ett av fundamenten i den svenska arbetsmarknadsmodellen – vi har sett stora nedskärningar i Arbetsmiljöverkets verksamhet och nedläggning av Arbetslivsinstitutet. Arbetsmarknadspolitiken med en lång rad olika typer av åtgärder är nedmonterad. Vad har vi för anledning att lita på Sven Otto Littorins utfästelser i detta?

Jag tycker att det finns en trovärdighetsfråga som regeringen måste ta på allvar och försöka reda ut i grunden, och det är att svenska avtal, svensk strejkrätt och svensk förhandlingsmodell gäller – punkt slut. Det är så det ska vara i Sverige. Vi ska inte kompromissa om de här frågorna över huvud taget!

Det skulle väl vara enkelt att försöka klara ut det här innan något Lisabonfördrag ska behandlas i den här kammaren. Det kanske till och med vore smart och begåvat av regeringen att reda ut den typen av frågetecken innan man kommer till den hanteringen i kammaren. Det är ett gott råd – om ministern är intresserad av goda råd i sammanhanget.

Vi har också den tyska ståndpunkten när det gäller Ruffertfallet. Varför agerade inte regeringen när det gällde detta? Varför gjorde ni ingenting? Det skulle vara intressant att veta hur ni bemöter TCO:s kritik på den punkten.

Om vi nu ska ha LO som riktmärke i sammanhanget, vilket ministern tycks ha när det passar, kan jag ju läsa upp vad LO-tidningen kräver på ledarplats: ”Vi borde med skärpa ha slagit fast att vi inte accepterar att EU-rätten tar över svensk grundlag, eller kan inskränka vår strejkrätt eller begränsa våra kollektivavtal.” Man kräver en skärpning av regeringens attityd i förhållande till EG-domstolen.

Anf. 114 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tidigare i dag har vi fått höra av statsministern att alla beslut och all politik fattas gemensamt av regeringen. Detta sade han i samband med att det inte hade någon betydelse vem som svarade på interpellationer.

Då blir min fråga till arbetsmarknadsminister Littorin: Betyder ditt svar här i dag att vice statsminister Maud Olofsson inte längre har uppfattningen att det är viktigt att öppna för lönedumpning? När bytte hon i så fall åsikt i den frågan? Det är annars ett återkommande mantra att det är viktigt att utsätta löntagarna i Sverige för konkurrens, så svara gärna på den frågan!

I sitt svar medger arbetsmarknadsministern också att han inte kan lämna en garanti för att utredningen är klar när Arbetsdomstolen meddelar dom. Därmed faller liksom alla garantier vi kan få av arbetsmarknadsministern kring vad som kommer att hända. Om man inte ens kan lämna en garanti där man ändå kan bestämma när utredaren ska vara klar, vilka garantier har vi då att man kommer att slåss för de här frågorna?

Svar på
interpellationer

Jag har tidigare citerat EU-parlamentariker som tillhör samma parti som statsministern och arbetsmarknadsministern. De har sagt att det är jätteviktigt att öppna svensk arbetsmarknad för lönedumpning, så det blir svårt när man dessutom har drivit frågan om ursprungslandsprincipen ute i Europa. Det är inte svårt att tro att det egentligen är den politiken man vill föra i Sverige. Men man säger det inte här i kammaren, utan man säger det i EU-parlamentet. Man driver det där i stället och överlåter åt jurister att överpröva frågorna.

Därför, fru talman, skulle jag vilja ha svar på när Maud Olofsson bestämde sig för att det inte var viktigt att öppna upp för lönedumpning. När bytte hon åsikt?

Anf. 115 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill bara erinra om att statsrådet svarar för sig. Det är väldigt svårt att svara för någon annan ministers uppfattning. Detta handlar om statsrådets ansvarsområde, och han svarar för detta.

Anf. 116 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig börja med att kommentera Ruffertdomen. Skälet är ganska enkelt. Upphandlingsutredningen hade just levererat sitt slutbetänkande. Den var ute på beredning, och eftersom Ruffertfallet, både då och nu, handlar om förhållanden som är väsensskilda från den svenska arbetsmarknadsmodellen och inte är applicerbart på den utan på förhållanden där man har lagstiftade minimilöner eller allmängiltigförklarade kollektivavtal, valde vi i stället i det läget att fokusera på det som var viktigt, nämligen Laval-målet. Där kom vi också fram till samma ståndpunkt som den tidigare regeringen i den muntliga förhandling som skedde den 9 januari 2007.

Detta väckte viss uppmärksamhet från dem som trodde något annat, och det är naturligtvis viktigt att vi gjorde det vi gjorde, nämligen försvarade den svenska modellen på det sätt vi gjorde.

Sven-Erik Österberg, Morgan Johansson och Eva-Lena Jansson gör ett stort nummer av oenighet i regeringen och vad det nu kan vara. Låt mig bara påminna om att besluten om direktiven är fattade av regeringen gemensamt. Det är dessa direktiv som gäller och som är förutsättningen för utredningen. Det är inga konstigheter.

Men när det gäller oenighet skulle möjligen Sven-Erik Österberg kunna prata med Morgan Johansson och Socialdemokraterna i Skåne om den oenighet och splittring som råder kring den socialdemokratiska inställningen till fördraget. Det skulle vara intressant att höra var ni landar i den frågan.

Utredningen är utsedd, direktiven är antagna. Parterna har varit djupt involverade i det arbetet, och detta har för mig varit avgörande och centralt: Parterna skulle vara överens med oss om hur direktiven skulle vara utformade. Om det tog två veckor till var det värt det för att få utredningen på rätt spår. Annars hade det kunnat bli väldigt intressanta diskussioner här i kammaren.

Till Morgan Johansson vill jag säga att Erland Olauson är nöjd med direktiven. Han är också nöjd med tidsplanen. Med all respekt – för mig är det viktigare att parterna är nöjda än att Morgan Johansson är det.

Lagförslaget kommer när utredningen är klar och remitterad. Det är viktigt att undanröja tvivel, inte att bygga nya. Därför måste detta ske på ett sätt som bevarar den svenska modellen och inte ytterligare ifrågasätter den.

Anf. 117 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Upplysningsvis, arbetsmarknadsministern, sitter Morgan Johansson och jag inte i någon regering. Det gör Littorin, och det gör Maud Olofsson till exempel. Det gör en viss skillnad i frågan. Jag tycker som jag sade tidigare när det gäller olika uppfattningar – det är klart att ni är eniga på regeringssammanträdet. Men när de som sitter i samma regering sedan för en debatt vid sidan om där man har olika uppfattningar är det klart att det sår funderingar ute i det svenska samhället. Vad tror löntagarna? Vad tror fackföreningsrörelsen när man ser den splittrade bilden?

Det är klart att de här diskussionerna finns. Det gör att frågan blir ostadigare.

Jag står bakom fördraget, det har jag sagt tidigare, därför att det är bättre för den svenska arbetarrörelsen och fackföreningsrörelsen i hela Europa. Ju tydligare arbetsmarknadsministern och regeringen är och ju snabbare man är att leverera så att vi kan slå vakt om den svenska modellen desto fortare dör fördragsdebatten. Det ligger också i regeringens händer. Var ska den hamna någonstans, och hur tydlig är man? Skjut inte problemen över till oss utan ta hand om dem i stället och leverera det ni ska så slipper vi den här diskussionen, och då vet vi också vad som gäller i Sverige.

Till sist vill jag säga att det är ett problem att det tar tid. Svenskt Näringsliv har gjort en tolkning som man sprider omkring, och man håller på att införa ett annat hanteringsätt på den svenska arbetsmarknaden. Det oroar också, om vi nu ska slå vakt om den svenska modellen. Det där är väldigt viktigt också.

Allra sist: Barroso tänker kandidera om. Det vore ett ypperligt tillfälle för den svenska regeringen att säga: Vi är inte intresserade av Barroso om han inte kan se till att vi kan ha våra kollektivavtal i Sverige. Det kan han leverera med sin kommission. Är arbetsmarknadsministern beredd att driva den frågan i regeringen? Det gäller att sätta hårt mot hårt. Vi har våra regler, och jag tycker att vi ska slå vakt om dem. Det finns ingen anledning för Sverige att böja sig därför att en EU-domstol fattar ett felaktigt beslut.

Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Min grundinställning är, som jag har sagt hela tiden och som jag också sade väldigt tydligt när vi motiverade vår inställning vid den muntliga förhandlingen i början av januari 2007 i just Laval-målet, är att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige. Det är grundinställningen. Utredningen arbetar i den andan, och utredningen levererar resultatet senast den 15 december. För att gå tillbaka till interpellationen: Jag kan naturligtvis inte garantera att det sker innan vi får en dom i Arbetsdomstolen. Men avsikten har inte varit att fördröja arbetet utan att se till att det blir så stabilt och säkert att vi inte råkar ut för fortsatt otydlighet i relat-

ionen mellan den svenska lagstiftningen och det som numera är EG-rätten.

Min utgångspunkt är, precis som hos de andra parter som jag har diskuterat med vid flera tillfällen i den här frågan, att Laval-målet kommer vi att kunna hantera. Vi kommer att hantera det på ett sätt som gör att vi bevarar den svenska modellen. Det är för mig ledstjärnan.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2007/08:510 om fler aktörer inom arbetsförmedling för att bryta utanförskapet

Anf. 119 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Désirée Pethrus Engström har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att ytterligare stimulera tillkomsten av alternativa arbetsförmedlare utöver de åtgärder regeringen redan genomfört.

Inledningsvis vill jag påminna om att Arbetsförmedlingens monopol avskaffades redan 1993. Då upphörde kravet på tillstånd från dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen för att bedriva privat arbetsförmedling. Det finns alltså sedan dess inga hinder i regelverken för den som vill bedriva arbetsförmedling. Ett aktuellt exempel är Sveriges Akademikerförmedling, som är ett samägt företag mellan Manpower och Salus Ansvar. De jobbar med att förmedla jobb åt medlemmar i fyra akademikerförbund. Ett annat exempel är de jobbtorg som finns i Stockholm och som bedrivs av kommunen.

Det torde vara bekant att regeringen mycket starkt betonar prioriteringen av insatser för dem som står långt från arbetsmarknaden. Kompletterande aktörer har en viktig uppgift för att minska utanförskapet. Jag menar att det är nödvändigt att använda även andra kontaktnät och arbetsformer än dem den offentliga arbetsförmedlingen har. Inga vägar ska vara oprövade. Jag välkomnar alla initiativ till privat arbetsförmedling, inte minst sådana som vill hjälpa dem som har svårast att få arbete. Regeringens uppdrag till Arbetsförmedlingen är också att fler aktörers kunskaper och kompetens ska tas till vara inom till exempel jobb- och utvecklingsgarantin.

Inom den offentliga arbetsförmedlingen pågår stora förändringar. Den 1 januari i år gick startskottet för den nya sammanhållna myndigheten Arbetsförmedlingen. Den offentliga arbetsförmedlingen ska finnas kvar och fyller en viktig funktion, men samtidigt måste förmedlingsverksamheten bli mer diversifierad. Med detta menar jag att den offentliga arbetsförmedlingen ska kompletteras med andra aktörer. Det kan vara olika privata företag men också fackliga organisationer eller andra ideella organisationer har en viktig roll i detta sammanhang. Jag vill särskilt understryka vikten av att sociala företag medverkar till att fler kommer tillbaka till arbetslivet.

Redan 2007 fick dåvarande Ams i uppdrag att mer aktivt använda kompletterande aktörer i förmedlingsarbetet, och Ams valde att starta en försöksverksamhet på tre olika platser i landet. Verksamheten utvärderas av IFAU. Ett senare uppdrag, där Arbetsförmedlingen precis avslutat sin upphandling, gäller insatser för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin

och jobbgarantin för ungdomar. Uppdraget är att under 2008 erbjuda upphandlade tjänster från kompletterande aktörer åt en tredjedel eller minst 10 000 personer av deltagarna i dessa garantier.

Ytterligare ett uppdrag gäller genomförandet av försöksverksamhet med alternativa insatser för långtidssjukskrivna, som regeringen beslutade om i januari 2008. Försöksverksamheten ska omfatta minst 1 500 personer under 2008 och 2009 och bedrivs i Stockholm, Göteborg, Dalarna och Västerbotten. Försäkringskassan ska svara för urvalet av deltagare och Arbetsförmedlingen sköta upphandlingen av de kompletterande aktörerna. Utvärdering kommer även här att ske genom IFAU.

Några ytterligare initiativ är inte aktuella just nu, men regeringen återkommer i samband med 2008 års budgetproposition med formerna för jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas.

Anf. 120 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag förstår att statsrådet ser positivt på min fråga om behovet av komplement till Arbetsförmedlingen i syfte att bryta det vi kallar för utanförskapet. Personer med funktionshinder, personer med invandrarbakgrund, personer med långtidssjukskrivningar och arbetslösa behöver ibland ett särskilt stöd för att komma in på arbetsmarknaden. Jag tror att Arbetsförmedlingen behöver konkurrens i sitt uppdrag.

Statistiken visar att alliansregeringen har klarat av att bryta utanförskapet bättre än tidigare regering. Under 2007 har utanförskapet minskat med 145 000 personer, och det är bra. Men vi kan bli ännu bättre, och då tänker jag särskilt på personer med funktionshinder.

Frågan är: Vad kan vi göra? Vad är det som behövs? Jag tror att vi behöver en ökad mångfald av arbetsförmedlare för att få in flera med specialkunskaper. I min interpellation till ministern ställde jag därför frågan: Vilka ytterligare åtgärder avser ministern att vidta för att stimulera tillkomsten av alternativa arbetsförmedlare utöver de åtgärder som regeringen redan genomfört?

Min fråga kommer sig av att jag har gjort en internationell utblick och tittat på förhållandena i Norge, Holland, Australien och England och läst mig till lite grann vilka förändringar man där har föreslagit. Det visar att vår arbetsförmedling inte fungerar optimalt i dag.

Riksrevisionen har sagt i sin kritik 2006 att arbetsförmedlingarna prioriterade arbetet med arbetsmarknadspolitiska program. Varje arbetsförmedlare förmedlade fem gånger så många Amsprojekt som riktiga jobb. Man prioriterade inte kontakten med arbetsgivare.

Mot den bakgrunden är det naturligtvis välkommet att regeringen har sjösatt en ny organisation för Arbetsförmedlingen i syfte att få till stånd en effektivare matchning och en ökad kundorientering. Regeringen har också satt i gång nya projekt för att få fler aktörer vid sidan av Arbetsförmedlingen. Men jag tror inte att de här projekten räcker, utan vi behöver en ökad mångfald av arbetsförmedlare.

Vad har man då gjort i de andra länderna som är intressant? Ja, bland annat har man gjort sammanslagningar eller samorganisation mellan arbetsförmedling, socialtjänst och försäkringskassa. Man har gjort en gemensam ingång för alla som av någon anledning är beroende av bidrag eller ersättning för sin försörjning.

Vad man också har gjort är att man infört olika former av poäng-, rating- och prestationssystem. Den här formen av klassificeringssystem efterfrågas nu här i Sverige av flera aktörer. Man vill kunna konkurrera på lika villkor. Tyvärr får vi nog konstatera att det inte är någon bra konkurrenssituation i dag för andra aktörer som vill komma in på den här marknaden. Det behövs därför bättre spelregler.

För att den arbetssökande ska kunna välja rätt förmedling – om man nu öppnar för ett system med fler aktörer – och göra jämförelser behövs en öppen betygssättning. Det är jämförelser som den arbetssökande själv ska kunna se. Hur fungerar olika arbetsförmedlare?

En viktig fråga som jag tar upp i min interpellation och som jag gärna skulle vilja få svar på i dag är hur ministern ser på att ta fram någon form av klassificeringsinstrument för att få en likvärdig bedömning av de personer som ska få hjälp av arbetsförmedlare, såväl statliga som privata aktörer. Kan ministern tänka sig ett öppet jämförelsesystem där arbetsförmedlingar av olika slag blir tillgängliga för de arbetssökande?

Anf. 121 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Att hitta nya lösningar för att människor ska komma i arbete är viktigt. Därför måste vi skapa förändringar som ger snabbare vägar till fler riktiga jobb.

Tidigare i dag har vi i kammaren diskuterat regelförenklingar när det gäller företagande och konstaterat att de regelförenklingsåtgärder som regeringen hittills genomfört eller aviserat innebär besparingar med upp till 10 miljarder per år för företagen. Det blir lättare att starta och driva företag. Det innebär att det också blir fler jobb att förmedla.

Nu handlar det om att göra arbetsförmedlingsprocessen enklare. Jag vill instämma i interpellantens ord om hur viktigt det är att stimulera tillkomsten av alternativa arbetsförmedlare.

Arbetsförmedlingen ska vara vägen till jobb, inte till passivitet. Från Centerpartiets sida har vi länge pratat om vikten av en vitalisering av förmedlingsverksamheten där privata aktörer ges ett tydligt mandat att förmedla arbete till arbetssökande. Att få in duktiga coachande entreprenörer i arbetsförmedlingsverksamheten är nödvändigt. Alla goda krafter behövs för att ge ökade möjligheter för arbetssökande att få arbete. Privata företag, organisationer, fackföreningar, utbildningsföretag och bemanningsföretag är exempel på aktörer med goda erfarenheter som skulle kunna bidra i förmedlingsarbetet.

Med ett system där privata förmedlingsalternativ erbjuder hjälp till arbetslösa får vi en mångfald av olika aktörer och ger ökade valmöjligheter till den arbetssökande. En rörmontör kanske behöver en annan form av förmedling och coaching än en biokemist, och förmedlingsverksamheten behöver inte se likadan ut i alla delar av landet. Arbetsmarknaderna ser olika ut, och därför bör förmedlingsverksamheten anpassas till de lokala förhållandena.

Någon form av ersättnings- eller bonussystem kan också kopplas till förmedlingsverksamheten för att ge incitament till att mer effektivt förmedla jobb. För att då undvika att förmedlingar endast förmedlar arbeten åt förhållandevis lättanställda personer kan ersättningssystemet utformas på ett sätt som särskilt gynnar dem som under lång tid stått utanför arbetsmarknaden.

Jag undrar hur arbetsmarknadsministern ser på ett sådant ersättnings- eller bonussystem.

Prot. 2007/08:100
22 april

Anf. 122 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Under valrörelsen diskuterades det mycket kring utanförskapet och de en och en halv miljon som inte fick vara på arbetsmarknaden, som devisen lät. Nu slår regeringsföreträdarna sig för bröstet och säger att antalet minskat med 145 000. Det var den siffran vi nyss hörde. Det gäller i den högsta av konjunkturer på kanske flera decennier – på 40 år, sägs det; jag vet inte vad exakt som är sanningen. Oavsett detta har det i varje fall varit en kraftig högkonjunktur.

Däremot är det inte sant att den riktiga långtidsarbetslösheten sjunkit. Den är ganska konstant. Det gäller både generellt och framför allt på ungdomssidan där det till och med finns en ökning. Nu har man gömt undan en del av ungdomarna i ungdomsjobbgarantin, och de räknas inte längre som stående utanför. Man kan säga att den politiken inte varit lyckad. Det är ganska enkelt att förstå. Det har inte gjorts några riktade insatser. Den generella sänkningen av arbetsgivaravgifterna gör att man inte ändrar kösystemet på arbetsmarknaden. De som står närmast är de som först får jobb, och de som står längst bak står kvar där. Det är de som arbetsmarknadsministern nu hanterar i den jobb- och utvecklingsgaranti som det ska komma förslag om i höst, när tiden börjar rinna ut för dem i det system som varit.

Jag har ingenting emot att det finns andra som går in och hjälper till med grupper och så vidare, men om man inte styr det ordentligt finns risken att resurserna inte sätts in på dem som mest behöver dem. I stället kan det bli en förmedling av dem som redan har ganska lätt att få jobb. Det är den utveckling vi sett.

Problemet är väl kanske inte förmedlingen för dem som står längst ifrån. Jag såg en siffra på alla som fått jobb under 2007. Endast 1 procent av dem saknade gymnasieutbildning. De som har dålig utbildning, bland annat äldre, och står långt från arbetsmarknaden har inte fått jobb fastän det är brinnande högkonjunktur. Det hjälper inte med högkonjunktur för den gruppen. De behöver andra insatser, riktade sådana. Det har vi inte hört ett ord om. Nu har man dessutom missat tåget i tilläggsbudgeten. Där finns inga extra insatser. Samtidigt spår regeringen att konjunkturen går ned och att arbetslösheten till och med kommer att öka under nästa år. Tror arbetsmarknadsministern att de som står längst ifrån är de som i det läget först får jobb? Nej, de står ännu längre ifrån.

Slutligen vill jag skjuta in mig på en annan fråga. Arbetsmarknadsministern sparkade nyligen generaldirektören för Arbetsförmedlingen. Vi har aldrig fått något ordentligt svar på vad som var anledningen till det. I december fick generaldirektören fortsatt förordnande. Några månader senare är han rätt man på fel plats. Är det för att han inte varit tillräckligt aktiv i omställningsarbetet? Har han inte jobbat tillräckligt mycket för andra aktörer? Nu finns det möjlighet för arbetsmarknadsministern att tala om vad som var skälet till att generaldirektören inte passade in.

Jag vet mycket väl att en regering har rätt att byta chefer och så vidare, men det finns också en rättighet för både oppositionen och svenska folket att få en ordentlig förklaring till varför man byter ut en chef som man nyss gett ett förlängt förordnande. Det vore på sin plats att ge ett be-

Svar på
interpellationer

sked här och nu. Var inte generaldirektören tillräckligt tydlig när det gällde privatiseringen av Arbetsförmedlingen, som nu ska ta fart? Jag ser, eller i alla fall anar, en koppling till det. Man vill ha en annan aktör där. Ge det beskedet så att vi vet hur det är! Det råder fortfarande viss dimma kring det som skett. Jag tycker att arbetsmarknadsministern nu borde ge besked om hur det förhåller sig.

Anf. 123 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag ska svara på interpellationen.

Varför är det bra med kompletterande aktörer? Där delar jag naturligtvis interpellantens utgångspunkt. Det är bra för att man får specialkompetenser och erfarenheter som jag tror i princip är omöjliga att anställa på eller att hitta på annat ställe. Man får också ett bemötande som för den enskilde är oerhört centralt. De som varit på exempelvis Basta i Nykvarn vet precis vad det handlar om. Det handlar om att känna den erfarenhet som kommer av det egna ursprunget. De egna erfarenheterna är oerhört betydelsefulla för den person som länge varit borta från arbetsmarknaden och inte sällan har flera olika typer av problem.

Det finns många goda exempel. Basta är ett sådant. Mica i Östersund är kommunens initiativ för att hjälpa personer med grava psykiska funktionshinder. Fontänhusen finns runt om i landet. Left is Right är ett privat företag i Kristinehamn som arbetar med personer med Aspergers. Det finns en lång rad mycket bra exempel. De har aldrig tidigare fått komma in. De har aldrig tidigare fått vara en del av hur vi arbetar för att få tillbaka människor som länge varit borta från arbetsmarknaden att komma in och känna delaktighet, få en lön att leva på och vara med.

Vi har dragit ned på arbetsmarknadspolitiska programinsatser för dem som har kort tid i arbetslöshet och i stället lagt mer resurser på de långtidsarbetslösa – 12,6 miljarder i jobb- och utvecklingsgarantin och i jobbgarantin för unga. Det har varit ett fullt medvetet val, och det av två skäl. Det första är att vi i goda tider med högkonjunktur på arbetsmarknaden naturligtvis inte ska låsa fast personer med kort tid i arbetslöshet i olika typer av arbetsmarknadspolitiska program utan i stället se till att de får ett jobb att gå till. Då ska vi också ha en arbetsförmedling som fokuserar på att förmedla arbete, inte en massa onödiga saker som friår och sådant.

Det andra är att vi vet att de vi nu pratar om, de som i flera år varit borta från arbetsmarknaden, sett både en och flera högkonjunkturer passera utan att de känt att någon brytt sig om dem. Precis som Désirée Pethrus Engström och andra säger har man helt enkelt lagt resurserna på annat, slutat bry sig om dem och inte sällan väntat in en förtidspension. Därmed har de varit ute ur statistiken. Jag delar helt Désirées utgångspunkt att det är ett omänskligt förfarande.

När vi gör detta säger vi olika saker. Det första är att det är i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga som vi har de svåra fallen. Det är också där vi behöver de kompletterande aktörernas specialerfarenheter, kompetenser och bemötande för att arbeta. Vi kommer att handla upp en tredjedel av dessa platser i år och tittar naturligtvis mycket noggrant på hur det hanteras.

I arbetet används vissa begrepp, *targeting*, *profiling* och *coaching*, som är sätt att lägga upp den individuella handlingsplanen och bedöma

vad som kan vara den vettiga mixen av åtgärder för att hitta rätt profil på personerna. Vid *coaching* ska det vara 15–20 personer per coach i jobb- och utvecklingsgarantin för att man ska få det rätta stödet för att kunna komma tillbaka.

Det vi inte kommer att göra är att upphandla det rena förmedlingsuppdraget för dem som har varit arbetslösa en kort tid, kommer in på arbetsförmedlingen och vill hitta ett annat arbete. Där finns det inget monopol. Det har inte funnits det sedan 1993. Vi menar att det vore ett felaktigt sätt att prioritera de knappa resurser som finns. Vi vill i stället se till att de finns för Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer när det gäller dem som har varit borta väldigt länge från arbetsmarknaden.

Anf. 124 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Först skulle jag bara vilja säga att Sven-Erik Österberg lägger sig i diskussionen, men verkar ha en helt annan utgångspunkt än det som är frågan. Jag blir så förvånad, för de frågor som Sven-Erik Österberg tar upp gör att man känner att det är en gammaldags socialdemokratisk politik. Jag förstår inte hur ni ska kunna förnya er. Man känner att ni vänder er om, tittar efter det gamla och blir som en saltstod. Jag förstår inte hur ni ska kunna komma tillbaka till en framtidsinriktad politik.

De siffror som Sven-Erik Österberg tar upp är helt felaktiga. Vi vet att det i alla grupper har blivit en stor förbättring under det senaste året. Men det finns en grupp som fortfarande står lite och stampar. Det är de funktionshindrade, fru talman. Det är därför jag ställt denna interpellation. Det behövs särskilda insatser för den gruppen. Jag tror att det finns flera aktörer som skulle kunna göra så mycket mer. Vi lägger runt 30 miljarder på arbetsförmedlingsarbete. Det är enorma summor. Om vi bara skulle använda lite av dessa pengar till att satsa på fler aktörer skulle vi komma så mycket längre.

Bemanningsföretagen tror jag kommer att spela en allt viktigare roll på en mer flexibel arbetsmarknad. Bemanningsföretagens omsättning ökar, och det märks bland annat av att branschen nästan har fördubblat sin omsättning på tre år. I går besökte jag flera aktörer som arbetar med att få personer med funktionshinder ut i arbetslivet. Ett sådant företag var Iris Bemanning. De har startat en verksamhet i syfte att hitta arbete åt personer med synskada och/eller rörelsehinder. Det är ett bra exempel på specialinriktat stöd till särskilda grupper. De blir arbetsförmedlare som kan just den här gruppens behov av stöd, och de ser möjligheter, inte hinder. Men vi skulle kunna göra detta i mycket större skala än vad som sker i dag om man hittar de rätta incitamenten.

Jag tror att vi behöver se oss omkring och hitta nya vägar för att få fram de nya jobben och de jobb som funktionshindrade också kan vara med och utföra. Vi behöver se till att fånga upp de företag och arbetsgivare som vill ta ett större samhällsansvar. Ikea visade i går på ett av mina studiebesök att de särskilt välkomnar Samhalls personal att jobba för dem på intern entreprenad. De vill ge personer med funktionshinder arbete. De vill jobba med det som heter *corporate social responsibility*, alltså samhällsansvar. Det blir allt viktigare för olika företag.

Nu gäller det att fånga den goda trenden. Det finns företag som vill anställa personer med funktionshinder. Jag tror att Arbetsförmedlingen tyvärr inte riktigt klarar av uppdraget. Det är bråttom nu om vi ska få

hjälp av högkonjunktoren. Vi ska få hjälp att förmedla jobben. Jag tror att vi behöver någon typ av klassificeringssystem för olika personer med olika behov. Därmed kan vi hitta olika aktörer.

Jag hoppas och ser fram emot en mångfald av arbetsförmedlingar i framtiden, och jag hoppas och tror att även statsrådet vill vara med och utveckla detta. Arbetsförmedlingen kommer naturligtvis att finnas kvar som en aktör, men precis som inom många andra områden tror jag att konkurrens gör att vi får en förbättring av innehåll, kvalitet och metodutveckling.

Frågan till statsrådet är vad det finns för hinder för att vi får ännu fler aktörer än de som finns i dag i upphandling. Vad är det som begränsar ministern vad gäller alternativa aktörer som komplement till det som nu finns i projektarbete?

Anf. 125 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Vid tidigare debatter och även här i kväll har jag lagt märke till att arbetsmarknadsministern har uttryckt sitt stora förtroende för de sociala företagen. Det är bra, för det synsättet vittnar om en insikt om att många personer med funktionsnedsättning genom de sociala företagen kan få möjlighet till jobb. De sociala företagen blir i många fall också något av en arbetsförmedling genom sina kontaktnät med företag och kommuner. Genom dem slussas många ut i arbetslivet.

Jag vill här i kväll lyfta fram ett gott exempel nedifrån Skåne. Jag tänker på det sociala företaget Medvind i Glimåkra utanför Kristianstad. De har lyckats mycket bra med att få personer att gå vidare till jobb i närområdet.

Att bli respekterad för den man är, bli bemött på ett korrekt sätt och få träffa en person och inte bara hänvisas till en jobbsökardator betyder mycket för varje arbetssökande. Det är på samma sätt med den arbetsgivare som kontaktar Arbetsförmedlingen när han eller hon söker lämplig arbetskraft. Det är viktigt med korrekt bemötande.

Det känns väldigt bra att vår nuvarande regering har insett vikten av mångfald när det gäller att förmedla arbeten. Att få ha ett arbete, känna sig behövd på en arbetsplats och uppleva gemenskap med arbetskamrater är någonting som vi önskar alla människor.

Anf. 126 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det är intressant att höra den här debatten och även arbetsmarknadsministerns svar om alla insatser som ska göras och hur alla ska bemötas. Arbetsmarknadsministern slår sig för bröstet och talar om på vilket sätt han har gjort de riktigt långtidsarbetslösa synliga. Det har varit mycket prat om det i denna kammare. Det har ägnats mycket tid åt denna grupp.

Men i praktiken och ute på fältet har det inte hänt någonting. Långtidsarbetslösheten ligger stadigt kvar på en väldigt hög nivå. Det har hänt väldigt lite på den punkten. Det beror på att insatserna inte har nått dem över huvud taget. Det går an att tala om allt man ska göra, men man tillför inga resurser. Det spelar ingen roll om det är Arbetsförmedlingen eller en privat aktör som ska jobba med det här; de ska ändå ha betalt. Arbetsförmedlingens tjänster bekostas via anslag. Privata aktörer kommer inte att göra detta gratis utan kommer att vilja ha betalt för de tjäns-

ter de utför. Då måste det fram resurser som är riktade till detta. Där har man inte gett någon indikation på vad man ska göra. Vi går in i en lågkonjunktur. Jag behöver inte överdriva på något sätt, det räcker med att ta regeringens siffror för att se hur det ser ut.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken kan vi se att Riksrevisionen just nu kommer med ett betänkande som ger en svidande kritik, som i princip säger att regeringens arbetsmarknadspolitik inte har haft någon effekt alls. När regeringen i vårmotionen ska visa vilken bra jobbutveckling man har haft måste man gå tillbaka och ta in hela 2006, då nuvarande regering över huvud taget inte hade någonting med politiken att göra. Då var det en annan regering, som man nu dömer ut som gammalmodig, värdelös och oförmögen att blicka framåt. Ändå tillkom det så mycket jobb under 2006, trots denna regering. Man borde hyfsa språket lite grann på det området.

Till sist: Jag förstår att Littorin inte vill svara när det gäller generaldirektören. Jag vet inte; kanske talar det rykte sanning som säger att Littorin är överkörd av Finansdepartementet, att det var en beställning därifrån att generaldirektören skulle bort.

Anf. 127 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Vi ska hålla oss till interpellationen. Det vore trevligt.

Arbetsförmedlingen förmedlade 830 000 jobb förra året. Det var ungefär hälften av de jobb som bytte händer. Det är i både svensk och internationell jämförelse en väldigt hög och bra siffra. Det får mig att tycka att Arbetsförmedlingen gör ett bra jobb, framför allt när inte har 40 olika delmål och en konstig organisationsstruktur, utan är *en* myndighet med *ett* tydligt mål: att förmedla arbeten. Arbetsförmedlingen gör ett väldigt bra arbete.

Problemet är just dem vi diskuterar. Det är de som har varit borta länge och har multiproblem och inte känner sig sedda eller bemötta på det sätt de förtjänar. Min slutsats blir att vi måste öka möjligheterna just inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga så att de blir bemötta på rätt sätt och får de erfarenheter de behöver.

Det går inte att anställa sig till, kommendera fram eller ens utbilda de duktiga arbetsförmedlarna till. Det tror jag att man får genom dem vi nyss har talat om, de sociala företagen, ideella organisationer och också bemanningsföretag.

Jag kan just nu höra och läsa mig till att bemanningsföretagen är i intensiva diskussioner med de sociala företagen för att kunna erbjuda väldigt väl skräddarsydda upphandlingsuppdrag till Arbetsförmedlingen. Det känns väldigt bra.

Désirée frågar mig om det finns några hinder när det gäller detta. Det gör det faktiskt inte. Monopolet är borta, och på det viset finns inga hinder. Det är bara att köra på. Jag välkomnar alla som vill arbeta. Men det blir inga statliga pengar för det rena förmedlingsuppdraget. Det kommer inte att ske.

Vi lägger de resurser vi har i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga. Där gör vi så att minst en tredjedel ska handlas upp av de kompletterande aktörerna. Det är den komplettering vi gör.

Utanförskapet har minskat med 150 000 personer sedan valet, Sven-Erik Österberg. Det är en person var fjärde minut. Det är rätt stor skillnad

mot förut under den regering som Sven-Erik Österberg satt i när det var en ohygglig massa personer som hamnade rakt ut i förtidspension.

Det är för det första den största minskningen av utanförskapet någonsin i svensk historia. För det andra är det internationellt sett så att det bara går att jämföra med Clintonåren i mitten på 90-talet i USA. De gjorde ungefär samma sak med inkomstkattesänkningar för dem som tjänade lite i kombination med andra motsvarande åtgärder.

Detta motsvarar, som vi har sagt förut, tre Borlänge, tolv Söderhamn eller varför inte 970 Färna i Västmanland där Sven-Erik Österberg bor. Det är mycket med 970 Färna. Det är väldigt mycket.

Är jag då nöjd? Nej, som jag har sagt förut. Vår målsättning är att alla som vill och kan arbeta ska ha en möjlighet att göra det. Det är därför vi måste arbeta vidare med dem som har sett en och annan högkonjunktur passera förbi i socialdemokrati regi utan att det har hänt någonting.

Det är just dem som vi med jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga med kompletterande aktörer försöker att göra en starkare insats för att få tillbaka. 2,6 miljarder är mycket pengar, fru talman.

Anf. 128 DÉSIREE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! Det är bra som arbetsmarknadsministern säger att Arbetsförmedlingen har fått ett nytt uppdrag och att man ökar coachningen. Jag tror inte att det kommer att räcka för att klara det uppdrag vi har när det gäller framför allt de funktionshindrades situation.

Sverige har kommit långt på vägen mot att bryta utanförskapet, men mer kan göras. Jag tycker att vi ska titta på hur andra länder har jobbat som till exempel Australien, England, Holland och Norge. Det gäller att hitta en bra ny modell för en arbetsförmedling i medborgarnas tjänst.

Det visade sig att ett av de företag jag besökte häromveckan jobbar med personer som hade 18 månaders sjukskrivning, och de hade fått ut 70 procent i arbete. Det hade de ingen subvention för. Företagen måste köpa tjänsterna åt långtidssjuk personal som behöver byta arbete.

Det är bra att dessa företag gör detta. Annars hade de personerna kanske hamnat i förtidspension eller arbetslöshet. Men de personerna hade inte kunnat få den speciella hjälpen på Arbetsförmedlingen. Det jag tycker är så tråkigt är att personer som inte klarar av arbetsuppgifter inte kan få hjälp till omställning och ett nytt jobb.

Jag ser att arbetsmarknadsministern säger i sitt svar att några ytterligare initiativ inte är aktuella just nu och att regeringen återkommer i samband med 2008 års budgetproposition mer formerna för jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas. Det är en del.

Jag tror också att det vore väldigt lyckosamt om vi öppnade för en mångfald av aktörer på arbetsförmedlingens område. Med det behövs en klassificeringsmodell. Det behövs också någon typ av ersättningsmodell så att var och en som vill ha en specialisttjänst på området själv ska kunna få en ökad makt i sin hand. Det gäller framför allt dem som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Anf. 129 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten så mycket mer. Jag vill ta upp några erfarenheter från länder som varit lyckosamma. Det är Austra-

lien, Norge som kanske är på väg dit, Storbritannien och Holland. Det har varit en dörr in, det vill säga att man har en dörr in i systemet.

Där måste jag faktiskt berömma Socialdemokraternas utvecklingsarbete lite grann som är åt det hållet. Det är oerhört intressant. Sedan är jag kanske inte fullt så intresserad av den norska NAV-modellen eftersom den förutsätter ett par saker.

Det är att man bakom ryggen slår ihop alla myndigheter till en stor myndighet som förvaltar 60 procent av statsbudgeten. Jag tror att det skulle medföra ett fokus på organisationsförändringen i sig snarare än på den som går in genom den enda dörren.

Dessutom bygger det norska systemet på att man har en statlig akassa. Vi har en socialdemokrati som inte gillar att man ska ha ett obligatoriskt försäkringsskydd vid arbetslöshet, vilket förvånar mig rätt mycket.

Man har en dörr in och har en möjlighet att få en person – oavsett som det står Arbetsförmedling, Försäkringskassa eller vad det nu kan vara – som hjälper en att få den absolut bästa hjälpen. Det tror jag definitivt är någonting som kommer och som vi måste titta vidare på.

Det arbetet har påbörjats. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samlokaliseras sig i år på ett 90-tal platser runt om i landet. Det är ett första steg. Man har från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Skatteverket tagit initiativ till ett gemensamt arbete för att identifiera ett hinder i vägen för ett fördjupat samarbete. Det gäller hinder i till exempel lagstiftning, förordningar och övriga styrdokument. Det håller vi nu på att titta väldigt noggrant på. Det finns väldigt mycket mer att göra på det området.

Jag är väldigt glad för att det arbetet har kommit i gång. Vi kommer att fortsätta att driva på det. I kombination med att vi öppnar för kompletterande aktörer i det tredje steget i jobb- och utvecklingsgarantin och i utvecklingsgarantin totalt sett menar jag att vi får en mångfald och en möjlighet att hjälpa dem som verkligen behöver det på ett vettigt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2007/08:538 om arbetslöshet och aktivt idrottsutövande

Anf. 130 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att inte arbetslösa personer ska ge upp ett aktivt idrottsutövande.

Jag vill börja med att instämma med Eva-Lena Jansson om att det är viktigt att ta hand om sin kropp, via idrott, oavsett om man är arbetslös eller inte. Likaså är det viktigt att det finns ett rikt föreningsliv och engagerade individer. Dock finns det en gräns för när idrottsutövandet eller deltagandet i föreningslivet övergår från fritid till en sysselsättning som inkräktar på den tid man står till arbetsmarknadens förfogande. Denna gräns kan vara svår att definiera och har vid flera tillfällen prövats i domstol. I de fall som Eva-Lena Jansson refererar till har just domstol bedömt att de två idrottsutövande inte stod till arbetsmarknadens förfogande.

Skulle dessa personer inte vara nöjda med domsluten finns möjlighet att överklaga.

Jag tycker därför att det är bra att det finns möjligheter att fortsätta med sitt idrottsutövande om man blir arbetslös eller att ta vara på tiden genom att just börja idrotta vid arbetslöshet. Kanske ett deltagande i föreningslivet innebär ökade möjligheter att få ett kontaktnät.

Aktiviteten måste dock alltid prövas mot möjligheten att få och ta ett arbete. Om idrotten eller föreningslivet inkräktar på möjligheten att ta ett arbete tycker jag det är rimligt att arbetslöshetsersättning inte längre ska utgå. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som ska utgå under så kort tid som möjligt. Sannolikheten att hitta ett nytt arbete minskar med arbetslöshetens längd, och det är därför av största vikt att den som är arbetslös finner ett arbete så snart det är möjligt.

Sammanfattningsvis tycker jag att det är en rimlig ordning att aktiviteter som i alltför hög utsträckning inkräktar på möjligheterna att aktivt söka arbete ska påverka arbetslöshetsersättningen. Vad som är att betrakta som att aktivt stå till arbetsmarknadens förfogande bedöms slutgiltigt av domstolarna och därför avser jag inte att vidta några särskilda åtgärder med anledning av interpellationen.

Anf. 131 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! I Umeå har en innebandyspelare nekats a-kassa på grund av att han har kontrakt med en idrottsförening på division 2-nivå. Kammarrätten menar att han på grund av sitt kontrakt inte står till arbetsmarknadens förfogande fullt ut och därmed inte har rätt till a-kassa, detta trots att mannen fullföljt alla de krav som ställs på en arbetssökande.

Tidigare år har en annan arbetslös person också nekats a-kassa på liknande grunder eftersom även han hade ett kontrakt med sin förening. I båda fallen stöder sig kammarrätten sig på en dom i Regeringsrätten från november 2007 där en fotbollsspelare i Brage nekats ersättning från a-kassan.

Man har nekat dem ersättning och hänvisat till kontraktet och inte till att personen inte sökt jobb. Det är inte på grund av att personerna inte har gjort det som Arbetsförmedlingen sagt åt dem utan därför att man haft ett kontrakt. Det handlar om kontrakt som man inte har ersättning för.

I Sverige har vi en lång tradition av att uppmuntra föreningsliv och ideellt arbete. Skälen till det är flera. I grunden är det ett starkt skydd för demokratin att människor är organiserade på olika sätt och att civilsamhället är starkt. Men personerna mår också så mycket bättre av att aktivera sig och vara delaktiga i föreningsliv. Det handlar om att möta människor och om att hjälpa och bidra med den kraft man har. Det handlar om att ta hand om sin kropp, att få kontaktnät och ha roligt. Vi vet att arbetslösa som aktivt deltar i sådana här saker mår mycket bättre än de som inte gör det. Dessutom kan de knyta kontakter som gör det möjligt att skaffa sig arbete.

Jag har tagit upp och redovisat två exempel. Men det finns också andra exempel på idrottare, oavsett om de är elit eller amatörer, som förenar sitt utövande med heltidsarbete. Jag tog upp exempel på några som är arbetslösa. Man borde rimligtvis ge dem möjlighet att fortsätta med idrotten även om personen skulle bli arbetslös utan att riskera avstängning från a-kassan.

Fru talman! Man kan fråga sig varför arbetsmarknadsministern inte är beredd att vidta åtgärder, exempelvis att göra en översyn om huruvida reglerna för att stå till arbetsmarknadens förfogande är rimliga. Var drar man gränsen? Om man har ett gymkort som är knutet till orten, vilket därmed betyder att man förmodligen kommer att befinna sig på orten till och från – står man inte till arbetsmarknadens förfogande då? Om man anmäler sig till en studiecirkel i engelska på onsdagar – finns det möjlighet att man blir avstängd då därför att man inte står till arbetsmarknadens förfogande?

Jag tycker att det är rimligt att man blir avstängd från a-kassan om man tackar nej till ett arbete. Som jag har förstått det av de exempel jag har tagit upp har båda personerna aktivt sökt arbete även utanför orten. De har upprättat en handlingsplan, som de är skyldiga att göra. Ändå har man gjort den här bedömningen. Jag tycker att det blir märkligt att man inte tycker att det kan vara viktigt att principiellt göra en översyn.

Det vi känner till, fru talman, är att regeringen gillar att göra om a-kassan. Det har inte hindrat dem. Nu finns det ytterligare ett förslag. Vi har en arbetsmarknadsminister i dag som vill införa en obligatorisk a-kassa med en avgift på nästan 500 kronor i månaden. Det är en avgift för en försäkring som många människor inte kommer att kunna ta del av. Det kommer att kännas märkligt för dem som har valt att stiga av försäkringen därför att regeringen har gjort den hälften så bra som den var och dubbel så dyr. Nu ska man ändå tvinga in de människorna, och även företagare.

Jag skulle vilja veta lite tydligare varför arbetsmarknadsministern inte är beredd att vidta några åtgärder när det gäller översynen. Jag har försökt beskriva att det i dag uppenbarligen finns tolkningar som kan vara ett problem. Jag tycker att det viktigaste är att man inte nekar till att ta ett arbete. Då ska man kunna bli avstängd under förutsättning att det är rimligt att ta arbetet, naturligtvis.

Anf. 132 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Var drar man gränsen? frågade Eva-Lena Jansson retoriskt. Den gränsen drog den socialdemokratiska regeringen 1997 när man i lagen om arbetslöshetsförsäkringens 9 § stipulerade de allmänna villkor som gäller för rätt till ersättning. Det är samma gränser då som nu – inga konstigheter.

Om Arbetsförmedlingen finner att den arbetslöse på något sätt uppträder så att det finns anledning att tro att den arbetslöse inte vill eller kan ta ett arbete ska arbetslöshetskassan underrättas. Arbetslöshetskassan fattar därefter beslut om att betala ut ersättning eller inte. Detta beslut kan överklagas i allmän förvaltningsdomstol.

Det är precis vad som har skett i det enskilda fall som Eva-Lena Jansson hänvisar till. Där har nu kammarrätten fastställt att arbetslöshetskassans beslut att inte ge ut arbetslöshetsersättning var riktigt. Eftersom det är samma regler nu som det var 1997, när Socialdemokraterna styrde Sverige, hade med till visshet gränsande sannolikhet utslaget i domstolen när det gäller det här fallet blivit precis just detsamma om det hade kommit upp 1997, 1998, 1999, 2003, 2005 eller vad det nu kan vara.

Anf. 133 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag vet inte hur jag hade agerat då, men jag kan tänka mig att det hade varit rimligt att jag hade ställt samma fråga om vi hade haft en socialdemokratisk regering. Eftersom jag inte ställde interpellationen till Hans Karlsson, som tidigare var arbetsmarknadsminister, utan till den nuvarande tycker jag att det är relevant att förvänta sig att också få svar från den nuvarande arbetsmarknadsministern.

Uppenbarligen har inte den nuvarande arbetsmarknadsministern och regeringen varit nöjda med den utformning av a-kassan som har funnits. De har inte varit nöjda med arbetsmarknadspolitiken och med en massa andra saker. De har varit beredda att ompröva dem. Därför ställer jag frågan om det inte finns anledning att se över just den här frågan. Jag tycker att människor som utövar idrott hamnar i en konstig situation.

Jag försöker peka på att det finns orimligheter i det här. Jag vet dessutom att minst en av de här personerna har fått hjälp med att överklaga besluten. Jag vet inte om de har kommit upp till Regeringsrätten i och med att kammarrätten har hänvisat till den, men man kan ju gå vidare i alla fall med de här domarna. Den här personen har fått hjälp av sitt fackförbund med att överklaga fackförbundets a-kassas beslut.

Jag tycker att det är en viktig principiell fråga. Personerna har uppenbarligen stått till arbetsmarknadens förfogande. De har inte någon ersättning från sin idrottsklubb, men ändå uppfattas kontraktet som något som hindrade dem från att ta jobb.

Ett hyreskontrakt är också ganska bindande, i så fall. Det finns massor med saker som binder människor. Om jag köper ett hus binder det mig på orten. Jag kanske har hämtning och lämning av barn på dagis. Det handlar om tiderna för dagis – när det är öppet och stängt. Då har man sagt att det inte spelar någon roll; människor ska ta jobb när som helst. Ändå har man tidigare i den här kammaren sagt att det inte är rimligt att ställa krav på kommunerna att de ska ha en barnomsorg som är öppen dygnet runt därför att människor ska kunna ta jobb dygnet runt. Men samtidigt ställer vi krav på att de arbetslösa ska vara beredda 24 timmar om dygnet varje sekund att ta ett jobb när som helst, var som helst och överallt.

Jag undrar om detta är rimligt. Finns det inte någon tanke om att se över de här reglerna? Vi har haft ett exempel uppe i den här kammaren på det som håller på att hända nu. Det är en ung kvinna som skulle tvingas flytta från norra Sverige till södra Sverige – en resa på 140 mil. Hon har en dotter och en man som bor på den här orten, och de är knutna till den. Kvinnan skulle få bo i Helsingborg för att kunna ta jobbet.

Jag tycker att man måste diskutera rimligheten. Arbetsmarknadsministern ska svara för sig, och den socialdemokratiska regeringen fick svara för sig. Men Hans Karlsson är inte arbetsmarknadsminister, utan det är Littorin. Jag vill hemska gärna ha svar från honom, fru talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 134 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har ställt tre olika frågor. Han undrar om jag avser att ta några generella initiativ för att öka tryggheten i arbetslivet och stärka möjligheten till fasta anställningar, om jag är beredd att vidta åtgärder för att minska andelen osäkra anställningar i kvinnodominerade branscher samt om jag är beredd att sätta upp mål för att reducera antalet tillfälliga anställningar i välfärdssektorn.

När det gäller den första frågan vill jag påminna Luciano Astudillo om att reglerna om tidsbegränsade anställningar hörde till de första som regeringen valde att fokusera på när den tillträdde hösten 2006. Redan i budgetpropositionen för 2007 aviserade vi vad vi ville göra. De lagändringar vi därefter föreslog trädde i huvudsak i kraft under föregående år.

Jag menar, som jag också sagt vid tidigare interpellationsdebatter med Luciano Astudillo, att tillsvidareanställningar ska vara grunden på arbetsmarknaden, men att tidsbegränsade anställningar samtidigt också spelar en viktig roll.

Tidsbegränsade anställningar kan fungera som en bro in i fasta anställningar för människor som ännu inte är fast etablerade på arbetsmarknaden och de ger arbetsgivare flexibilitet. De underlättar rekrytering och nyanställningar och ger möjligheter till yrkeserfarenhet. Samtidigt är det viktigt att människor inte fastnar i sådana anställningar under för lång tid.

Jag vill här understryka att de nya reglerna i lagen om anställningsskydd innefattar spärrar mot missbruk av rullande visstidsanställningar. När en tidsbegränsad anställning i form av allmän visstidsanställning, alternativt vikariat, har pågått i sammanlagt mer än två år inom en femårsperiod hos samma arbetsgivare övergår den automatiskt i en tillsvidareanställning.

När det gäller den andra frågan, om att minska andelen osäkra anställningar i kvinnodominerade branscher, hoppas jag att den lagändring som trädde i kraft den 1 januari i år kommer att få effekt. Den innebär att den sammanlagda tid hos en och samma arbetsgivare som krävs i anställningar som vikarie inom en femårsperiod för att anställningen ska övergå i en tillsvidareanställning kortas från tidigare tre år till två år. Lagändringen bör kunna bidra till att minska andelen vikariatsanställningar generellt och därmed även i kvinnodominerade branscher.

När det gäller mål för att reducera antalet tillfälliga anställningar i välfärdssektorn gäller för denna sektor på samma sätt som för andra sektorer att gällande lagar och avtal ska följas. Ytterst är det således en partsfråga, hur de möjligheter till olika anställningsformer som finns tillämpas.

Avslutningsvis vill jag poängtera att syftet med reformerna av reglerna om tidsbegränsade anställningar inte är att skapa ökad otrygghet utan att skapa förutsättningar för fler jobb. Sedan alliansregeringen tillträdde har sysselsättningsutvecklingen varit positiv. Av sysselsättningsökningen har nästan tre av fyra nya jobb varit fasta anställningar. Under 2007 ökade antalet anställda i åldersgruppen 15–74 år med 104 000 av vilka 78 000 anställningar var fasta anställningar. Statistiska centralbyråns ar-

*Svar på
interpellationer*

betskraftsundersökning visar också att andelen deltidsanställda eller tidsbegränsat anställda är relativt oförändrad under den senaste tidsperioden.

Anf. 135 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Littorin säger i sitt svar att de försämringar i anställningsskyddet som den borgerliga regeringen genomförde förra året inte syftade till att öka otryggheten utan till att skapa förutsättningar för fler jobb. Låt det en gång för alla vara sagt: Er så kallade jobbpolitik har inte skapat fler jobb utan bara ökat orättvisorna och otryggheten.

Nu vänder konjunkturen. Jobbtillväxten väntas bli lägre. Arbetslösheten kommer att öka. Ni har slarvat bort den goda möjlighet som fanns i Sverige att lösa ett av de stora problemen och få in människor som står långt från arbetsmarknaden. Ni har förstört a-kassan, vanliga löntagares inkomstförsäkring. Ni vägrar fram tills nu att erkänna att er illa genomtänkta arbetsmarknadspolitik med nystartsjobb, instegsjobb och nyfriskjobb inte levererar.

Fru talman! Det kanske mest anmärkningsvärda i det här svaret är just att Littorin vägrar erkänna att han spött på möjligheterna till otrygga anställningar. När man hör svaret låter det nästan som om Littorin och den borgerliga regeringen skulle vara de trygga jobbens förkämpar. Så-dant trams! Stå upp för de orättvisor och den omoderna politik som ni har levererat på det här området.

Det är förvisso sant att arbetsmarknaden förändrats så att kraven på korta anställningar och flexibilitet ökat. Det är också så att tidsbegränsade anställningar kan fungera som en bro för människor som ännu inte har en fast etablering på arbetsmarknaden. Men Littorin har inte byggt en robust bro till trygga jobb utan riggat en hängbro som är vinglig, otrygg och ranglig. I värsta fall kan man tvingas gå där ett helt arbetsliv, och man kan till och med trilla av när som helst.

Det är inte förenligt med vår socialdemokratiska syn på trygghet. Det är inte förenligt med ett modernt arbetsliv. Det är just detta som har fått TCO att anmäla den borgerliga regeringens försämringar och som fått EU att reagera på de här förändringarna. Det saknas spärrear. Man kan tvingas gå ett helt arbetsliv i otrygga anställningar.

I praktiken svarar inte Littorin på mina tre frågor. Det enda svar han levererar är att han inte tänker göra någonting åt situationen. Det är allvarligt.

Anf. 136 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo eldar upp sig, mer eller mindre som vanligt höll jag på att säga. Svaret var ganska uttömmande tycker jag. Vi byggde vidare på det lagförslag som riksdagen antog våren 2006. Många delar av det var bra. Att försöka få ordning i det ganska komplicerade träska av olika visstidsanställningsformer som fanns var en god ansats. Det var också det vi behöll. Vi gjorde förbättringar genom att till exempel korta vikariatstiden i förhållande till det lagförslag som antogs våren 2006.

Därmed är nog den interpellation som Luciano Astudillo ställde besvarad. Sedan tar Luciano Astudillo alltid tillfället i akt att klanka på alla möjliga andra saker, men det får vi säkert återkomma till vid ett senare tillfälle.

Anf. 137 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det är inte bara jag som klankar. EU har krävt att den borgerliga regeringen förklarar sig. Genom rullande visstidsanställningar kan man tvingas att gå ett helt arbetsliv i otrygga anställningar. Det kallar Littorin för att man har byggt vidare på de reformer som vi genomförde för att öka möjligheterna till trygga jobb. Nej, faktum är att ni inte har byggt vidare på det. Ni har försämrat det. Ni har raserat det. Dessutom har ni gjort det ännu mer komplicerat. Ni har satt olika tak för visstidsanställningar och vikariat. Tidigare fanns det ett tak. Det finns ingen total spärr. Nu kan man gå från en otrygg anställning till nästa otrygga anställning och till nästa och nästa i ett helt arbetsliv, och det kallar Littorin för att han inte har gjort någonting.

Sedan går han på mig och kritiserar min ilska. Det är klart att jag är upprörd. Konsekvenserna av detta är att vi får tysta arbetsplatser. Otrygga människor vågar inte protestera och ställa krav. De vågar inte träda fram och säga att de går år ut och år in i de här anställningarna. Detta försökte vi socialdemokrater göra något åt. Vi såg att de här otrygga anställningarna ökade under lång tid. Vi har all anledning att vara självkritiska där. Vi kanske inte levererade de här lagförändringarna i tillräckligt snabb takt, men vi gjorde ett försök. De förbättringar vi gjorde raserade ni.

Därutöver har vi satt oss och ned och diskuterat med Kommunal. Vi har satt upp mål när det gäller välfärdssektorn för att få ned antalet otrygga anställningar med en tredjedel. Det är så ett politiskt ledarskap fungerar. Det är så man använder politiken för att förbättra människors villkor i arbetslivet, i stället för att, som Littorin och den borgerliga regeringen gör, prata om trygghet här i kammaren men i verkligheten där ute förändra vanliga löntagares villkor. De riskerar att gå på den Littorinska hängbron i ett helt arbetsliv. Den är otrygg och vinglig, och man riskerar att trilla ned vilken dag som helst. Det är de facto det EU kräver Littorins svar på. Det vill Littorin inte ta en diskussion om nu. Han ojar sig över att jag är lite irriterad. Men han kommer inte att kunna kringgå att han har en månad på sig att svara EU i den här frågan. Ett svar måste han leverera även om han inte tycker att min ton här är passande.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2007/08:546 om sommarjobb för ungdomar

Anf. 138 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag är beredd att införa några efterfrågestimulerande insatser för att underlätta för ungdomar att få sommarjobb och, om så är fallet, vilka åtgärder som jag kommer att vidta.

Regeringens strategi för att bekämpa utanförskapet bland ungdomar är att genom flera olika insatser som förstärker varandra öka ungdomarnas förutsättningar att få arbete. För att öka efterfrågan hos arbetsgivare har regeringen redan vidtagit en rad åtgärder. Arbetsgivare som anställer ungdomar mellan 18 och 24 år får en nedsättning av arbetsgivaravgiften.

Likaså har ungdomar möjlighet att få nystartsjobb redan efter sex månaders arbetslöshet. Regeringen kommer dessutom att lägga fram ett förslag under hösten om att ytterligare sänka socialavgifterna för ungdomar. Detta i kombination med det fortsatt goda arbetsmarknadsläget gör att jag inte ser något behov av särskilda åtgärder för just sommarjobb.

I detta sammanhang vill jag också påminna om de förändringar av reglerna i lagen om anställningsskydd, och då särskilt reglerna om tidsbegränsade anställningar, som vi redan genomfört. Det har blivit enklare att anställa för viss tid. Det är min uppfattning att tidsbegränsade anställningar kan fungera som en väg in i tillsvidareanställningar för personer som ännu inte är fast etablerade på arbetsmarknaden, till exempel unga människor. Det underlättar för rekryteringar och nyanställningar och ger möjligheter till yrkeserfarenhet.

Anf. 139 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för ett, i det här fallet, mycket tydligt svar. Det är ett svar på frågan. Det är sällan, inte minst nu senast i den förra debatten, som Littorin väljer att svara på frågorna. Det är dimridåer och uppenbarligen en ny strategi att avstå från inlägg. Men här säger Littorin tydligt att han inte ser något behov av särskilda åtgärder för just sommarjobb.

Men det finns uppenbarligen andra moderater som tycker det. Paul Lindquist, moderat kommunalråd i Lidingö, säger till DN om sommarjobben: Vi kan inte skapa jobb bara för att ungdomar ska få sysselsättning. Det är Arbetsförmedlingens uppgift att göra det.

Samtidigt har Littorin här levererat ett svar där han säger att han inte tänker leverera några fler sommarjobbspengar. Det är tråkigt.

Också här kan man visa på politiskt ledarskap och att det spelar roll om det finns en socialdemokratisk eller moderat majoritet.

Kommuner som Nynäshamn och Botkyrka i Stockholms län har valt att satsa pengar på att ge ungdomar sommarjobb. Många borgerliga kommuner har valt att inte göra det.

Hade vi haft en socialdemokratisk regering kan jag garantera att det hade funnits pengar för att hjälpa ungdomar att få sitt första inträde på arbetsmarknaden via sommarjobben. Men nu har vi en borgerlig regering som väljer att inte göra så. Littorin väljer i stället att orda om allt annat i sitt svar, till exempel att nystartsjobben är ett bra sätt att få in ungdomar i jobb. Men nystartsjobben har ju utvärderats, och en av tio har jobbet kvar efter den tid då nystartsjobbet har löpt ut.

De sänkningar av sociala avgifter som Littorin säger är positiva kritiserar bland annat forskare för att vara trubbiga verktyg just för att de skjuter brett i stället för att riktas mot de ungdomar som är utanför arbetsmarknaden. Här går pengar direkt till arbetsgivare som redan har anställt ungdomar.

Det är anmärkningsvärt att också här väljer Littorin att hävda att otrygga anställningar ger fler jobb. Det finns inga belägg för det. Littorin har sagt att de försämringar i tryggheten som han bidragit till kommer att leda till fler jobb.

Faktum är dessutom att nio av tio ungdomar vill ha tillsvidareanställningar precis som alla andra. Men här vill han inte leverera någonting om det. Jag hoppas att han förklarar sambandet.

Sedan är det väldigt anmärkningsvärt att Littorin, när han ändå väljer att prata om allting kring ungdomssatsningar trots att frågan handlar om sommarjobben, inte pratar om jobbgarantin för ungdomar. Varför gör han inte det? Det beror nog på att den är så himla dålig.

8 000 ungdomar finns i jobbgarantin för ungdomar. 90 stycken har en arbetsmarknadsutbildning. Man får gå och vänta i sex månader på att över huvud taget ges möjligheten till en praktikplats. Vi vet hur förödande det är för ungdomar att bara gå och vänta, att inte ens ges möjlighet att göra praktik.

Det finns arbetsgivare, som senast i Trollhättan, som ringer och säger: Jag behöver en ung kille eller tjej. Ge dem möjlighet att praktisera här en eller två månader. Det kan vara efter en tid då den unga killen eller tjejen varit arbetslös i en till två månader. Då säger Arbetsförmedlingen i dag: Nej, för reglerna är sådana att vi inte kan erbjuda dem det.

Min fråga handlade i slutändan om sommarjobben, och där har Littorin sagt: Nej, inga pengar till sommarjobb. Det är allvarligt.

Anf. 140 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När vi förra året tog bort stödet om 100 miljoner till kommuner som gått med miljardöverskott slogs det rekord i antalet sommarjobb. Det har aldrig varit så många sommarjobb i Sverige som förra sommaren, just första året som detta stöd var borta. Det talar väl sitt tydliga språk.

När det gäller sommarjobsutvecklingen för i år är det naturligtvis svårt att i förväg veta exakt hur det ska gå. Men vi kan konstatera att det var något färre sommarjobb anmälda till Arbetsförmedlingen i vecka 16 i år jämfört med i vecka 16 förra året. Då ska vi naturligtvis komma ihåg att en stor del av sommarjobben tillsätts utan att man går via Arbetsförmedlingen. Många ungdomar får jobb på annat sätt, till exempel genom föräldrar, släkt, vänner eller bekanta eller genom att de själva är aktiva och söker upp företag där de vill jobba.

Den 13 mars i år publicerade E 24 en artikel med rubriken "Gott om sommarjobb". Där säger till exempel Markus Kristiansson, ungdomssekreterare på LO, att han är positiv inför möjligheterna att få ett jobb i sommar. Vi vet av erfarenhet att det finns mycket tillfälliga sommarjobb oavsett konjunktur, säger han. Academic Work, bemanningsföretaget som förmedlar jobb åt studenter på universitet och högskolor, säger att det är "samma tryck som förra året". Det kan man naturligtvis aldrig veta.

För att återgå till den grundläggande frågan i interpellationen, om vi avser att återinföra det särskilda stödet för sommarjobb, är svaret nej. Det bygger framför allt på erfarenheter från förra sommaren. Första året som vi tog bort just det stödet slogs det rekord när det gäller antalet sommarjobb på svensk arbetsmarknad. Om man ska tro de förespeglningar som vi ser i artiklar och annat ser det ut att åter bli ett gott år när det gäller sommarjobb för ungdomar på svensk arbetsmarknad.

Anf. 141 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Man kan också läsa DN dagen innan om man vill och då konstatera att i Stockholms län kommer antalet feriejobb att halveras. I Västmanland finns bara hälften så många vikariat som förra året. Många gånger är det ju vikariat som fungerar som någon form av sommarjobb för unga människor. I Västerbotten är det en minskning med 66 procent. Det är klart att bilden är delad men att politik spelar roll.

I ett läge där konjunkturen viker ser vi att den borgerliga politiken inte biter. Det gäller inte minst för ungdomar. De får inte jobb i den utsträckning de hade hoppats. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar har ju ökat. I ett läge där allt det här händer och arbetslösheten enligt era egna prognoser riskerar att öka, hade jag hoppats på att man skulle se att det här med sommarjobben kanske skulle kunna vara ett sätt att försöka dämpa den negativa utvecklingen.

Vi vet genom bland annat forskning att sommarjobben är oerhört viktiga för att få ut ungdomar på arbetsmarknaden. Det är den första kontakten som många ungdomar får med arbetslivet över huvud taget. Och en stor del av ungdomarna får sitt första jobb där de sommarjobbat.

Precis som vårbudgeten var helt tom på jobbpolitik är svaret jag här fått levererat av Littorin helt tomt på innehåll. Man tänker inte göra någonting för att dämpa den kärva arbetsmarknad som vi nu går till mötes.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2007/08:547 om möjligheterna till nystartsjobb och heltidsarbete för deltidsarbetslösa

Anf. 142 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har ställt följande frågor till mig:

Vilka åtgärder är arbetsmarknadsministern beredd att vidta för att fler timanställda och deltidsarbetande ska få möjligheter till nystartsjobb?

Vilka andra åtgärder tänker arbetsmarknadsministern vidta för att fler deltidsarbetslösa ska få heltidsarbete?

Ämnar arbetsmarknadsministern ta några initiativ för att stimulera fler arbetsgivare att erbjuda heltidsanställningar?

Vad först gäller frågan om timanställdas och deltidsarbetandes möjligheter att få nystartsjobb vill jag nämna att nystartsjobb för deltidsarbetslösa infördes den 1 januari 2008. I slutet av vecka 14 hade 91 personer ett nystartsjobb för deltidsarbetslösa. Utvecklingen går åt rätt håll och vi ser att antalet ökar för varje månad. Jag tror dessutom att volymen kommer att öka ytterligare genom det nyligen införda lägre taket för antal deltidsdagar i a-kassan. Det är hur som helst för tidigt att utvärdera insatsen efter drygt tre månader. Givetvis kommer jag att fortsätta att följa statistiken och göra en ordentlig utvärdering när en längre tid har gått och vi fått ett bättre underlag.

Vad därefter gäller frågorna om möjligheter för deltidsarbetslösa att gå upp i arbetstid vill jag börja med att framhålla att minskad deltidsarbetslöshet inte kan kommenderas fram genom lagstiftning om rätt till heltid. Vad som i grunden krävs är hög efterfrågan på arbetskraft. Det är

genom en politik som är inriktad på att främja ökad sysselsättning och ökat företagande som fler kommer i arbete och förutsättningar skapas för deltidsarbetslösa att gå upp i arbetstid.

Regeringen har vidtagit en stor mängd åtgärder för att fler människor ska få arbete och för att det stora utanförskapet, tillkommet under socialdemokratiska regeringar, ska brytas. Vi ser nu resultatet av denna politik. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar ökar i en takt vi inte sett på väldigt länge. Arbetslösheten är på sin lägsta nivå på flera år och utanförskapet minskar kraftigt. Även antalet deltidsarbetslösa har minskat.

Möjligheten för deltidsarbetslösa att få nystartsjobb samt begränsningen av möjligheten att få arbetslöshetsersättning på deltid är nyligen genomförda förändringar. En avsikt är att arbetsgivare ska stimuleras att erbjuda arbete på heltid och inte längre lämpa över ansvaret på arbetslöshetsförsäkringen att tillhandahålla en inkomst som det går att leva på. Det nya och lägre antalet deltidsdagar började gälla först den 7 april, och jag hoppas att efterfrågan på nystartsjobb kommer att öka i denna grupp när det står klart att tiden med utfyllnad är begränsad. Jag kommer som sagt att fortsätta följa utvecklingen.

Anf. 143 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! I stället för att i praktiken svara på min fråga väljer Littorin återigen den ihåliga retoriken om ökat företagande och minskad arbetslöshet. Samtidigt vet Littorin och den borgerliga regeringen själv skriver i vårbudgeten att tillväxten väntas minska, att sysselsättningen avtar och att ni förutspår en ökad arbetslöshet.

Jag kan återigen konstatera att det är en oansvarig politik och att ni har försuttit de chanser som ni hade. Vårt sista regeringsår och ert första regeringsår var exceptionellt bra år med bra konjunktur då fler hade kunnat få jobb än vad som blev fallet.

Littorin har i och för sig en poäng. Kan man ha en hög efterfrågan på arbetskraft? Kan det leda till fler heltider? Det tvingar arbetsgivaren att på något sätt göra sig mer attraktiv. Vi kan se den utvecklingen i den kommunala sektorn. Efterfrågan ökar, och då försöker de kommunala arbetsgivarna att förbättra sina villkor för de anställda. De kan locka till sig flera anställda.

Samtidigt ser vi inte motsvarande utveckling inom den privata sektorn, inom restaurangbranschen, städbranschen och handeln, där de deltidsarbetslösa kvinnorna också finns i stor utsträckning.

Problemet med det den borgerliga regeringen gör är att man lägger frågan om deltidsarbetslösheten helt i knäet på de deltidsarbetslösa själva, helt i knäet på dem. På inget sätt ställs något motsvarande krav eller finns det förväntningar på arbetsgivarna. Det är en orättvis politik. Den är väldigt cynisk och den är väldigt dåligt underbyggd.

Bara för en tid sedan presenterade SNS en rapport där man just konstaterar att det inte finns något belegg över huvud taget för att de här försämringarna i inkomstförsäkringen kommer att leda till fler heltider. Ingen empirisk forskning kan visa på detta. Ändå står Littorin här och säger att det är det som kommer att hända. Tvärtom säger SNS att det riskerar att leda till en övervältring av kostnader på den kommunala sektorn.

Littorin säger att utvecklingen går åt rätt håll. 91 nystartsjobb nämns här. I den takten har strax över 300 deltidsarbetslösa fått ett nystartsjobb vid årsskiftet. Det kan man ju känna sig väldigt glad för. Framför allt ska de arbetsförmedlare som har lyckats förmedla de 300 få beröm. Problemet är, och det vet Littorin, att vi har 48 000 deltidsarbetslösa i Sverige i dag och 69 000 timanställda. För dem är Littorins löfte om nystartsjobb föga tröst. Det är faktiskt ett hån, skulle jag vilja påstå, mot dessa kvinnor som är fast i deltidsfällan.

Jag träffade som sagt förra veckan arbetsförmedlare i Trollhättan. De beskriver en situation där många funderar på att säga upp sig och bli heltidsarbetslösa just av den anledningen att de är rädda för de förändringar som har gjorts på det här området. Här krävs politiskt ledarskap, och det svar jag har fått är helt tomt på initiativ för att förbättra framför allt deltidsarbetslösa kvinnors villkor på arbetsmarknaden.

Sedan hänvisar Littorin till att det inte går att lagstifta bort detta. Jag frågade inte vad som inte gick att göra, jag frågade Littorin vad han tänkte göra. Uppenbarligen ingenting.

Anf. 144 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag är oerhört glad och tacksam över att deltidsarbetslösheten det senaste året har sjunkit med över en femtedel. Det är den största nedgången i deltidsarbetslösheten på många decennier av socialdemokratiskt styre. Det är oerhört glädjande.

Jag är också glad för de kommuner som erbjuder sina medarbetare heltidstjänster. Där har vi exempel som Nynäshamn, som är en socialdemokratiskt styrd kommun, eller Linköping, som är en alliansstyrd kommun. Det är alldeles utmärkt.

Jag förstår inte varför vi har haft ett system där man har kunnat deltidstämpla upp till 18 år i extremfallet. Då är det inte längre en omställningsförsäkring. Det är ett effektivt sätt att undanta arbetsgivarna från deras skyldighet att organisera arbetet på ett sådant sätt att de erbjuder heltidstjänster till dem som vill ha det i stället för att vältra över kostnaderna för denna oförmåga på a-kassor och skattebetalare. Det är cyniskt om något att ha ett sådant system och kalla det för ett jämställt, solidariskt system. Det är ett hån.

Jag är naturligtvis också glad åt att Dalarna nu erbjuder heltidstjänster. Det är oerhört intressant. Peter Hultqvist och Socialdemokraterna i Dalarna gör ett stort nummer av detta. Men är det inte så att man har haft socialdemokratiskt styre i Dalarna under väldigt lång tid de senaste decennierna? Varför är det möjligt först nu? Det är naturligtvis en fråga jag måste ställa mig.

Jag håller helt med Luciano Astudillo. Politik har effekt. Det är helt riktigt. När man nu inte längre kan vältra över kostnaderna på någon annan för att man inte organiserar arbetet så att man erbjuder heltidstjänster måste man för en gångs skull som arbetsgivare organisera sig på ett sätt som just löser det här problemet. Det är därför det socialdemokratiskt styrda kyrkorådet i Ystad till exempel erbjuder sina två medarbetare heltid, efter 18 respektive 35 års anställning. Man har haft 18 respektive 35 år på sig att organisera sig på det sätt som nu möjliggörs. För mig är det en gåta hur man kan stå upp och försvara en deltidstämpling under

så lång tid som har gjort att arbetsgivarna inte tagit sitt arbetsgivaransvar. Det är för mig helt obegripligt.

När det gäller risken för övervältring av kostnader tycker jag att man ska komma ihåg två saker, nej, en sak kanske räcker, nämligen att a-kassans grundbelopp i nästan samtliga fall överstiger socialbidragsnormen. Det innebär naturligtvis att den här övervältringen inte sker. Det är också det vi ser när vi tittar på socialbidragens utveckling under det senaste året. Det är en svag nedgång, inte en uppgång. Den nedgången hade varit betydligt kraftigare om vi inte hade haft kostnader för flyktingmottagande, som är en del av förklaringen till att det har gått upp.

Slutsatsen blir naturligtvis att det är oerhört bra att de arbetsgivare som finns – kommunerna är ju i nästan samtliga fall den största arbetsgivaren i kommunen – tar det här ansvaret. Det finns ingen som helst rimlig anledning att en så stor arbetsgivare som en kommun inte ska kunna erbjuda de av sina anställda som vill heltidstjänster.

I stället har man avstått från att göra just det och vältrat över kostnaderna. Det tycker jag naturligtvis är någonting som vi på det här sättet förhindrar. Det är naturligtvis också därför vi ser att deltidsarbetslösheten nu sjunker oerhört kraftigt.

Grunden för interpellationen är naturligtvis, om jag ska försöka tolka den, en oro för just de ofrivilligt deltidsarbetslösa. Jag delar den oron. Jag tycker inte att det är bra eller rimligt, utan naturligtvis måste vi hitta olika vägar för att kunna se till att de som vill öka sitt arbetsutbud, vill delta och jobba mer ska kunna ha en möjlighet att göra det.

Det gamla sättet fungerade inte. Risken med en lagstadgad rätt till heltid har vi berört i flera debatter tidigare. Den risken är, som majoriteten av remissinstanserna vid det tillfället sade, att det inte blir en lagstadgad rätt till heltid utan en lagstadgad rätt till nolltid. Nu ser vi äntligen deltidsarbetslösheten sjunka. Det är jag väldigt glad för.

Anf. 145 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Deltidsarbetslösheten sjunker alltid när vi har högkonjunktur. Det vet Littorin. Så är det.

Det är föga tröst för de 48 000 deltidsarbetslösa som vi har kvar att vi fram till den 14:e veckan har 91 nystartsjobb för deltidsarbetslösa. Det är er politik. Den biter inte.

Sedan försöker Littorin skrämmas med de här 18 åren. Han säger att man kunde stämpla i 18 år. På något sätt försöker han projicera arbetslösheten som någon sorts allians mellan den deltidsarbetslöse och arbetsgivaren för att inte lösa problemen. Ge mig ett enda exempel i Sverige på en deltidsarbetslös som har varit det i 18 år, Littorin! Ge mig ett enda sådant exempel!

I själva verket är detta ett siffertricksande som ni har ägnat er åt. Ni har använt några matematiker som suttit där och räknat ut *worst case scenario*, där man jobbar en dag i veckan. Det försöker ni använda för att skrämmas och försämra villkoren för arbetslösa. Ge mig ett konkret exempel på att a-kassan missbrukats på det här sättet i 18 år! Det är allvarligt. Så ska inte a-kassan fungera. Så har den inte fungerat, trots att Littorin säger det här.

Det är sant, det krävs politiskt ledarskap för att förbättra villkoren för deltidsarbetslösa. Dalarna är ett exempel där man från socialdemokratiskt

håll säger att man genom kollektivavtalen avser att se till att erbjuda rätt till heltid. Man säger också det i Nynäshamn och lovar alla anställda fram till 2010 att erbjudas heltid om de så vill. Där är också socialdemokratisk majoritet. Det finns säkert en och annan borgerlig kommun som gör detta också.

Min oro är den privata sektorn. Den följer ju inte efter. Handels säger att Svensk Handel, som tidigt var ute och sade att det här kommer att göra att man kommer att anställa fler på heltid, har passat. Det finns ingen dialog mellan fackföreningsrörelse och arbetsgivare om situationen för de deltidsarbetslösa inom den branschen, inte heller inom Hotell- och Restaurangfacket. Där har man sagt att man väntar. Man ser ju inte riktigt konsekvenserna av detta. Man vill inte ta tag i det förrän det ger ett utslag.

Det finns en stark oro bland oss socialdemokrater, som Littorin förvisso kanske retoriskt säger att han delar, för villkoren för de här människorna. Men i praktiken är det han och den borgerliga regeringen som försatt framför allt dessa kvinnor i den här situationen. Och jag vädjar till Littorin – även om timmen är sen och Littorin säkert är trött: Ge mig ändå ett konkret svar. Avstå inte bara nu! Vad tänker ni vidta för åtgärder inom kanske framför allt den privata sektorn, där vi inte ser den utveckling som vi hade hoppats på, så att vi på det området kan se till att fler deltidsarbetslösa får heltid?

Anf. 146 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Svaret på den frågan är ganska enkelt. Vi har parter som i avtalsförhandlingar sköter just den här saken. Min utgångspunkt är naturligtvis att när det blir uppenbart för arbetsgivarna, som jag sade i mitt tidigare anförande, att man inte kan undvika att ta sitt arbetsgivaransvar, att man inte kan skyffla över kostnaderna för sin oförmåga att erbjuda heltider på någon annan, kommer man att ta just det ansvaret. Det kommer att vara ett väldigt starkt verktyg för de avtalsslutande parter som vill få fram en sådan skrivning i ett avtal. Nu får vi naturligtvis se vad leder till. Det är förstås i den kommunala sektorn som det här problemet är störst, och därför är det viktigt att de kommuner som nu erbjuder heltider också gör detta och organiserar sig på det sättet. Jag är väldigt glad för det.

Jag är också väldigt glad för att politiken får effekt och att deltidsarbetslösheten nu sjunker snabbare än den har sjunkit under åtminstone två decennier. Det är naturligtvis väldigt glädjande. Vi har nog haft en och annan högkonjunktur under den perioden också. Men vi har inte under den perioden sett en lika stark minskning av deltidsarbetslösheten som den vi nu ser.

Anf. 147 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det Littorin har gjort är att skyffla över problemet med de deltidsarbetslösa på de deltidsarbetslösa kvinnor som finns kvar; 48 000 är det. Vi kommer att följa utvecklingen nu när deras a-kassa tickar, och någon gång i höst riskerar de att drabbas av den fattigdomsfälla som Littorin har riggat med den borgerliga regeringen. Vi kommer noga att följa det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:100
22 april

20 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Skrivelse
2007/08:148 till skatteutskottet

EU-dokument
KOM(2008)165 till näringsutskottet

21 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Skatteutskottets betänkanden 2007/08:SkU26, SkU28 och SkU30
Justitieutskottets betänkanden 2007/08:JuU14 och JuU16
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2007/08:SfU7
Kulturutskottets betänkanden 2007/08:KrU13 och KrU14

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositioner
2007/08:132 Godkännande av rådets beslut om åtkomst till informations-
systemet för viseringar (VIS) i syfte att förhindra, upptäcka och ut-
reda terroristbrott och andra grova brott
2007/08:141 Sveriges antagande av rambeslut om en europeisk bevisin-
hämtningsorder

Sammansatta justitie- och socialutskottets betänkande
2007/08:JuSoU1 Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor,
hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer

Trafikutskottets betänkanden
2007/08:TU11 Järnvägsfrågor
2007/08:TU12 Post och grundläggande betaltjänster

23 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 21 april

2007/08:610 Klimatberedningen och Västra stambanan

av *Monica Green* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 6 maj.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2007/08:100
22 april

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 april

2007/08:1130 Dubbelt uttag av föräldraförsäkringen vid funktionshinder

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2007/08:1131 Miljöstyrningsrådet

av *Jeppe Johnsson* (m)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2007/08:1132 Balans mellan energi- och miljömål samt ägarintressen

av *Cecilia Widegren* (m)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 maj.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 22 april

2007/08:1054 Rapporten *Tillväxt och miljö i ett globalt perspektiv*

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2007/08:1108 Formerna kring *Bo Bylunds* avgång

av *Peter Hultqvist* (s)

till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 maj.

Prot. 2007/08:100 26 § Kammaren åtskildes kl. 22.32.
22 april

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 4 §
anf. 19 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.59,
av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 93 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 134 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellation 2007/08:544 om regeringens arbetsformer.....	3
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	3
Anf. 2 PATRIK BJÖRCK (s).....	3
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	5
Anf. 4 PATRIK BJÖRCK (s).....	6
Anf. 5 EVA-LENA JANSSON (s).....	7
Anf. 6 PETER HULTQVIST (s).....	8
Anf. 7 MONICA GREEN (s).....	9
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	10
Anf. 9 PATRIK BJÖRCK (s).....	11
Anf. 10 EVA-LENA JANSSON (s).....	12
Anf. 11 PETER HULTQVIST (s).....	12
Anf. 12 MONICA GREEN (s).....	13
Anf. 13 HILLEVI LARSSON (s).....	13
Anf. 14 ANDRE VICE TALMANNEN.....	14
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	15
4 § Svar på interpellationerna 2007/08:498 och 508 om kreditgarantiföreningar.....	15
Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	15
Anf. 17 MARIE ENGSTRÖM (v).....	17
Anf. 18 ULLA ANDERSSON (v).....	18
Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	19
Anf. 20 MARIE ENGSTRÖM (v).....	20
Anf. 21 ULLA ANDERSSON (v).....	21
Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	22
Anf. 23 MARIE ENGSTRÖM (v).....	23
Anf. 24 ULLA ANDERSSON (v).....	24
Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
5 § Svar på interpellation 2007/08:500 om Fennoskankabeln.....	25
Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	25
Anf. 27 ULLA ANDERSSON (v).....	26
Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	27
Anf. 29 ULLA ANDERSSON (v).....	28
Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	29
Anf. 31 ULLA ANDERSSON (v).....	30
Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	31
6 § Svar på interpellation 2007/08:529 om statlig styrning av Vattenfall AB.....	31
Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	31
Anf. 34 PER BOLUND (mp).....	32
Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	34
Anf. 36 PER BOLUND (mp).....	35

Anf. 37	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	36
Anf. 38	PER BOLUND (mp)	37
Anf. 39	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	38
7 §	Svar på interpellation 2007/08:532 om vd-bonus och de statliga företagens utveckling	38
Anf. 40	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	38
Anf. 41	TOMAS ENEROTH (s)	39
Anf. 42	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	40
Anf. 43	TOMAS ENEROTH (s)	41
Anf. 44	ALF ERIKSSON (s)	42
Anf. 45	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	42
Anf. 46	TOMAS ENEROTH (s)	43
Anf. 47	ALF ERIKSSON (s)	44
Anf. 48	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	44
8 §	Svar på interpellation 2007/08:536 om ökat regelkrångel med regeringens företagarpolitik	45
Anf. 49	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	45
Anf. 50	BÖRJE VESTLUND (s)	46
Anf. 51	LARS-IVAR ERICSON (c)	47
Anf. 52	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	48
Anf. 53	BÖRJE VESTLUND (s)	49
Anf. 54	LARS-IVAR ERICSON (c)	50
Anf. 55	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	50
Anf. 56	BÖRJE VESTLUND (s)	51
Anf. 57	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	52
	Ajournering	52
	Återupptagna förhandlingar	53
9 §	Svar på interpellation 2007/08:540 om basindustrins behov av en aktiv näringspolitik	53
Anf. 58	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	53
Anf. 59	EVA-LENA JANSSON (s)	54
Anf. 60	BERIT HÖGMAN (s)	55
Anf. 61	HANS STENBERG (s)	55
Anf. 62	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	56
Anf. 63	EVA-LENA JANSSON (s)	58
Anf. 64	BERIT HÖGMAN (s)	59
Anf. 65	HANS STENBERG (s)	59
Anf. 66	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	60
Anf. 67	EVA-LENA JANSSON (s)	61
Anf. 68	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	62
10 §	Svar på interpellation 2007/08:553 om förbättrad tolkservice för döva, hörselskadade och döva med synskada	62
Anf. 69	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	62
Anf. 70	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	63
Anf. 71	LARS-IVAR ERICSON (c)	64
Anf. 72	Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	65
Anf. 73	MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	66

Anf. 74 LARS-IVAR ERICSON (c)	67
Anf. 75 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	67
Anf. 76 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	68
Anf. 77 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	69
11 § Svar på interpellation 2007/08:556 om oberoende mellanhand för införande av alkohol från annat EU-land	69
Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	69
Anf. 79 EGON FRID (v)	71
Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	71
Anf. 81 EGON FRID (v)	73
Anf. 82 JAN R ANDERSSON (m)	73
Anf. 83 CHRISTER ENGELHARDT (s)	74
Anf. 84 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	75
Anf. 85 EGON FRID (v)	76
Anf. 86 JAN R ANDERSSON (m)	77
Anf. 87 CHRISTER ENGELHARDT (s)	77
Anf. 88 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	78
12 § Svar på interpellation 2007/08:549 om inkomstprövat barnbidrag	79
Anf. 89 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	79
Anf. 90 PATRIK BJÖRCK (s)	79
Anf. 91 MATILDA ERNKRANS (s)	80
Anf. 92 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	81
Anf. 93 PATRIK BJÖRCK (s)	82
Anf. 94 MATILDA ERNKRANS (s)	83
Anf. 95 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	83
Anf. 96 PATRIK BJÖRCK (s)	84
Anf. 97 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	84
13 § Svar på interpellation 2007/08:554 om åtgärder mot felaktig förskrivning av läkemedel	85
Anf. 98 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	85
Anf. 99 CHRISTER ENGELHARDT (s)	86
Anf. 100 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	87
Anf. 101 CHRISTER ENGELHARDT (s)	87
Anf. 102 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	88
14 § Svar på interpellation 2007/08:483 om utredningen med anledning av Laval-målet	89
Anf. 103 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	89
Anf. 104 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	90
Anf. 105 PATRIK BJÖRCK (s)	91
Anf. 106 MORGAN JOHANSSON (s)	92
Anf. 107 PETER HULTQVIST (s)	93
Anf. 108 EVA-LENA JANSSON (s)	94
Anf. 109 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	95
Anf. 110 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	96
Anf. 111 PATRIK BJÖRCK (s)	97

Anf. 112 MORGAN JOHANSSON (s)	98
Anf. 113 PETER HULTQVIST (s).....	99
Anf. 114 EVA-LENA JANSSON (s).....	99
Anf. 115 TREDJE VICE TALMANNEN.....	100
Anf. 116 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	100
Anf. 117 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	101
Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	101
15 § Svar på interpellation 2007/08:510 om fler aktörer inom arbetsförmedling för att bryta utanförskapet.....	102
Anf. 119 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	102
Anf. 120 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	103
Anf. 121 LARS-IVAR ERICSON (c).....	104
Anf. 122 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	105
Anf. 123 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	106
Anf. 124 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	107
Anf. 125 LARS-IVAR ERICSON (c).....	108
Anf. 126 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	108
Anf. 127 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	109
Anf. 128 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	110
Anf. 129 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	110
16 § Svar på interpellation 2007/08:538 om arbetslöshet och aktivt idrottsutövande	111
Anf. 130 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	111
Anf. 131 EVA-LENA JANSSON (s).....	112
Anf. 132 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	113
Anf. 133 EVA-LENA JANSSON (s).....	114
17 § Svar på interpellation 2007/08:545 om utvecklingen av antalet otrygga anställningar	115
Anf. 134 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	115
Anf. 135 LUCIANO ASTUDILLO (s)	116
Anf. 136 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	116
Anf. 137 LUCIANO ASTUDILLO (s)	117
18 § Svar på interpellation 2007/08:546 om sommarjobb för ungdomar	117
Anf. 138 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	117
Anf. 139 LUCIANO ASTUDILLO (s)	118

Anf. 140 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	119
Anf. 141 LUCIANO ASTUDILLO (s)	120
19 § Svar på interpellation 2007/08:547 om möjligheterna till nystartsjobb och heltidsarbete för deltidsarbetslösa	120
Anf. 142 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	120
Anf. 143 LUCIANO ASTUDILLO (s)	121
Anf. 144 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	122
Anf. 145 LUCIANO ASTUDILLO (s)	123
Anf. 146 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	124
Anf. 147 LUCIANO ASTUDILLO (s)	124
20 § Hänvisning av ärenden till utskott	125
21 § Förnyad bordläggning.....	125
22 § Bordläggning.....	125
23 § Anmälan om interpellation	125
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	126
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	126
26 § Kammaren åtskildes kl. 22.32.....	127

Prot. 2007/08:100
22 april

Tryck: Elanders, Vällingby 2008